

Útvar vedúceho hygienika rezortu Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR

Bratislava, Námestie Slobody č.6

VÝROČNÁ SPRÁVA za rok 2013

Bratislava

OBSAH

VŠEOBECNÁ ČASŤ	3
ODBORNÁ ČASŤ	7
1. Posudková činnosť – prehľad výkonov	7
2. Prehľad výkonov ŠZD v rámci kontrolnej činnosti	17
3. Hygiena životného prostredia.....	29
4. Hygiena výživy	34
5. Preventívne pracovné lekárstvo	38
ANALÝZA STAVU PRACOVNÉHO PROSTREDIA A PRACOVNÝCH PODMIENOK	38
PRACOVISKÁ S RIZIKOVÝM FAKTOROM	43
CHOROBY Z POVOLANIA.....	50
6. Epidemiológia	53
VÝKAZ O ODBORNEJ ČINNOSTI ODDELENIA.....	53
EPIDEMIOLOGICKÁ SITUÁCIA V ROKU 2013.....	59
VÝVOJ CHOROBNOSTI NA CHRÍPKU, CHRÍPKE PODOBNÉ OCHORENIA A AKÚTNE RESPIRAČNÉ OCHORENIA V ROKU 2013	61
PORADŇA ZDRAVIA	65
7. Ochrana zdravia pred ionizujúcim žiarením	75
8. Laboratóriá objektivizácie faktorov životného a pracovného prostredia	93
MIKROBIOLÓGIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA.....	93
CHEMICKÉ ANALÝZY	100
FYZIKÁLNE ANALÝZY	104

VŠEOBECNÁ ČASŤ

Útvar vedúceho hygienika rezortu (ďalej len „Útvar“) riadi a za jeho činnosť zodpovedá vedúci hygienik rezortu, ktorého vymenúva a odvoláva minister dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. Útvar je v priamej pôsobnosti vedúceho služobného úradu.

Sídlom Útvaru je Námestie slobody č. 6, 810 05 Bratislava.

Činnosť Útvaru je výkon štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva zameraný na zabezpečenie plnenia úloh ministerstva ako orgánu verejného zdravotníctva v súlade s § 3 ods.1, písm. f) zák. č. 355/2007 Z.z, o ochrane podpore a rozvoji verejného zdravia v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č.355/2007 Z.z.“)

Zodpovednosti a právomoci Útvaru:

- výkon štátnej správy na úseku ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia v pôsobnosti ministerstva v rozsahu určenom v zákone č.355/2007 Z.z.;
- realizácia opatrení orgánu štátnej správy v oblasti verejného zdravotníctva pri mimoriadnych udalostiach;
- zabezpečovanie výkonu štátneho zdravotného dozoru;
- ukladanie sankcií za porušenie povinností na úseku verejného zdravotníctva v rámci rezortu;
- vybavovanie podnetov vo veciach ochrany verejného zdravia v pôsobnosti rezortu s celoslovenským dosahom.

Stanovené úlohy a ciele sú zamerané na minimalizáciu rizík vyplývajúcich zo životného a pracovného prostredia, a to prostredníctvom komplexnej odbornej činnosti vykonávanej odbornými pracovníkmi Útvaru v rámci zariadení a organizácií patriacich do pôsobnosti rezortu na celom území Slovenskej republiky.

Organizačné členenie Útvaru je nasledovné:

I. Vedúci hygienik rezortu

- spolupracuje s Ministerstvom zdravotníctva Slovenskej republiky pri riešení významných programov verejného zdravotníctva, pri vypracúvaní návrhov zásadných smerov, priorít a podmienok výkonu politiky verejného zdravia,
- zriaďuje komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti a vydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti podľa § 7 písm. f) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č.355/2007 Z.z.“),
- je odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých v prvom stupni rozhoduje riaditeľ odboru špecializovaných činností a štátneho zdravotného dozoru a oblastní hygienici Bratislava, Žilina, Zvolen, Košice.

1. Oddelenie oblastného hygienika Bratislava

Zabezpečuje výkon štátnej správy a štátny zdravotný dozor v rámci hygieny životného prostredia, hygieny výživy a podklady v rámci preventívneho pracovného lekárstva a epidemiológie pre okresy: Bratislava, Senec, Pezinok, Malacky, Senica, Skalica, Trnava, Dunajská Streda, Piešťany, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Šaľa, Galanta, Nové Zámky, Komárno.

2. Oddelenie oblastného hygienika Žilina

Zabezpečuje výkon štátnej správy a štátny zdravotný dozor pre okresy: Žilina, Kysucké Nové Mesto, Čadca, Námestovo, Trstená, Dolný Kubín, Ružomberok, Liptovský Mikuláš, Poprad, Kežmarok, Bytča, Púchov, Považská Bystrica, Ilava, Trenčín, Bánovce nad Bebravou, Prievidza.

3. Oddelenie oblastného hygienika Zvolen

Zabezpečuje výkon štátnej správy a štátny zdravotný dozor pre okresy: Zvolen, Banská Bystrica, Brezno, Detva, Rimavská Sobota, Revúca, Poltár, Lučenec, Veľký Krtíš, Krupina, Levice, Banská Štiavnica, Žarnovica, Žiar nad Hronom, Turčianske Teplice, Martin, Topoľčany, Hlohovec, Nitra, Zlaté Moravce, Partizánske.

4. Oddelenie oblastného hygienika Košice

Zabezpečuje výkon štátnej správy a štátny zdravotný dozor pre okresy: Košice, Rožňava, Snina, Gelnica, Spišská Nová Ves, Prešov, Levoča, Sabinov, Stará Ľubovňa, Bardejov, Svidník, Stropkov, Medzilaborce, Snina, Sobrance, Michalovce, Trebišov, Vranov nad Topľou.

II. Odbor špecializovaných činností a štátneho zdravotného dozoru

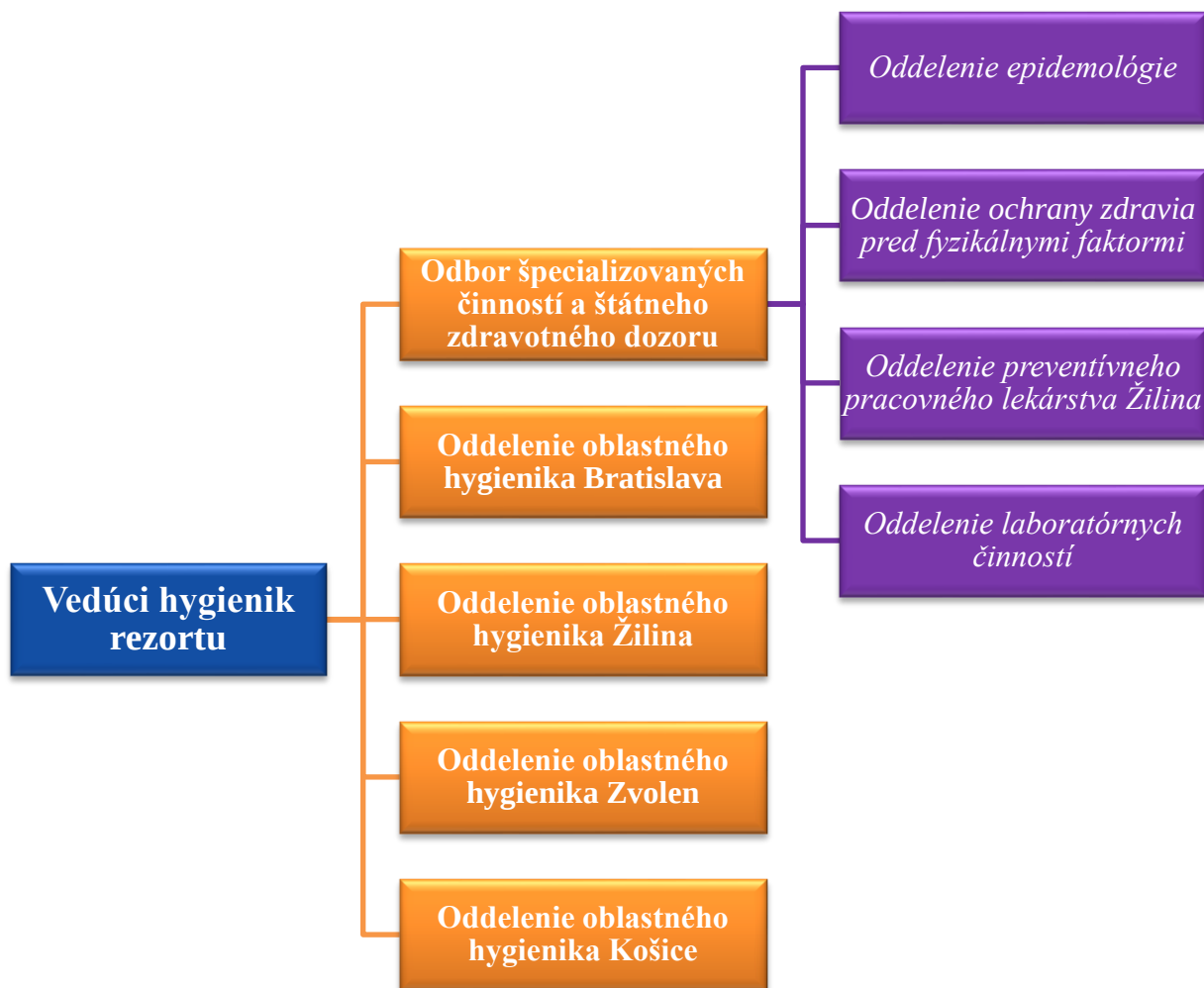
1. Oddelenie ochrany zdravia pred fyzikálnymi faktormi
2. Oddelenie epidemiológie
3. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva
4. Oddelenie laboratórnych činností.

Organizačná štruktúra Útvaru vedúceho hygienika rezortu

Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja

Slovenskej republiky

Platná od 1.7.2012

Prehľad o stave zamestnancov k 31.12.2013

Z a m e s t n a n c i		z toho VŠ	z toho skrátený úväzok
lekári	9	9	1
iní zdrav. zamestnanci	8	8	
asistenti	18	11	
laboranti	3		
THP	3	1	
robotníci (vodiči)	3		
SPOLU	44		

ODBORNÁ ČASŤ

1. Posudková činnosť – prehľad výkonov

Tabuľka č.1a

Preventívne aktivity	Počet
Záväzné stanoviská (§13 ods. 3 zákon č. 355/2007 Z. z.)	
a) k územným plánom a k návrhom na územné konanie	105
b) k návrhom na kolaudáciu stavieb a k návrhom na zmenu v užívaní stavieb	177
Počet záväzných stanovísk	282
- posudzovanie vplyvov na ŽP (zák.č.24/2006 Z.z.)	6
- iná súvisiaca agenda (vyjadrenia, miestne šetrenia, výzvy)	329
Rozhodnutia (§13 ods. 4 zákon č. 355/2007 Z. z.)	
a) k návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky vrátane návrhov na zmenu v ich prevádzkovaní ako aj o návrhoch na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky	951
b) k návrhom na schválenie alebo zmenu prevádzkového poriadku	804
i) k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami na pracovisku, vrátane ich používania pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín	3
j) k návrhom na činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním karcinogénov a mutagénov na pracovisku	2
k) k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb	12
l) návrhy na nakladanie s nebezpečnými odpadmi a na prevádzkovanie zariadení na zneškodňovanie nebezpečných odpadov	5
m) k návrhom na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác	10
Rozhodnutia – výzvy, prerušenie konania, zastavenie konania	85
Počet rozhodnutí (§13 ods. 4 zákon č. 355/2007 Z. z.)	1872
Ostatné – stanoviská, vyjadrenia	94
Rozhodnutia v oblasti radiačnej ochrany	
Rozhodnutia - povolenia podľa §45 zákon č. 355/2007 Z. z.	8
Prerušenie konania, zastavenie konania	3
Stanoviská, vyjadrenia	13
Výzvy	2
Rozhodnutia v oblasti preventívneho pracovného lekárstva	
Počet rozhodnutí (podľa §12 ods. 4, písm. m) o vyhlásení /zrušení rizikových prác	10/24
Rozhodnutia – opatrenia na predchádzanie ochoreniam	3

Komentár :

Najväčšiu časť agendy v rámci preventívnych aktivít v roku 2013 v oblasti hygieny životného prostredia tvorilo posudzovanie telekomunikačných stavieb z hľadiska ochrany zdravia pred elektromagnetickým žiarením.

Z celkového počtu **1872** vydaných rozhodnutí bolo **756** rozhodnutí na uvedenie telekomunikačných stavieb do prevádzky, vrátane schvaľovania prevádzkových poriadkov, a to v súvislosti s inštaláciou technológie 4 G (4G LTE - Long Term Evolution) určenú pre vysokorýchlostný internet v mobilných sieťach.

Výkony v štátnom zdravotnom dozore v rámci preventívnych aktivít jednotlivých oddelení oblastných hygienikov zahŕňali posudzovanie dokumentácií k návrhom na územné konanie stavieb, na kolaudáciu stavieb, na uvedenie priestorov/zariadení do prevádzky, na zmenu v ich prevádzkovaní a návrhy prevádzkových poriadkov predmetných prevádzok a zariadeniach.

Oddelenie oblastného hygienika Bratislava

V priebehu roka 2013 boli posudzované z hľadiska ochrany verejného zdravia významné akcie predovšetkým na úseku leteckej a železničnej dopravy a na úseku poštovej služby.

Išlo o nasledovné významné akcie :

V leteckej doprave - uvádzanie priestorov v II. časti nového terminálu Letiska M.R. Štefánika v Bratislave do prevádzky.

Jednotlivé priestory boli uvádzané do prevádzky etapovite nakoľko išlo o rôznych, vzájomne nesúvisiacich účastníkov konania (prevádzkovateľov jednotlivých priestorov). Postupne boli uvedené do prevádzky napr. priestory predajne suvenírov spoločnosti Danube Souvenir, s.r.o., priestory zariadení spoločného stravovania – reštaurácia spoločnosti City Gastro, s.r.o., mobilný stánok rýchleho občerstvenia Coffee Shop spoločnosti Probuilding, s.r.o., predajňa Duty Free spoločnosti RKIIGA FLY v schengenskom priestore.

- uvádzanie jednotlivých pracovných priestorov v novovybudovanom Hangári 1 a Hangári 2 s tromi halami na Letisku M.R. Štefánika v Bratislave do trvalej prevádzky. Jednotlivé priestory boli uvádzané do prevádzky taktiež etapovite nakoľko išlo o rôznych, vzájomne nesúvisiacich účastníkov konania (prevádzkovateľov jednotlivých priestorov – Air Livery Limited, o.z., VIP Handling, a.s.). Uvedené priestory sú svojím charakterom pracovnými priestormi, v ktorých sa vykonáva hangárovanie a handlingové činnosti pri odbavovaní lietadiel (poskytovanie zdroja elektrickej energie, vykladanie a nakladanie batožiny, vybavovanie objednávok na plnenie lietadiel PHM, obchodná obsluha lietadiel), základnú údržbu lietadiel (bežné denné upratovanie lietadiel, výmena pneumatík, drobné opravy interiérov lietadiel, umývanie lietadiel, demontáže lietadlových komponentov na opravu, vykonávanú mimo posudzovaných priestorov, vizuálne kontroly konštrukčných celkov lietadiel, opravárske práce demontovaných lietadlových komponentov a celkov vyžadujúce lepenie, cattering v rozsahu priamej distribúcie potravín v originálnych obaloch (dodaných catteringovou spoločnosťou) priamo do lietadiel ako aj povrchová úprava lietadiel. Pri uvedenej činnosti vznikajú aj nebezpečné odpady, čo bolo taktiež predmetom posúdenia pri uvádzaní jednotlivých priestorov do prevádzky.

Súčasťou procesu uvádzania uvedených pracovných priestorov do trvalej prevádzky boli miestne zisťovania a konzultácie s budúcimi prevádzkovateľmi.

- uvedenie administratívno-prevádzkovej budovy podniku Letové prevádzkové služby, š.p. do prevádzky.

Na tieto priestory sme povolili najskôr skúšobnú prevádzku. Po zabezpečení požadovaných dokladov týkajúcich sa objektivizácie faktorov prostredia (tepelno-vlhkostná mikroklima, osvetlenie na pracovisku, hluk) a posúdenia podmienok práce z titulu uvedených faktorov vypracovaných pracovnou zdravotnou službou s návrhom na zaradenie pracovných profesií do pracovných kategórií boli uvedené aj do trvalej prevádzky.

Prevádzkovaním predmetných priestorov vznikajú aj nebezpečné odpady, čo bolo taktiež predmetom posúdenia pri uvádzaní jednotlivých priestorov do prevádzky.

- kolaudačné konanie stavby heliportu v lokalite Bárdošova ul., Bratislava.

Ďalšie významné akcie prebiehajúce v roku 2013 boli na úseku **železničnej dopravy**. Potrebné je uviesť predovšetkým pokračujúce kolaudačné konania a pracovné porady v súvislosti s rozsiahlou rekonštrukciou železničných staníc Bratislava Predmestie, Trnava a Nové Mesto nad Váhom :

- v priestore Žst. Bratislava Predmestie sú situované priestory laboratórneho oddelenia ÚVH rezortu (mikrobiológia životného prostredia, oddelenie chemických analýz). V rámci rekonštrukcie boli rozšírené a modernizované, tak že dispozičným riešením, úpravou povrchov, spôsobom výmeny vzduchu a osvetlenia vyhovujú hygienickým požiadavkám na dané prostredie.

Časť rekonštrukcie železničnej stanice bola ukončená v roku 2013. Vzhľadom na rozsah akcie celkovej rekonštrukcie železničnej stanice, prenáša sa akcia aj do nasledujúceho roku 2014.

- rekonštrukcia Žst. Trnava a postupné kolaudačné konania prebiehali etapovite a postupný proces sa prenáša aj do roku 2014.

- rekonštrukcia Žst. Nové Mesto nad Váhom bola postupne ukončená. Súčasťou akcie bolo vybudovanie nového objektu Traťového obvodu, rekonštrukcia rozsiahlych skladových priestorov ako aj priestoru bufetu.

Na úseku **poštovej služby** prebiehali v roku 2013 kolaudačné konania stavieb pôšt (novostavby a po rekonštrukcii) a následné uvádzanie priestorov pôšt do prevádzky. S touto činnosťou súviselo tiež vykonávanie miestnych zisťovaní a konzultácií so stavebníkmi, budúcim prevádzkovateľom (Slovenská pošta, a.s.) ako i s príslušnou pracovnou zdravotnou službou.

Na tomto úseku činnosti išlo o kolaudačné konania a vydanie záväzných stanovísk k návrhu na kolaudáciu stavieb pôšt Jahodná, Bratislava Vajnory 36, OC Centrál Bratislava, Kmeťovo.

Pošta vybudovaná v novom obchodnom centre Central v Bratislave je najmodernejšou stavbou svojho druhu na Slovensku.

Do prevádzky boli uvedené priestory pôšt Jahodná, Smolinské, Kráľová nad Váhom.

Oddelenie oblastného hygienika Zvolen

Najväčšiu časť agendy tvorili aktivity spojené s **cestnou dopravou**. V roku 2013 boli skolaudované 4 úseky rýchlostnej cesty R1 Nitra, západ – Tekovské Nemce (I. úsek Nitra, západ – Selenec, II. úsek Selenec – Beladice, III. úsek Beladice – Tekovské Nemce) a Banská Bystrica – severný obchvat, ktoré boli realizované v rámci stavby „Koncesia na projektovanie, výstavbu, financovanie, prevádzku a údržbu úsekov rýchlostnej cesty R1, projekt PPP“. Okrem účasti na kolaudačných konaniach boli posudzované rozsiahle projektové dokumentácie v rámci posudkovej činnosti, uskutočňované boli pracovné stretnutia so zástupcami spoločnosti Granvia Construction, s.r.o. Bratislava na pôde Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja v Bratislave ako aj na oddelení oblastného hygienika vo Zvolene, nakoľko dočasná prevádzka R1 súvisela aj s 3 zaevidovanými podnetmi občanov na hluk z dopravy v meste Nitra. K samostatne kolaudovaným častiam R1 boli vydané záväzné stanoviská pre Národnú diaľničnú spoločnosť, a.s. Bratislava, a to konkrétne stavbu „Rýchlostná cesta R1 Lehota – protihlukové opatrenia“ a stavebné objekty v rámci stavby „Rýchlostná cesta R1 Budča – Kováčová, úprava križovatky Kováčová a úprava križovatky Budča – Ostrá Lúka“, ktorým predchádzali odborné konzultácie na oddelení a miestne šetrenia na stavbách. Pre Slovenskú správu ciest Bratislava ako stavebníka cesty „I/50 Zvolen, Pustý hrad – Neresnica, III. etapa“ bolo pre časť stavby vydané ku kolaudácii záväzné stanovisko a zúčastnili sme sa aj kolaudácie spojenej s miestnou obhliadkou. V súvislosti so zmenou stavby „Rýchlostná cesta R2 Žiar nad Hronom – obchvat“ pred jej dokončením bolo uskutočnené pred vydaním odborného stanoviska pracovné stretnutie so zástupcom spoločnosti STRABAG, s.r.o. Bratislava a projektantom stavby vo veci rozsahu plánovaných protihlukových opatrení.

V oblasti **leteckej dopravy** boli v priebehu roku 2013 vykonané miestne obhliadky v rámci konania k zmene v užívaní stavby „Pracovné letisko LPP – Agroletisko Pliešovce I. – II. stavba“ a kolaudačného konania stavby „Letisko Malé Bielice - hangáre 8 boxov“.

Rovnako ako aj v predchádzajúce roky po odsúhlasení hromadného podujatia „Medzinárodné letecké dni Sliač SIAF 2013“ sa zabezpečoval i štátny zdravotný dozor pred a počas trvania podujatia. V tomto roku bol rozhodnutím schválený prevádzkový poriadok pre ubytovacie zariadenie Letových prevádzkových služieb, Letisko M.R.Štefánika Bratislava v Banskej Štiavnici, a to po vykonaní miestnej obhliadky v predmetnom ubytovacom zariadení.

V **železničnej doprave** preventívne aktivity v rámci štátneho zdravotného dozoru súviseli prevažne s uvedením plynových kotolní v objektoch dopravnej infraštruktúry do prevádzky, uvedením priestorov do prevádzky za účelom vykonávania čistiacich, upratovacích a dezinfekčných prác v objektoch ŽSR, ale hlavne so schvaľovaním prevádzok potravinárskeho a nepotravinárskeho charakteru v objektoch dopravnej infraštruktúry.

Schválené bolo nové **zdravotnícke pracovisko** polikliniky Novapharm, s.r.o. vo Zvolene, a to konkrétne dermatovenerologická ambulancia.

V priebehu roku 2013 bolo pre **telekomunikačné stavby** vydaných 15 záväzných stanovísk k územnému konaniu, 1 ku kolaudačnému konaniu a 4 vyjadrenia k ohláseniu drobnej stavby. V 7 prípadoch bolo pre nedostatky v podaní rozhodnutím prerušené konanie do doby ich doplnenia.

Pre **Slovenskú poštu**, a.s. Banská Bystrica boli posudzované 4 návrhy na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky po ich predchádzajúcej rekonštrukcii a modernizácii. Vykonané miestne šetrenia súviseli ako s posudzovacou činnosťou, tak aj šetrením podnetov na nevyhovujúce pracovné podmienky na Pošte Topoľčany 1 a Pošte Banská Bystrica 11. Problematika nevyhovujúcich priestorov na pracovisku Pošty 11 Banská Bystrica bola okrem prevádzkovateľa riešená aj s vlastníkom objektu Mestom Banská Bystrica.

Oddelenie oblastného hygienika Žilina

V roku 2013 bolo vydaných 74 záväzných stanovísk ku kolaudácii stavieb a k územnému konaniu a 46 rozhodnutí k začatiu prevádzky.

Pre Železnice SR, Bratislava sa posudzovalo 17 návrhov na vydanie ZS na kolaudáciu jednotlivých stavebných úsekov líniovej stavby „ŽSR, Modernizácia trate Nové Mesto nad Váhom – Púchov“. Celkovo bolo posúdených cca 161 stavebných objektov a 87 prevádzkových súborov stavby. V súvislosti s touto stavbou s sa pracovníci zúčastňovali aj na komisiách ku kolaudácii (9) a vykonali sa miestne šetrenia priamo na stavbe (8). Odborní pracovníci sa zúčastnili na kolaudácii stavby ŽSR „Žilina – Teplička, zriaďovacia stanica“. Vydalo sa 10 záväzných stanovísk ku kolaudácii iných stavieb ŽSR, medzi iným aj na kolaudáciu stavby priecestného zabezpečovacieho zariadenia v Tvrdošíne, ktorá bola iniciovaná ako opatrenie na zníženie hluku v súvislosti s riešením podnetu

Pre telekomunikačné spoločnosti sa posudzovalo 10 návrhov na kolaudáciu telekomunikačných stavieb, pre Národnú diaľničnú spoločnosť 3 návrhy na kolaudáciu jednotlivých úsekov stavby „Diaľnica D1 Dubná Skala – Turany“.

Za účelom posudzovania vplyvov na životné prostredie podľa zákona NR SR č. 24/2006 Z.z. boli v roku 2013 vydané 4 záväzné stanoviská k zámerom, a to 2 stanoviská (zámer a záverečná správa) ku stavbe „ŽSR, dostavba zriaďovacej stanice Žilina - Teplička a nadväzujúcej železničnej infraštruktúry v uzle Žilina“ a dve stanoviská (zámer a záverečná správa) na stavbu „Heliport Liptovský Trnovec“.

Najviac rozhodnutí k začatiu prevádzky (46) bolo vydaných pre fyzické osoby na uvedenie priestorov potravinárskych a nepotravinárskych zariadení do prevádzky (38), z toho 12 rozhodnutí bolo na prevádzkovanie potravinových automatov.

Pre Slovenskú poštu a.s. sa posudzovali 2 návrhy na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky. Pre jednotlivé železničné spoločnosti sa vydali 4 rozhodnutia na uvedenie pracovísk do prevádzky. V jednom prípade sa vydalo rozhodnutie na nakladanie s nebezpečnými odpadmi a uvedenie priestorov skladu nebezpečných odpadov do prevádzky.

V roku 2013 sa vydali 2 rozhodnutia o prerušení konania z dôvodu nedostatkov podania a 6 rozhodnutí na zastavenie konania.

V rámci posudkovej činnosti bolo vydaných spolu 46 odborných stanovísk, z toho 8 stanovísk k projektovej dokumentácii a k stavebným úpravám stavieb (1 nesúhlasné). Pre investora Letisko Poprad – Tatry bolo spracované stanovisko na projekt „Odletová hala letisko Poprad – Tatry“. Vypracovali sa 2 odborné stanoviská pre chránené pracoviská a 8 vyjadrení ku zmene predávaného sortimentu v potravinárskych zariadeniach.

V súvislosti s posudkovou činnosťou bolo vykonaných 19 miestnych šetrení pred kolaudáciou stavby, 27 miestnych šetrení pred uvedením priestorov do prevádzky a 8 ústnych rokovaní so žiadateľmi o vydanie rozhodnutia, resp. záväzného stanoviska. Vydaných bolo 34 výziev na doplnenie podania, resp. na zaplatenie správnych poplatkov.

Oddelenie oblastného hygienika Košice

V priebehu roku 2013 bolo spracovaných a vydaných 63 záväzných stanovísk (35 k územným plánom a k návrhom na územné konania a 28 k návrhom na kolaudáciu stavieb a k návrhom na zmenu v užívaní stavieb). V prípade žiadosti Slovenskej správy ciest o ZS k ÚK stavby „ I/18 Prešov, Levočská – Obrancov Mieru križovatka, most“ , ktorá bola v rozpore s predpismi na ochranu verejného zdravia bolo vydané nesúhlasné záväzné stanovisko. Po predložení doplnenia žiadosti o návrhoch účinných protihlukových opatrení, bolo vydané súhlasné záväzné stanovisko.

V rámci posudkovej činnosti bolo v sledovanom roku na základe podaných návrhov na uvedenie priestorov do prevádzky vydaných 42 súhlasných rozhodnutí, z ktorých 16 bolo k zmene právneho subjektu a v 26 prípadoch išlo o novú prevádzku. Z uvedených 42 rozhodnutí 4 rozhodnutia boli vydané pre Slovenskú poštu, ostatné pre prevádzky Železníc slovenskej republiky a Železničnú spoločnosť Slovenskej republiky vrátane prevádzok v chránenom pásme železníc. Súčasťou 27 rozhodnutí bolo aj schválenie 27 prevádzkových poriadkov.

Pri výkone preventívnych aktivít bolo potrebné vydať celkovo 10 výziev na doplnenie podaní, súčasne v 10 prípadoch správne konanie prerušiť, v dvoch prípadoch v sledovanom roku bolo konanie zastavené z dôvodu nepripravenosti prevádzok k zahájeniu činnosti. Odborní pracovníci oddelenia v rámci preventívnych aktivít vykonali 72 miestnych šetrení – ohliadok na mieste, vydali 62 stanovísk resp. vyjadrení predovšetkým pre telekomunikačné prevádzky.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva Žilina:

V roku 2013 bolo vydaných 12 rozhodnutí o schválení prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku a 12 rozhodnutí na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky.

Železničiarom Slovenskej republiky – Oblastnému riaditeľstvu Trnava a Oblastnému riaditeľstvu Zvolen boli schválené 2 návrhy na použitie pozemnej aplikácie chemického postreku na chemické ničenie nežiaducej vegetácie v okolí železničných tratí.

NOVAPHARMU Bratislava, s.r.o. – Železničnej nemocnici a poliklinike Bratislava bolo vydané kladné rozhodnutie k návrhu na činnosti spojené s manipuláciou karcinogénov a mutagénov na rizikovitom pracovisku „Oddelenie klinickej genetiky“.

V problematike odstraňovania azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo v roku 2013 vydaných 12 súhlasných rozhodnutí, napr. firma ARGUSS, s.r.o. Bratislava, LM Construction, s.r.o. Trnava, ASTANA Poprad, s.r.o., SD Gelnica, s.r.o.

K návrhom na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác bolo vydaných 10 rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác a v tom istom období bolo zrušených 24 rizikových prác (pracovísk). Zoznam rizikových prác tvorí samostatnú časť tejto Výročnej správy.

Tabuľka č.1b

Prehľad aktivít v rámci štátneho zdravotného dozoru Útvaru vedúceho hygienika MDVRR SR

	Počet
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností	51
Preskúšavanie odbornej spôsobilosti (počet zasadnutí skúšobnej komisie)	5
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na vykonávanie činnosti vedúcich k ožiareniu a činností dôležitých z hľadiska radiačnej ochrany	6
Rozhodnutia o vrátení správneho poplatku	0
Potvrdenie o dezinfekcii, dezinfekcii a deratizácii lodí	128

Komentár:

V sledovanom období bolo vydaných 51 osvedčení o odbornej spôsobilosti na vykonávanie epidemiologicky závažných činností (z toho oddelenie oblastného hygienika Bratislava vydalo 30 osvedčení a oddelenie oblastného hygienika Košice 21 osvedčení na prácu v potravinárstve).

V rámci oddelenia epidemiológie bolo na základe požiadavky prevádzkovateľov vydaných 128 zdravotných preukazov o potvrdení na plavidlo o vykonanej deratizácii a dezinfekcii lode ako aj o epidemiologicky priaznivej situácii v prístave Bratislava, ktoré slúžia na medzinárodné účely (121 zdravotných preukazov pre nákladné lode a 7 zdravotných preukazov pre osobné lode).

Tabuľka č.2

Štátny zdravotný dozor (kontrolná činnosť)

	Počet
Rozhodnutia (pokyny, opatrenia)	23
Rozhodnutie o prerušení konania	21
Odvolanie/námietky	5
Oznámenie o začatí konania	11
Rozhodnutie o zastavení konania	9
Konzultácia so záznamom	286
Výzvy	55
Postúpenie podania	11

Komentár :

Z celkového počtu vydaných 23 rozhodnutí – pokynov bolo v súvislosti s podnetmi občanov na porušovanie povinnosti prevádzkovateľov zdrojov hluku v životnom prostredí (**6 rozhodnutí** vydal oblastný hygienik Košice, **6 rozhodnutí** vydal oblastný hygienik Žilina pre prevádzkovateľov hluku - Železnice Slovenskej republiky Bratislava a Slovenská správa ciest Bratislava a Národná diaľničná spoločnosť a.s., Bratislava) a **9 rozhodnutí** vydal oblastný hygienik vo Zvolene.

Vo všetkých prípadoch boli pokynmi uložené povinnosti na vykonanie opatrení na zníženie hluku s termínmi na ich splnenie.

V 4 prípadoch boli vydané rozhodnutia – pokyny oddelením oblastného hygienika vo Zvolene v súvislosti s riešením nedostatkov zariadeniach spoločného stravovania (bufet Fiľakovo, bufet Kremnica, bufet Lužianky, staničná reštaurácia Brezno mesto) a **v 1 objekte** dopravnej infraštruktúry

(vstupná časť objektu nocľazne s pracoviskom ŽSR – elektrodieľňa v žst. Filákov) a **na 1** pracovisku Slovenskej pošty, a.s. (Pošta 11 Banská Bystrica).

Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru v rámci oddelenia epidemiológie boli rozhodnutím vydané 2 opatrenia na zákaz používať a vykonávať sterilizáciu v 2 sterilizačných prístrojoch pre poskytovateľov zdravotnej starostlivosti 3S DENT s.r.o. a MEDCENTRUM s.r.o.

Počas roka 2013 pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali 37 metodických návštev zameraných predovšetkým na dodržiavanie hlásnej povinnosti poskytovateľom zdravotnej starostlivosti, ktorá im vyplýva z platnej legislatívy.

Boli vydané 2 výzvy na vykonanie preventívnej celoplošnej jarnej a následne jesennej deratizácie - regulácie živočíšnych škodcov vo všetkých objektoch spadajúcich do pôsobnosti Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR na území Bratislavského samosprávneho kraja.

Tabuľka č.3

Prehľad výkonov ŠZD v jednotlivých zariadeniach

Druh zariadenia	Počet zariadení	Počet kontrol
Objekty dopravnej infraštruktúry (stanice, prístavy, letiská a pod.)	858	345
Dopravné prostriedky	122	183
Pracoviská (upratovacie firmy, prevádzky údržby a opráv)	60	29
Pracoviská s rizikovým faktorom	467	116
Ubytovacie zariadenia	72	75
Zariadenia osobných služieb	21	24
Pošty (počet kontrolovaných pracovísk)	464	36
Nepotravinárske prevádzky	196	80
Potravinárske zariadenia	643	954
Telekomunikačné prevádzky (T-Com., Orange a pod.)	35	0
Zdravotnícke pracoviská	194	352
SPOLU	3132	2194

Komentár:

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo najviac previerok v priestoroch zariadení spoločného stravovania, vrátane previerok zameraných na kontrolu zákazu predaja cukroviniek vyrobených v Poľskej republike v rámci plnenia mimoriadnych úloh.

V súvislosti s povodňovou situáciou v lete 2013 sa realizoval zvýšený ŠZD v povodňou dotknutých priestoroch na území Bratislavy a Komárna. V dotknutých priestoroch vykonávajú svoju činnosť spoločnosti Slovenská plavba a prístavy, Slovenská plavba a prístavy – Lodná osobná doprava, Verejné prístavy a Štátna plavebná správa. ŠZD bol vykonaný v pracovných priestoroch administratívneho i výrobného charakteru - opravárenské dielne, v skladoch, zázemiach so šatňami a zariadeniami na osobnú hygienu zamestnancov, v priestoroch určených na plnenie plavidiel vodou (hydranty), v priestoroch zariadení spoločného stravovania (reštaurácia a bufet v kamenných budovách, bufety na výletných lodiach) ako i v priestoroch pre verejnosť (Osobný prístav Bratislava). Súčasťou ŠZD boli aj kontrolné odbery vôd z budov, zariadení spoločného stravovania, z hydrantov na plnenie plavidiel vodou, plniacich hadíc a z plavidiel, ktoré boli vykonané bezprostredne po opadnutí povodňovej vlny.

Spolu bolo odobratých 28 vzoriek vody na laboratórne vyšetrenie, vrátane následných kontrolných vyšetrení, v rozsahu vyšetrenia mikrobiologických a biologických ukazovateľov, teploty a obsahu voľného chlóru.

V rámci sledovania kultúry cestovania sa odborní pracovníci zamerali na kontrolu objektov dopravnej infraštruktúry ako aj kontroly pracovných podmienok na pracoviskách upratovacích firiem.

V rámci kontroly vykonaného čistenia a zbrojenia sa skontrolovalo 10 vlakových súprav. Najväčšie a najčastejšie sa opakujúce nedostatky sú opätovne v nedostatočnom vyčistení vykurovacích telies a políc na batožinu. V zimných mesiacoch bola vykonaná v priebehu jedného pracovného dňa cieľená kontrola 15-tich vlakových súprav vychádzajúcich zo stanice Žilina, ktorá bola zameraná na predhrievanie vlakových súprav. Bolo konštatované, že všetky kontrolované vlakové súpravy boli vykúrené.

Oddelenie oblastného hygienika Žilina vykonalo pasportizáciu všetkých 186 železničných staníc, resp. železničných zastávok v spádovom území v 12 etapách. Predmetom štátneho zdravotného dozoru bol celkový technický stav objektu, prístupnosť pre cestujúcu verejnosť a celková vnútorná vybavenosť. Z hľadiska zabezpečenia požadovanej úrovne kultúry cestovania je celkovo 99 objektov nevyhovujúcich, nakoľko tieto objekty sú buď schátrané a uzatvorené, alebo sa v mieste zastávky nachádza len prístrešok, prípadne je len vyznačené miesto stanice (zastávky) a vybudované nástupisko.

Výkon štátneho zdravotného dozoru na letisku Poprad – Tatry bol zameraný na kontrolu pracovísk zabezpečujúcich obsluhu činnosti súvisiace s prevádzkou lietadiel (navádzanie, plnenie pitnou a úžitkovou vodou, manipulácia s biologickým odpadom a jeho likvidácia, likvidácia komunálneho odpadu, upratovanie, pripájanie agregátu, odmrazovanie lietadiel a pristavovanie schodov). Výrazné zvýšenie úrovne kultúry cestovania bude zabezpečené po sprevádzkovaní novej odletovej haly, ktorej kolaudácia prebehne začiatkom roka 2014.

Na základe príkazu vedúceho hygienika rezortu sa počas augusta vykonala pasportizácia všetkých diaľničných odpočívadiel (22 zápisov o výkone ŠZD) na diaľnici D1 (úsek od Trenčín – Kostolná po Batizovce).

Ich celkový stav je dobrý, všetky sú udržiavané v čistote, nádoby na komunálny odpad sú rozmiestnené v dostatočnom počte a pravidelne vyvážané, trávnaté plochy sú kosené. Odpočívadlá

sú vybavené záhradným nábytkom, detskými preliezačkami a dostatočným množstvom parkovacích miest pre osobné autá, nákladné autá a autobusy. Všetky sú vybavené WC pre cestujúcu verejnosť, buď v postavených murovaných objektoch, alebo ako chemické WC. Udržiavané sú v čistote a o vykonávaní sanitácii sa vedie evidencia. Nedostatkami sú WC pre imobilných, ktoré sa nenachádzajú na všetkých odpočívadlách, resp. nie sú funkčné alebo nezodpovedajú t. č. platným predpisom. Na väčšine odpočívadiel sa poskytujú aj stravovacie služby, buď v rámci vybudovanej čerpacej stanice alebo v motoreste. Všetky skontrolované objekty majú platné rozhodnutie na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky od miestneho príslušného orgánu verejného zdravotníctva, ktorý v nich vykonáva aj štátny zdravotný dozor. Personál je zdravotne a odborne spôsobilý na výkon epidemiologicky závažných činností. Pri kontrole neboli zistené žiadne závažné nedostatky v ich údržbe a prevádzkovaní.

Opakovane bol oddelením oblastného hygienika Zvolen zabezpečený štátny zdravotný dozor pred a počas hromadného podujatia „Medzinárodné letecké dni Sliač SIAF 2013“. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná obhliadka verejného priestranstva pred zahájením akcie so zameraním na zabezpečenie zariadení pre osobnú hygienu návštevníkov podujatia ako aj poskytovateľov služieb (WC, pitná voda, voda na osobnú hygienu), spôsob likvidácie komunálneho odpadu a odpadových vôd a v neposlednom rade poskytovateľov stravovacích služieb. Počas trvania hromadného podujatia bol vykonaný štátny zdravotný dozor v spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene v 19 stánkoch rýchleho občerstvenia a v centrálnom priestore slúžiacom na prípravu výrobkov teplej a studenej kuchyne (poľná kuchyňa). Súčasne sa sledovalo zabezpečenie pitnej vody do zásobníkov pre poskytovateľov služieb a návštevníkov podujatia, priebežné odstraňovanie komunálneho odpadu a priebežné zabezpečovanie WC z hľadiska ich funkčnosti a čistoty.

V rámci zabezpečovania prevádzkovej hygieny v dopravných prostriedkoch v oblasti železničnej dopravy sa vykonala previerka na pracovisku AB Facility, s.r.o., Bratislava v obvode Železničnej stanice Zvolen osobná stanica, predmetom ktorej bolo zistenie úrovne čistenia, vybavenia a zabezpečenia železničných vozňov vodou a toaletnými potrebami u 5 vozňov. Súčasne bola vykonaná obhliadka priestorov pracoviska „čistiaca koľaj“, kontrolované bolo vybavenie dezinfekčnými prostriedkami a spôsob manipulácie s nimi. Kontrola sa týkala aj vyhláseného rizikového pracoviska 3. kategórie – fekálna koľaj.

Nedostatky vo vykonávaní upratovacích, čistiacich a dezinfekčných prác boli riešené s konateľmi 4 firiem zabezpečujúcich tieto služby v objektoch ŽSR a ŽS Slovensko, a.s. V 3 prípadoch sme pristúpili k ich predvolaniu a súčasnemu nariadeniu opatrení v zápisnici. Blokovú pokutu sme udelili za zistené nedostatky 2 právny subjektom.

Oddelenie epidemiológie vydalo spolu 128 zdravotných preukazov pre 86 plavidiel, z toho bolo 79 lodí bolo nákladných a 7 osobných.

Pracovníci oddelenia epidemiológie spolu s oddeleniami oblastných hygienikov Bratislava, Žilina, Zvolen a Košice sa zúčastnili kontrol v 16 potravinárskych zariadeniach za účelom odberu vzoriek na kontrolu sanitárnej hygieny v stravovacích zariadeniach.

V priebehu roka oddelenie zabezpečovalo výkon ŠZD v 6 zdravotníckych zariadeniach, a to NOVAPHARM, s.r.o. Bratislava, NOVAPHARM, s.r.o. Zvolen, MEDCENTRUM, s.r.o. Žilina, Železničné zdravotníctvo Košice, s.r.o., 3S DENT s.r.o. Bratislava a ŽOS Medika Vrútky.

2. Prehľad výkonov ŠZD v rámci kontrolnej činnosti

Tabuľka č.4

	Počet
Počet kontrol v rámci ŠZD	1725
Šetrenie petícií a podnetov (ostatná súvisiaca činnosť)	166
Odborné stanoviská (expertízy) (mimo § 13 zá.č.355/2007 Z.z.) (napr. DDD, HACPP a pod.)	156
Účasť na komisiách	177
Iná odborná činnosť (odber vzoriek)	2424
Počet meraní fyzikálnych faktorov v životnom a pracovnom prostredí	9
Počet klientov v rámci poradní zdravia	336
Zdravotno – výchovné aktivity (prednášky, osvetová činnosť, ...)	10
Konzultácie (v rámci ŠZD)	975
Kontrola dodržiavania zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov	299
Epidemiologické šetrenie	1595

Komentár:

Oddelenie oblasného hygienika Bratislava

Celkový počet výkonov v rámci ŠZD v porovnaní s rokom 2012 bol zvýšený o 125. Na tomto náraste sa podieľal predovšetkým šetrenie podnetov, účasť na komisiách a konzultácie – na zvýšení počtu kontrol sa podieľali kontroly v rámci šetrenia podnetov, ktorých bolo na oddelenie doručených o 22 viac ako v roku 2012. Kontroly boli ukončené zápsmi. V niektorých prípadoch bolo potrebné vykonať opakované kontroly (napr. podnet vo veci nedodržiavania hygienických predpisov v prevádzkach stánkov rýchleho občerstvenia na Žst. Bratislava hl.) V súvislosti s konaniami na vydanie rozhodnutia k návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky prebiehali opakované konzultácie a miestne zisťovania. V roku 2013 zasadla skúšobná komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť 3x (v roku 2012 len 1x) čím bolo aj viac preskúšaných osôb (spolu 30).

Oddelenie oblastného hygienika Zvolen

Najviac výkonov ŠZD bolo zaznamenaných v zariadeniach spoločného stravovania (144 previerok, 62 previerok sa týkalo oblasti hygieny životného prostredia, 21 kontrol bolo vykonaných na pracoviskách a 1 v zdravotníckom zariadení).

Každoročne sa zvyšuje počet prijatých a šetrených podnetov, čo sa odzrkadľuje aj v počte výkonov v tejto oblasti.

Väčšina prijatých podnetov poukazovala na porušovanie podmienok životného prostredia, a to hlavne zvýšených emisií hluku v životnom prostredí. Na I. úsek rýchlostnej cesty R1 v Nitre boli riešené 3 podnety obyvateľov exponovanej oblasti Kalvária. Realizované boli 2 objektivizácie hluku z dopravy po R1 a to Oddelením ochrany zdravia pred fyzikálnymi faktormi MDVRR SR, ktorých výsledky nepreukázali prekročenie limitov v zmysle platnej legislatívy. V súvislosti so šetrením týchto podnetov bola opakovane vyzvaná f. Granvia Construction, s.r.o., Bratislava na predloženie výsledkov nimi zabezpečených objektivizácií, ako aj predloženie návrhov protihlukových opatrení. Ďalší podnet v oblasti životného prostredia sa týkal zvýšených emisií hluku z dopravy po cestnej komunikácii I/75 v Lučenci časť Opatová, ktorý bol zaevidovaný už v roku 2012. Po predložení objektivizácie hluku prevádzkovateľom, bola sťažovateľka opakovane písomne informovaná o postupe šetrenia podnetu. V tomto roku bol uzatvorený po vykonaní objektivizácie elektromagnetického poľa aj podnet sťažovateľky z Nitry, ktorý sme takisto evidovali od roku 2012.

Kvalita vody bola predmetom 4 podnetov riešených v roku 2013. V troch prípadoch išlo o neopodstatnené podnety. V rámci šetrenia týchto podnetov bol nami vykonaný odber vzorky vody, resp. bol zamestnávateľ vyzvaný na predloženie protokolu z vyšetrenia vzorky vody. O výsledku šetrenia podnetu boli sťažovatelia písomne informovaní. Po odstránení závady na verejnom vodovode Brusno – kúpele bol pre ŽSR zrušený pokyn na zákaz používania tejto vody na pitné účely, ktorý bol vydaný v roku 2012. Na nevyhovujúce hygienické podmienky v zariadení spoločného stravovania Pizza Pasta Banská Bystrica poukazoval podnet, ktorý sme po prešetrení vyhodnotili ako čiastočne opodstatnený a prevádzkovateľovi tohto zariadenia bola na mieste udelená bloková pokuta.

Na porušovanie podmienok práce boli evidované dva podnety, pričom v oboch prípadoch išlo o pracoviská Slovenskej pošty, a.s. Banská Bystrica. Nakoľko predmetný stav objektu bol vyhodnotený ako havarijný, bol z dôvodu ochrany zdravia zamestnancov ako aj klientov pošty vydaný pokyn na odstránenie nedostatkov.

V porovnaní s minulým rokom narástol aj počet jednaní zvolaných stavebnými úradmi. V sledovanom roku boli skolaudované vybrané stavebné objekty 3 úsekov rýchlostnej cesty R1 Nitra, západ – Tekovské Nemce, R1 Banská Bystrica - severný obchvat, R1 Budča – Kováčová, časť stavby R3 Horná Štubňa a I/50 Zvolen, Pustý hrad – Neresnica III. etapa. ŽSR naďalej pokračuje v modernizácii kotolní na pevné palivo, ktoré sú postupne nahrádzané plynovými, čo má pozitívny vplyv na pracovné aj životné prostredie (5 rokovaní zvolaných Úradom pre reguláciu železničnej dopravy).

Významný podiel konzultácií a odborných stanovísk bol zameraný na problematiku hluku v životnom prostredí, hlavne hluku z dopravy a jeho eliminácii výstavbou protihlukových bariér, resp. zabezpečovaním sekundárnych protihlukových opatrení.

Náplňou cieleného štátneho zdravotného dozoru vykonávaného v potravinárskych zariadeniach, v objektoch dopravnej infraštruktúry, ubytovacích zariadeniach, zariadeniach starostlivosti o ľudské telo a na dozorovaných pracoviskách bola aj kontrola dodržiavania zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Celkovo bolo vykonaných 118 kontrol, pričom zásadné porušenia zákona nebolo zistené.

Oddelenie oblastného hygienika Žilina

Pracovníci oddelenia vykonali 339 previerok v rámci štátneho zdravotného dozoru. Konkrétne počty výkonov za jednotlivé oblasti sú komentované v príslušných tabuľkách.

V rámci kampane Európskej komisie „Exfajčiari sú nezastaviteľní“ pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku bolo pre cestujúcu verejnosť vo vestibule železničnej stanice Žilina vytvorené i poradenské miesto pre odvykanie od fajčenia a zároveň všetkým záujemcom sa zmeral obsah oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu.

Kontrola dodržiavania zákona NR SR č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov sa vykonávala v priebehu výkonu ŠZD najmä v zariadeniach spoločného stravovania. Pri kontrole dodržiavania zákonných povinností zo strany prevádzkovateľov zariadení spoločného stravovania nebolo zistené žiadne závažné porušenie zákona.

Oddelenie oblastného hygienika Košice:

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonávaného na sledovaných pracoviskách bola pozornosť zameraná na dodržiavanie hygienických podmienok v súlade s platnou legislatívou ako aj na kontrolu dodržiavania zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Celkovo bolo vykonaných 31 kontrol, pričom zásadné porušenie zákona zistené nebolo. Drobné nedostatky boli odstránené v termíne. Prevádzkovatelia zariadení spoločného stravovania, kde bolo vykonaných 23 kontrol, v záujme rešpektovania zákona mali vo väčšine prípadov rozdelenú prevádzku na fajčiarsku a nefajčiarsku časť, prípadne úplne vylúčili fajčenie v priestore stravovacieho zariadenia.

Oddelenie epidemiológie

V rámci cieleného štátneho zdravotného dozoru vykonávaného v zdravotníckych zariadeniach bola kontrola dodržiavania zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a Vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. Celkovo bolo vykonaných 258 kontrol, pričom zásadné porušenie zákona nebolo zistené. Drobné nedostatky boli odstránené v termíne. Výkon ŠZD bol zameraný predovšetkým na dodržiavanie hygienicko - epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach a kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky.

V rámci odborných konzultácií v zdravotníckych zariadeniach boli prerokované postupy pri upratovaní nemocničných priestorov ako aj dezinfekčný program a spôsoby kontroly životnosti germicídnych žiaričov. Počas roka 2013 pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali 37 metodických návštev zameraných predovšetkým na dodržiavanie povinnosti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti hlásiť výskyt prenosných ochorení, podozrenie na prenosné ochorenia a nosičstvo choroboplodných zárodkov, ktorá im vyplýva z platnej legislatívy.

V roku 2013 bolo evidovaných a spracovaných spolu 1595 povinných hlásení od poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a to 1568 hromadných hlásení o výskyte akútnych respiračných ochorení a 27 individuálnych hlásení o výskyte prenosnej choroby ošetrojúcimi lekármi. Počas roka 2013 odobrali pracovníci oddelenia epidemiológie spolu 2287 vzoriek, a to 650 vzoriek v rezortných zdravotníckych zariadeniach, 819 vzoriek v stravovacích zariadeniach a 818 vzoriek biologického materiálu v rámci Poradne zdravia MDVRR SR. Podrobný rozpis odobratých vzoriek uvádzame v tabuľke číslo 5 a 6.

V rámci poradenskej činnosti Poradne zdravia bolo spolu vyšetrených 321 klientov. Poradňa zdravia MDVRR SR okrem poradenskej činnosti organizovala počas roka viacero zdravotno - výchovných aktivít, ktoré zahŕňali okrem Dni otvorených dverí, pri príležitosti Svetových dní vyhlásených Svetovou zdravotníckou organizáciou aj prednáškovú činnosť. Poradenská činnosť bola zameraná na skríning základných rizikových faktorov vzniku kardiovaskulárnych ochorení a skríning tabakizmu.

Tabuľka č.5

Prehľad typov odobratých vzoriek

Počet odobratých vzoriek	
Pitná voda	117
Voda na kúpanie	8
Biologický materiál	819
Vzorky odobraté v potravinárskych zariadeniach	831
Vzorky odobraté v zdravotníckych zariadeniach	650

Tabuľka č.6

Odber vzoriek – prehľad výkonov jednotlivých oddelení

	Hygiena životného prostredia	SMT	Kontrola sterility a dezinfekcie	Bakteriologická kontrola ovzdušia	Kontrola sterilizačnej techniky	Odber biologického materiálu	SPOLU
Bratislava epid.odd.	-	819	168	18	464	818	2287
Bratislava	99	7	-	-	-	-	106
Košice	-	-	-	-	-	-	-
Žilina	19	5	-	-	-	-	24
Zvolen	7	182	-	-	-	-	189
SPOLU	125	1013	168	18	464	818	2606

Tabuľka č.7

Prehľad sankčných opatrení

Sankčné opatrenia	počet	v sume €
Priestupkové konanie	-	-
Zákaz činnosti	5	60
Zákaz prevádzky	1	-
Náhrada nákladov	-	-
Výkon rozhodnutia (§79 zák.č.71/1967 Zb.)	2	-
Blokové konanie (§ 84 zák.č.372/1990 Z.z)	94	3883
Pokuty (§ 57 zák.č.355/2007 Z.z)	1	2000

Komentár:

Zákaz činnosti bol uplatnený nasledovne:

Oddelenie oblastného hygienika Košice:

1. Firma EUREST s.r.o., prevádzka Ružňové depo, Pri bitúnku č. 2 Košice, z dôvodu hromadného výskytu gastroenteritídy u približne 110 stravníkov a zistenia závažných hygienických nedostatkov v prevádzkovej hygiene zariadenia.
2. Prevádzka Super market FEI XIANG s.r.o. Humenné - predaj textilu a obuvi, kde boli počas výkonu ŠZD zistené závažné nedostatky v prevádzkovej hygiene. Pre nerešpektovanie zákazu bolo opakovane nariadené okamžité uzatvorenie prevádzky a zároveň bola uložená bloková pokuta vo výške 60 €.

Oddelenie epidemiológie vydalo zákaz činnosti 2 poskytovateľom zdravotnej starostlivosti a to 3S DENT s.r.o. a MEDCENTRUM s.r.o. - zákaz používať a vykonávať sterilizáciu v sterilizačných prístrojoch na základe nedostatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru.

Na základe nevyhovujúcich výsledkov analýzy vzoriek vody na kúpanie vydalo *oddelenie oblastného hygienika Žilina* prevádzkovateľovi bazéna Medcentrum s.r.o. Žilina zákaz kúpania vo vode, ktorá nespĺňa požiadavky na kvalitu vody v umelom kúpalisku.

Blokové pokuty v celkovej výške 3883.- eur boli dané najčastejšie z dôvodu neplnenia uložených opatrení, alebo z dôvodu chýbajúceho dokladu o odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologicky závažnej činnosti .

Pokuta vo výške 2000.- eur bola daná rozhodnutím oblastného hygienika Košice Slovenskej správe ciest, Miletičova 19, 826 19 Bratislava, za porušenie povinnosti prevádzkovateľa zdrojov hluku, infrazvuku a vibrácií .

Oddelenie oblastného hygienika Zvolen vydalo rozhodnutie o zákaze prevádzky oddychovej miestnosti v objekte železničnej stanice Fiľakovo pre ŽSR, Oblastnému riaditeľstvu Zvolen z dôvodu nezabezpečenia dostatočného množstva zdravotne bezpečnej pitnej vody a výskytu plesní na vnútornom povrchu stien a stropov komunikačných priestorov v dôsledku kondenzácie vodnej pary vznikajúcej vyparovaním podzemnej vody v pivničných priestoroch.

Prehľad sankčných opatrení oddelení oblastných hygienikov

	Bratislava	Košice	Žilina	Žilina PPL	Zvolen	Spolu
Priestupkové konanie	-	-	-	-	-	-
Zákaz činnosti	2	-	1	-	-	3
Zákaz prevádzky	-	2	-	-	1	3
Náhrada nákladov	-	-	-	-	-	-
Výkon rozhodnutia	-	-	-	-	-	-
Blokové konanie	44	5	34	-	11	94
Pokuty	-	1	-	-	-	1
Spolu	46	8	35	-	12	101

Tabuľka č.10 **Prehľad o podaných podnetoch a petíciách na ÚVHR v roku 2013**

Oddelenie	Počet podaných podnetov a petícií				Spôsob vybavenia				
	Spolu	Z toho			Postúpené inému orgánu	Vybavené vo vlastnej kompetencii			
		na porušovanie životného prostredia	na porušovanie protiepid. opatrení	na porušovanie podmienok práce		Spolu	Z toho		
							Opodstatnené	Neopodstatnené	Čiastočne opodstatnené
OH Bratislava	22	13	5	4	5	17	7	7	3
OH Žilina	16	15	1	0	0	16	11	5	0
OH Zvolen	12	5	5	2	0	12	3	7	2
OH Košice	6	4	1	1	0	6	5	1	0
OOZPFF Bratislava – telekomunikácie	11	11	0	0	0	11	0	11	0
PL Žilina	0	0	0	0	0	0	0	0	0
SPOLU	67	48	12	7	5	62	26	31	5

Prehľad podnetov šetrených na jednotlivých oddeleniach ÚVHR podľa charakteru podania

1. Porušovanie životného prostredia:

OH Bratislava

- Nedostatky v klimatizácii v priestoroch vlakových súprav osobnej dopravy – Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.;
- Hluk zo železničnej dopravy v lokalite Bratislava, Šustekova ulica – Železnice Slovenskej republiky, Bratislava a Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.;
- Hluk zo železničnej dopravy v lokalite Bratislava, Záporožská ulica 1, 3 - Vinohrady – Železnice Slovenskej republiky, Bratislava a Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.;
- Hluk z prevádzky chladiaceho centra v areáli spoločnosti Slovenské liehovary a likérky, a.s., Trnavská cesta, 920 41 Leopoldov;
- Hluk z leteckej prevádzky v lokalite Bratislava Prievoz – Letové prevádzkové služby SR, š.p.;
- Námietky na spoplatnené WC pre zákazníkov v zariadení spoločného stravovania na Hlavnej železničnej stanici v Bratislave;
- Porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov v Bistre Albatros na Železničnej stanici v Trnave – prevádzkovateľ zariadenia;
- Porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov v priestoroch Železničnej stanice v Seredi – Železnice Slovenskej republiky, Bratislava;
- Hluk z klimatizácie v ústredni objektu v lokalite Družstevná ulica, Šenkvice – Slovak Telekom, a.s.

OH Žilina

- Žiadosť o inštaláciu svetelného zabezpečovacieho zariadenia na železničnom priecestí k Urbárskej píle v Tvrdošíne – Železnice Slovenskej republiky, Bratislava;
- Hluk z cestnej dopravy po pozemnej komunikácii I/11 Žilina – Kysucké Nové Mesto – Slovenská správa ciest;
- Hluk z cestnej dopravy po pozemnej komunikácii I/18 v úseku Ružomberok – Černová – Slovenská správa ciest;
- Hluk z cestnej dopravy po diaľnici D3 Čadca – obchvat (cesta E75) v časti Čadca – Horelica - Národná diaľničná spoločnosť, a.s.;
- Hluk z cestnej dopravy po pozemnej komunikácii I/50 v katastri obce Drietoma č. 616 – Černová – Slovenská správa ciest;
- Sťažnosť na hluk vznikajúci v dôsledku vykonávania opravárenských prác na železničnom moste cez rieku Belá v Liptovskom Hrádku - Železnice Slovenskej republiky, Bratislava;
- Hluk z nakládky železného šrotu na Železničnej stanici v Bytči – prepravca TSR Slovakia, s.r.o., Röntgenova 28, Bratislava;
- Hluk z cestnej dopravy po pozemnej komunikácii I/59 na mostnom objekte 59-073 cez Dolný Kubín - Trstená – Slovenská správa ciest;
- Hluk zo železničnej dopravy na trati Žilina – Krásno nad Kysucou v katastri obce Rudinka – Železnice Slovenskej republiky, Bratislava;

- Hluk a vibrácie z cestnej dopravy po pozemnej komunikácii I/59 v prietahu obce Likavka – Slovenská správa ciest;
- Hluk z prevádzky zriaďovacej stanice Žilina Teplička – Železnice Slovenskej republiky, Bratislava;
- Hluk z cestnej dopravy po pozemnej komunikácii I/64 cez obec Bystričany na úseku Prievidza + Nováky – Slovenská správa ciest;
- Hluk z cestnej dopravy po pozemnej komunikácii I/50 v intraviláne obce Trenčianska Turná – Slovenská správa ciest;
- Hluk z cestnej dopravy po pozemnej komunikácii I/18 v intraviláne obce Makov – Slovenská správa ciest;
- Žiadosť o vykonanie inšpekčných meraní hluku z leteckej dopravy nad vybranými lokalitami Liptova - súkromné prelety.

OH Zvolen

- Elektromagnetické žiarenie – prevádzka Základňovej stanice na streche domu na Lúčnej ul. 2, Nitra – Orange Slovensko, a.s.;
- Hluk z cestnej dopravy po rýchlostnej komunikácii R1 – Nitriansky úsek – GRANVIA OPERATION, a.s.;
- Hluk z cestnej dopravy po rýchlostnej komunikácii R1 v úseku Lehota – Čaradice – GRANVIA OPERATION, a.s.;
- Hluk z cestnej dopravy po rýchlostnej komunikácii R1 – Nitriansky úsek – GRANVIA OPERATION, a.s. a SSÚR Selenec;
- Hluk z cestnej dopravy po pozemnej komunikácii I/75 – nadjazd v mestskej časti Opatová v Lučenci - Slovenská správa ciest.

OH Košice

- Kontaminácia vody v studniach v rekreačnej oblasti Domaša – Dobrá – Železnice Slovenskej republiky, Bratislava;
- Hluk z prevádzky v objekte na Palkovičovej ulici v Košiciach – Slovak Telekom, a.s.;
- Hluk a vibrácie z cestnej dopravy po rýchlostnej komunikácii R2 – I/50 na Perešskej a Bystrickej ul. v mestskej časti Košice - Pereš – Slovenská správa ciest;
- Mikroklimatické nedostatky v rýchlikoch na trase Prešov – Zvolen – Bratislava – Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.

OZPFF Bratislava - telekomunikácie

- Elektromagnetické žiarenie – prevádzka Základňovej stanice na bytovke Rozkvet 2004/12, Považská Bystrica – KATES, s.r.o.;
- Žiadosť o odstránenie vysielača zo strechy bytovky na ul. Ľ. Štúra 489/9 vo Svidníku – Slovak Telekom, a.s.;
- Elektromagnetické žiarenie – prevádzka Základňovej stanice na bytovom dome na Mudroňovej ul. 59, Bratislava – Telefonica Slovakia, s.r.o.;
- Elektromagnetické žiarenie – prevádzka Základňovej stanice na objekte Ružová ul. 45, Košice – Orange Slovensko, a.s.;
- Elektromagnetické žiarenie z televízneho vysielača na budove IKM, ul. Kláry Jarunkovej 2, Banská Bystrica – Avis s.r.o.;

- Žiadosť o premeranie hladiny frekvencií zariadenia káblovej televízie a internetu v bytovke Rozkvet 2004/74, Považská Bystrica – KATES, s.r.o.;
- Elektromagnetické žiarenie – prevádzka vysielача na bytovom dome Na Hrebienku 35, Bratislava – Slovak Telekom, a.s.;
- Elektromagnetické žiarenie – prevádzka Základňovej stanice na bytovom dome na Bajzova ul. , Bratislava – Slovak Telekom, a.s.;
- Elektromagnetické žiarenie – prevádzka generovaného vysielача mobilnej telekomunikačnej siete, Lazaretská 12, Bratislava – Orange Slovensko, a.s., Slovak Telekom, a.s.;
- Elektromagnetické žiarenie – prevádzka Základňovej stanice na administratívnej budove na Borinskej ul. 10, Bratislava – Orange Slovensko, a.s.;
- Žiadosť o objektivizáciu hluku z prevádzky antén mobilného operátora v bytovom dome (adresa neuvedená) – neznámy prevádzkovateľ.

2. Porušovanie podmienok práce:

OH Bratislava

- Nevyhovujúci stav pitnej vody na pracovisku ONV Štúrovo - Železnice Slovenskej republiky, Bratislava;
- Nevyhovujúce hygienické podmienky v prevádzke Pošta v Moste pri Bratislave – Slovenská pošta, a.s.;
- Nevyhovujúce hygienické podmienky v prevádzke Pošta Dvorníky – Slovenská pošta, a.s.;
- Nevyhovujúca údržba VZT jednotiek v budove na Jarabinkovej ul. 1, Bratislava - Slovak Telekom, a.s.

OH Zvolen

- Nevyhovujúce mikroklimatické podmienky v pracovnom prostredí v prevádzke Pošta Topoľčany – Slovenská pošta, a.s.;
- Nevyhovujúce podmienky práce a pracovného prostredia na pracoviskách Pošty 11 Banská Bystrica – Slovenská pošta, a.s.

OH Košice

- Nevyhovujúce pracovné podmienky v prevádzke Pošta 1, Poštová 20, Košice – Slovenská pošta, a.s.

3. Porušovanie protiepidemiologických opatrení:

OH Bratislava

- Hygienické nedostatky v zariadení spoločného stravovania Ázijské bistro Tri tigre, Šancova ul. 3A, Bratislava – prevádzkovateľ;
- Predaj potravín po dátume spotreby v bufete JELLA na Železničnej stanici Nové Zámky – prevádzkovateľ;
- Hygienické nedostatky v stánku s rýchlym občerstvením na Železničnej stanici v Šuranoch – prevádzkovateľ;

- Hygienické nedostatky v stánku s rýchlym občerstvením na I. a II. nástupišti pred budovou Hlavnej železničnej stanice v Bratislave a v stánku s rýchlym občerstvením na nástupišti na železničnej zastávke Bratislava – Vinohrady – prevádzkovatelia.

OH Žilina

- Hygienické nedostatky v zariadení spoločného stravovania Výhrevňa Pub vo Vrútkach - prevádzkovateľ

OH Zvolen

- Hygienické nedostatky v prevádzke výroby a predajne Pizza Pasta na Železničnej stanici Banská Bystrica mesto - prevádzkovateľ
- Nevyhovujúca kvalita pitnej vody v objekte Železničnej stanice Brusno kúpele - Železnice Slovenskej republiky, Bratislava
- Nevyhovujúca kvalita pitnej vody na pracovisku Železničnej stanice Zvolen, nákladná stanica Stavadlo 1 - Železnice Slovenskej republiky, Bratislava
- Nevyhovujúca kvalita pitnej vody na pracovisku Železničnej stanice Zvolen, nákladná stanica Stavadlo 2 - Železnice Slovenskej republiky, Bratislava
- Nevyhovujúca kvalita pitnej vody na pracovisku Opravovne vozňov Zvolen – Železničná spoločnosť Slovensko, a.s.

OH Košice

- Nedodržiavanie hygienických požiadaviek v Mobil baroch v rýchlikoch na trase z Bratislavy do Košíc – živnostník ČR Radek Schusser

4. Odstúpené podnety:

porušovanie životného prostredia:

OH Bratislava

- Hluk z cestnej dopravy v okolí cesty II. triedy Bratislavská ulica, Malinovo – RÚVZ Bratislava, hl. mesto so sídlom v Bratislave;
- Hygienické nedostatky v bytovom dome na Grösslingovej ul. 39 v Bratislave – RÚVZ Bratislava, hl. mesto so sídlom v Bratislave;
- Hluk z električkovej dopravy v lokalite bytového domu Račianska ul. 69/B, Bratislava – RÚVZ Bratislava, hl. mesto so sídlom v Bratislave;
- Hluk z električkovej dopravy v lokalite uzla Krížna a Legionárska ulica, Bratislava - RÚVZ Bratislava, hl. mesto so sídlom v Bratislave.

porušovanie protiepidemiologických opatrení:

OH Bratislava

- Nevyhovujúce hygienické podmienky vo vinárni Vinotéka na Východnej ul. 12/A, Bratislava–RÚVZ Bratislava, hl. mesto so sídlom v Bratislave.

3. Hygiena životného prostredia

Tabuľka č.1

Prehľad kvality vody vodných zdrojov

Vodný zdroj	Počet vodných zdrojov	Počet odobraných vzoriek vôd		Nevyhovujúce vzorky		
		Vyh.	Nevyh.	Fyz.-chem.	Mikrobiolog.	Biolog.
Hromadné zásobovanie* ¹	277	77	10	1	9	1
Individuálne zásobovanie* ²	17	3	-	-	-	-
Spolu	294	80	10	1	9	1

*¹ – 50 a viac osôb

*² – z jedného zdroja s dennou produkciou < 10m³ pitnej vody alebo zásobovanie menej ako 50 osôb (studne)

Komentár :

Kontrola kvality vody sa vykonávala v rámci plnenia úloh, vyplývajúcich z platnej legislatívy ako aj na základe hlavných úloh stanovených na rok 2013. Odbery vzoriek pitných vôd boli realizované v rámci štátneho zdravotného dozoru zo stálych odberových miest (vodných zdrojov) ako i na základe požiadaviek z terénu. Kvalita pitnej vody bola monitorovaná okrem stabilných objektov aj v mobilných objektoch železničnej, leteckej a lodnej dopravy. Výsledky laboratórneho vyšetrenia boli vyhodnocované podľa Nariadenia vlády SR č. 354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu v znení neskorších predpisov.

Oddelenie oblastného hygienika Bratislava:

Hromadné zásobovanie – v porovnaní s rokom 2012 došlo ku zvýšeniu počtu sledovaných vodných zdrojov o 2 (určené na hromadné zásobovanie). Z celkového počtu 71 sledovaných vodných zdrojov bolo odobrané vzorky zo všetkých, pričom v 9 vzorkách bolo zistené prekročenie medzných hodnôt kultivovateľných mikroorganizmov. Príčinou bola – ako i v predchádzajúcich obdobiach, nízka spotreba vody v sieti danej oblasti a stagnácia vody vo vodovodnom potrubí.

Individuálne zásobovanie – počet vodných zdrojov sa oproti roku 2012 nezmenil t.j. 5 dozorovaných vodných zdrojov. V roku 2013 neboli odobrané z týchto zdrojov žiadne vzorky v dôsledku nesprístupnenia odberového miesta ako i z technických príčin – obmedzenie kapacity laboratórneho oddelenia z dôvodu rekonštrukcie.

Oddelenie oblastného hygienika Zvolen

V porovnaní s minulým rokom sa znížil počet kontrolovaných vodných zdrojov. Z evidencie bol vyradený vodný zdroj Zbehy (studňa), nakoľko dlhodobo vykazoval závadnosť

V roku 2013 bol zrušený pokyn na zákaz používania vody na pitné účely v Železničnej stanici Brusno kúpele. Po vykonaní opráv na vodovodnom potrubí a predložení protokolov z vyšetrovanej vzoriek vôd z objektu Železničnej stanice Brusno bol rozhodnutím zrušený pokyn na zákaz používania tejto vody na pitné účely.

V priebehu roka oddelenie oblastného hygienika Zvolen ukončilo riešenie 2 podnetov na kvalitu vody z roku 2012 (Brusno, Zvolen Stavadlo 1) a riešilo 2 podnety týkajúce sa verejného vodovodu vo Zvolene (nákladná stanica - Stavadlo 1 a 2, Opravovňa vozňov).

Na základe žiadosti ŽSR bol aktualizovaný zoznam pracovísk napojených na vyhovujúci, resp. nevyhovujúci zdroj vody.

Oddelenie oblastného hygienika Žilina

Počet evidovaných vodných zdrojov sa v roku 2013 nezmenil. Sledovalo sa 123 zdrojov hromadného a 2 zdroje individuálneho zásobovania pitnou vodou.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sa odobralo 11 vzoriek pitných vôd, čo predstavuje 13,53% z evidovaných vodných zdrojov.

Jedna vzorka z odberného miesta Medcentrum s.r.o. Žilina nevyhovovala požiadavkám na kvalitu pitnej vody

Oddelenia oblastného hygienika Košice:

Počet evidovaných zdrojov pitnej vody hromadného zásobovania sa nezmenil. ZSSK, Oblastné riaditeľstvo Košice, sekcia železničných tratí predložila zoznam individuálnych zdrojov pitnej vody vo východoslovenskom regióne (Košický a Prešovský kraj). Z uvedených šiestich individuálnych zdrojov dva slúžia ako zdroje pitnej vody, ostatné štyri zdroje slúžia iba ako zdroj úžitkovej vody.

Prehľad o stave hromadných ubytovní

Názov zariadenia	Prevádzkovateľ	Počet izieb	Počet lôžok	Časovo neobmedz.	Časovo obmedzené	Časovo neobmedz. s nižším štandardom	Časovo obmedzené s nižším štandardom
Bratislava	18	297	705	16	-	2	-
Žilina	-	-	-	-	-	-	-
Zvolen	6	123	269	-	1	1	16
Košice	15	162	350	-	-	-	-
SPOLU	39	582	1324	16	1	3	16

Komentár:**Oddelenie oblastného hygienika Bratislava:**

V roku 2013 bolo kontrolovaných 18 ubytovacích zariadení, čo je v porovnaní s rokom 2012 o 4 zariadenia menej.

Zrušené boli nasledovné 4 ubytovacie zariadenia:

1. Rušňové depo Leopoldov
2. Nocľažňa vlakových a rušňových čiat Dunajská Streda
3. Ubytovacie zariadenie Mostný obvod Bratislava
4. Ubytovacie zariadenie Štátnej plavebnej správy v Bratislave

Oddelenie oblastného hygienika Zvolen

V roku 2013 evidovalo 18 ubytovacích zariadení, prevažne prevádzkovaných ZSSK a ŽSR. Spolu bolo vykonaných 16 výkonov štátneho zdravotného dozoru. Jeden súvisel s vydaním záväzného stanoviska k zmene účelu užívania časti stavby, čím došlo k rozšíreniu kapacity ubytovacieho zariadenia (Zvolen osobná stanica) a 1 bol vykonaný pred schválením prevádzkového poriadku ubytovacieho zariadenia (Účelové zariadenie Letových prevádzkových služieb Bratislava). Záväzné stanovisko k zmene účelu užívania bolo vydané pre Chatu – Zbojská, v priestoroch ktorej prenajímateľ plánuje zriadiť ubytovacie zariadenie.

Rozhodnutím bol schválený prevádzkový poriadok Účelového ubytovacieho zariadenia v Banskej Štiavnici, ktoré prevádzkujú Letové prevádzkové služby, Letisko M.R.Štefánika Bratislava.

Nedostatky v rozpore s platnou legislatívou boli riešené v nocľahárni vlakových čiat Fiľakovo, kde boli vydané dva pokyny pre ŽSR, Oblastné riaditeľstvo Zvolen vo veci nariadenia opatrení na predchádzanie iných hromadne sa vyskytujúcich ochorení a iných porúch zdravia a na ich

obmedzenie v budove Železničnej stanice Filákov. Jedným pokynom bola zakázaná prevádzka oddychovej miestnosti na 1. nadzemnom podlaží z dôvodu nezabezpečenia dostatočného množstva zdravotne bezpečnej pitnej vody a výskytu plesní na vnútornom povrchu stien a stropov komunikačných priestorov v dôsledku kondenzácie vodnej pary vznikajúcej vyparovaním podzemnej vody v pivničných priestoroch. Druhým pokynom bolo ŽSR nariadené zabezpečiť odstránenie podzemnej vody z pivničných priestorov, odstránenie plesní na vnútornom povrchu stien a stropov komunikačných priestorov a zabezpečenie dostatočného množstva pitnej studenej a teplej vody, nakoľko v priestoroch je zriadené aj pracovisko ŽSR, Strediska miestnej správy a údržby EE – Obvodná elektrodielňa Filákov. V oboch prípadoch, t.j. pred vydaním pokynov, bolo s majiteľom objektu - ŽSR začaté správne konanie, v rámci ktorého bol vyzvaný na podanie vyjadrenia vo veci odstránenia nedostatkov zistených pri štátnom zdravotnom dozore.

Oddelenie oblastného hygienika Žilina :

V sledovanom období bolo evidovaných 18 zariadení, v ktorých bolo vykonaných 21 kontrol. Počet izieb v kontrolovaných zariadeniach v roku 2013 stúpol na 295 a počet lôžok na 879.

V roku 2013 pribudlo jedno novozistené časovo neobmedzené ubytovacie zariadenie s nižším štandardom. Prevádzkovateľom zariadenia sú Železnice Slovenskej republiky. Zariadenie sa nachádza v objekte Zvarovacieho a regeneračného strediska Vrútky.

Najčastejšie nedostatky zistené pri výkone ŠZD priamo súviseli s celkovým technickým stavom jednotlivých budov (zatekajúci strop, opadané a oduté maľovky, poškodená dlažba), s vybavenosťou (opotrebovaný nábytok) a dispozičným riešením (nevyhovujúce priestory na skladovanie bielizne bez vetrania). Konštatované boli tiež nedostatky v sociálnych zariadeniach, napr. nefunkčné vetranie a navlhnuté steny, občas aj s výskytom plesní. Zistené nedostatky boli po konzultáciách s prevádzkovateľmi jednotlivých ubytovacích zariadení a následnom nariadení opatrení priebežne odstraňované.

Niektoré závažnejšie nedostatky vyžadovali opakovaný výkon ŠZD: v nocľazniach vlakových čiat v Poprade sa zistilo nefunkčné nútené vetranie v priestoroch sociálnych zariadení pre ubytovaných. Prevádzkovateľovi nocľazní bola zaslaná výzva na vyjadrenie k nedostatkom a návrh riešenia a následne bolo zvolané miestne šetrenie za prítomnosti správcu budovy a prevádzkovateľa. Nariadené boli nápravné opatrenia, ktoré spočívajú v zabezpečení účinného núteného vetrania v priestoroch sociálnych zariadení. Opatrenie bolo zrealizované.

Pri kontrole stravovacej časti ubytovacích zariadení sa sleduje predovšetkým dodržiavanie prevádzkového (sanitačného) poriadku a manipulácia so vzorkami stravy. V rámci kontroly boli v SIP Strečno vykonané tri kontroly, vrátane odberov SMT potvrdili dodržiavanie predpísaných sanitačných postupov a schváleného prevádzkového poriadku.

Zariadenie SIP Strečno tiež disponuje priestormi pre relaxáciu ubytovaných (bazén, sauna, telocvičňa, na objednávku masér). Prevádzkovateľ pravidelne v mesačných intervaloch predkladá protokol o kvalite vody na kúpanie. V roku 2013 bola kvalita vody na kúpanie na požadovanej úrovni.

Oddelenie oblastného hygienika Košice:

V priebehu roka došlo k poklesu počtu ubytovacích zariadení o dve, zrušená bola ubytovňa UB 400 v Čiernej nad Tisou a Nocľažňa ZSSK CARGO, a.s. v Margecanoch čo predstavuje pokles o 126 izieb a 252 lôžok.

Ubytovanie je aj naďalej poskytované vlakovým a rušňovým čatám organizačných zložiek Železníc SR. Chránené bývanie je ubytovanie poskytované ľuďom s psychickými poruchami.

Rekreačné chaty sú využívané predovšetkým zamestnancami Železníc SR, ale aj širokou verejnosťou. Inšpekčné izby Slovenskej pošty, slúžia výhradne pre zamestnancov Slovenskej pošty, počas služobných ciest a rekreácie.

Pre ubytovňu Mostného obvodu Prešov bolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky vrátane schválenia prevádzkového poriadku.

V ubytovacích zariadeniach bolo v rámci výkonu ŠZD vykonaných celkovo 16 kontrol, v niekoľkých prípadoch opakovane s cieľom kontroly odstránenia zistených nedostatkov. Kontrola dodržiavania zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bola vykonaná vo všetkých zariadeniach, pričom nebolo zistené porušenie zákona.

Mobilné ubytovacie vozne, ktorých rozhodnutie na uvedenie do prevádzky bolo vydané v roku 2009 nie sú uvedené v tabuľke č. 2. Sú to zariadenia, ktoré sa pohybujú po celom území Slovenskej republiky. Ich prevádzkovateľom sú Železnice Slovenskej republiky – Technická ústredňa infraštruktúry Prešov . Ide o nasledujúce vozne:

Merací ubytovací vozeň č. 60560940017-7	3 (kupé resp. izbu), 6 (lôžok)
Ubytovací vozeň č. 84560990813-0	5 (kupé resp. izbu), 5 (lôžok)
Ubytovací vozeň č. 84560990810-6	5 (kupé resp. izbu), 5 (lôžok)

4. Hygiena výživy

Tabuľka č.1

Hygienická situácia v potravinárskych zariadeniach

Druh zariadenia	Počet zariadení	Počet kontrol	Počet odobratých sterov			Počet odobratých vzoriek vôd		
			C	V	N	C	V	N
Kuchyne a vývarovne	13	40	60	52	8	-	-	-
Výdajne stravy	23	32	32	26	6	-	-	-
Reštaurácie	51	142	42	40	2	-	-	-
Reštauračné vozne	24	21	-	-	-	-	-	-
Lode, lietadlá	5	-	-	-	-	21	15	6
Bufety	159	369	48	47	1	-	-	-
Potraviny	23	51	-	-	-	-	-	-
Cukrárne a espressá	14	22	-	-	-	-	-	-
Zmrzlina	2	7	-	-	-	-	-	-
Ovocie a zelenina	3	2	-	-	-	-	-	-
Potravinové automaty	96	-	-	-	-	-	-	-
Iné potravinárske zariadenia *)	26	15	-	-	-	-	-	-
SPOLU	439	701	182	165	17	21	15	6

Komentár:

Oddelenie oblastného hygienika Bratislava :

V sledovanom období bolo evidovaných 200 zariadení spoločného stravovania, čo predstavovalo v porovnaní s rokom 2012 o 9 zariadení menej a vykonalo sa 436 previerok. Okrem plánovaných výkonov ŠZD sa zabezpečovali mimoriadne previerky (kontrola cukroviniek vyrobených v Poľskej republike a previerky v súvislosti s povodňovou situáciou).

Odbery vzoriek vôd boli vykonané na výletných lodiach, pričom z dôvodu nevyhovujúcich výsledkov boli po vykonaných nápravných opatreniach zo strany prevádzkovateľa vykonané opakované odbery. V rámci previerok v zariadeniach spoločného stravovania bolo sledované zároveň dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov, pričom neboli zistené jeho závažné porušenia.

Oddelenie oblastného hygienika Zvolen:

Oddelenie evidovalo 106 potravinárskych zariadení. V sledovaných zariadeniach bolo vykonaných 203 kontrol.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný hlavne na dodržiavanie osobnej hygieny personálu, prevádzkovej hygieny, skladovanie potravín a zabezpečenie uchovávaní jedál a rozpracovaných polotovarov v chladiacich a mraziacich zariadeniach.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 144 previerok, z čoho 21 bolo mimoriadnych na základe nariadenia vedúceho hygienika rezortu.

Dôležitou súčasťou ŠZD bol odber a vyhodnotenie sanitárno – mikrobiologických testov (ďalej „SMT“), ktoré významnou mierou potvrdzujú kvalitu vykonávania požadovanej dezinfekcie v potravinárskych prevádzkach. Celkovo bolo odobratých a následne vyhodnotených 182 SMT v 4 zariadeniach spoločného stravovania (spolu 7 prevádzkových jednotiek), z ktorých 17 bolo nevyhovujúcich. SMT boli vykonané v 2 závodných kuchyniach, 1 reštaurácii, 1 výdajni stravy a v 3 bufetoch. Vo všetkých kontrolovaných zariadeniach, kde boli SMT nevyhovujúce, boli vykonané následné podrobné kontroly a majiteľom boli uložené nápravné opatrenia s termínmi ich splnenia. Za nevyhovujúce SMT boli blokové pokuty udelené v sume 30 euro v dvoch prípadoch (závodná kuchyňa a bufet v objekte Oblastného riaditeľstva ŽSR Zvolen, výdajňa stravy v Rušňovom depe Zvolen). Majiteľom a personálu bolo nariadené pravidelné vykonávanie dezinfikovania povrchov, náradia a nástrojov širokospektrálnymi dezinfekčnými prostriedkami v odporúčanej koncentrácii so striktným dodržiavaním expozičného času.

V priebehu roku 2013 bol vykonaný ŠZD v 30 potravinárskych prevádzkach pred a počas hromadného podujatia Letecké dni Sliač SIAF 2013. Poskytovanie služieb v oblasti gastronómie v porovnaní s predchádzajúcimi ročníkmi bolo zabezpečené pod záštitou 1 spoločnosti, čo malo pozitívny vplyv z hľadiska hodnotenia dodržiavania hygienických požiadaviek, tak aj plnenia nápravných opatrení vyplývajúcich zo ŠZD.

Z evidencie potravinárskych zariadení bolo v roku 2013 z dôvodu ukončenia činnosti vyradených 9 prevádzok.

V súvislosti s prevádzkovaním potravinárskych zariadení bol v roku 2013 riešený 1 podnet na výrobu a predajňu Pizza Pasta v obvode Banská Bystrica mesto. Predmetom podnetu boli zdravotné problémy po konzumácii pizze. Na základe miestneho šetrenia v prevádzke výroby boli nariadené opatrenia a udelená bloková pokuta majiteľke. Výsledok prešetrenia poukázal na čiastočnú opodstatnenosť podnetu, nakoľko boli zistené nedostatky v skladovaní surovín. Ďalší podnet na prevádzku „Pohostinstvo Výhrevňa Pub“ Vrútky bol z dôvodu miestnej príslušnosti odstúpený oddeleniu Žilina.

Pokynom bolo nariadené plnenie nedostatkov zistených pri ŠZD a miestnych šetreniach v 4 potravinárskych prevádzkach, a to v reštaurácii a bufete Brezno mesto a v rýchlych občerstveniach Fiľakovo, Kremnica a Lužianky.

Z celkového počtu ŠZD vykonaných v oblasti hygieny výživy bolo 144 ukončených záznamom, z čoho 21 bolo mimoriadnych na základe nariadenia vedúceho hygienika rezortu. V roku 2013 bola vykonaná kontrola cukroviniek/waflí z Poľska v 18 prevádzkach a predaj lasagní v súvislosti s podozrením na výskyt konského mäsa v 3 prevádzkach.

Oddelenie oblastného hygienika Žilina :

V priebehu roka sa zabezpečoval ŠZD v 190 potravinárskych zariadeniach. Pribudlo 5 nových prevádzok (4 bufety a 1 potravinársky obchod), 9 prevádzok zmenilo majiteľa, pričom sortiment ostal nezmenený a 8 prevádzok bolo zrušených. Zaznamenaný bol i mimoriadny nárast novo sprevádzkovaných nápojových a „kusových“ potravinových automatov s balenými cukrovinkami a obloženým pečivom (spolu 12 nových automatov). Celkový počet potravinových automatov sa tak zvýšil na 60.

Vzhľadom na obmedzenú možnosť vyšetrovania z dôvodu rekonštrukcie oddelenia laboratórnych činností bol počet odberov vzoriek vytypoval na 5 zariadení: SIP Strečno, v Bačovej kolibe Trenčín a tri pohostinských zariadeniach (Amicus Trenčín, Dory Považská Bystrica a Staničná reštaurácia Považská Bystrica). Posledné tri menované zariadenia boli vytypované aj na odber SMT z dôvodu používania výčapného vratného riadu valcové tlakové umývačky s vodou teplou 30-35°C. Vo všetkých 5 uvedených potravinárskych zariadeniach bolo odobratých 278 vzoriek. Pri vyhodnotení výsledkov laboratórnej analýzy odobratých vzoriek sa potvrdilo iba v jednom prípade dodržiavanie prevádzkového poriadku za použitia adekvátnej sanitácie s následnou dezinfekciou (SIP Strečno).

Výsledky vzoriek z odobratého materiálu v ostatných zariadeniach preukázali v priemere vo výške 50% masívne znečistenie patogénnymi, resp. podmienené patogénnymi mikroorganizmami. Tradične vykazovali najsilnejšie znečistenie plochy určené na odkladanie vratného riadu, tzv. „odkvapkávače“ a pomôcky na sanitáciu pracovných plôch a vratného riadu (PVC hubky, „drôtenky“ a textilné utierky). Najznečistenejšie sa však ukázali samotné tlakové čističky výčapného riadu, ktoré síce zabezpečujú úsporu vody, ale vratný riad nie je dostatočne vyčistený. Dôvodom je používanie vody s nízkou teplotou (max 30-35°C), následkom čoho chemické prostriedky určené na používanie pre tento typ zariadenia vzhľadom na ich nákladnosť, sú vo väčšine prípadov nahradené bežnými saponátmi, ktoré sú pri nízkej prevádzkovej teplote vody neúčinné. Výsledkom je často masívne znečistenie čistiacich kief a následne aj hrubé znečistenie už umytého skleneného riadu. V prípade bufetu Dory v Považskej Bystrici bolo znečistených väčšinou nespočetným množstvom koliformných baktérií až 74% vratného riadu.

Vo všetkých zariadeniach, kde bolo analýzou odobratého materiálu dokázané znečistenie patogénnymi mikroorganizmami, bol vykonaný opakovaný ŠZD a prevádzkovateľom boli uložené termínované nápravné opatrenia, resp. im boli uložené blokované pokuty. Personál zariadení bol poučený o nutnosti predpísanej sanitácie s následnou dezinfekciou širokospektrálnymi dezinfekčnými prostriedkami počas odporúčaného expozičného času a v určenej koncentrácii.

Celkovo sa pri výkone ŠZD najčastejšie vyskytovali nedostatky pri manipulácii a pri skladovaní potravín (nedodržiavanie skladových teplôt, nedodržiavanie predpisu o vzájomnej zlučiteľnosti potravín, zmrazovanie potravín), používanie potravín po dobe poslednej spotreby, používanie potravín neznámeho pôvodu, kríženie čistých a nečistých manipulačných postupov a v neposlednom rade sa stále vyskytuje problém s chýbajúcimi platnými dokladmi o odbornej, resp. zdravotnej spôsobilosti personálu. Závažné nedostatky, resp. nesplnenie nápravných opatrení bolo dôvodom pre uloženie 33 blokovaných pokút v zariadeniach spoločného stravovania.

Záverom možno konštatovať, že v zariadeniach spoločného stravovania, v ktorých sa na mieste pripravujú pokrmy pre spotrebiteľa, teda reštaurácie a kuchyne, sa dodržiava Prevádzkový poriadok a hygienické predpisy oveľa dôslednejšie, ako v prevádzkach, v ktorých sa prednostne

podávajú alkoholické a nealkoholické nápoje a z potravín poskytujú len balený typ občerstvenia (typu „snack“), čiže relatívna náročnosť na prevádzku je oveľa menšia.

V priebehu roka 2013 boli v potravinárskych zariadeniach odobraté 3 vzorky pitnej vody, všetky vzorky vyhovovali požiadavkám na pitnú vodu.

Na základe príkazu vedúceho hygienika rezortu MDVRR SR vykonávali mimoriadne kontroly v potravinárskych zariadeniach zamerané na cukrovinky vyrábané a dovážané z Poľska a kontroly používania polotovarov a výrobkov s obsahom konského mäsa. Cílené kontroly vykonali odborní pracovníci v 46 zariadeniach spoločného stravovania, iných potravinárskych zariadeniach a zariadeniach s distribúciou balených cukroviniek. Pri kontrolách nebola zistená distribúcia zdravotne závadných cukroviniek, ani používanie podozrivých polotovarov a výrobkov s obsahom konského mäsa.

Taktiež bola vykonaná pasportizácia a ŠZD na diaľničných odpočívadlách diaľnice D1 so zameraním na kontrolu poskytovania stravovacích služieb pre cestujúcich. Stravovacie služby sú poskytované jednak v rámci objektov čerpacích staníc, jednak v samostatných motorestoch. V týchto zariadeniach sa nevykonával podrobný ŠZD, nakoľko v priebehu pasportizácie bolo zistené, že všetky zariadenia spoločného stravovania majú platné rozhodnutie na uvedenie do prevádzky od miestne príslušného orgánu verejného zdravotníctva, ktorý priebežne v zariadeniach vykonáva ŠZD. Pri výkone ŠZD boli preto kontrolované len rozhodnutia o uvedení do prevádzky, doklady o zdravotnej a odbornej spôsobilosti personálu a doklady o nakladaní s biologickým odpadom. Skontrolovaných bolo spolu 16 zariadení spoločného stravovania.

Oddelenie oblastného hygienika Košice:

V rámci výkonu ŠZD pracovníci oddelenia sledovali v zariadeniach spoločného stravovania dodržiavanie hygienického štandardu. V priebehu mesiaca apríl bola riešená mimoriadna epidemiologická udalosť zo stravy pripravovanej v ZK EUREST s.r.o., prevádzka Rušňové depo, Pri bitúnku č. 2 Košice v súvislosti s výskytom alimentárneho ochorenia spôsobený nedodržaním technologických postupov pri príprave a výdaji hotovej varenej stravy. Po konzumácii obeda ochorelo 109 pracovníkov. Mikrobiologické vyšetrenia vzoriek odobratej stravy potvrdili prítomnosť *Staphylococcus aureus*. Z dôvodu zistenia rozsiahlych nedostatkov v uvedenej prevádzke spoločného stravovania bolo rozhodnutím nariadené okamžité uzatvorenie prevádzky na obdobie do odstránenia zistených nedostatkov. Po ich odstránení bolo uvedené zariadenie dňa 11.06. 2013 opätovne uvedené do prevádzky. Následne, pri kontrolách bola v predmetnej prevádzke uložená bloková pokuta za opakované nerešpektovanie povinnosti stanovených príslušnou vyhláškou na úseku uchovávaní požívatín.

V auguste 2013 boli vykonané cílené previerky v dvoch stravovacích prevádzkach situovaných pri diaľniciach a rýchlostných cestách, ktoré sú vo vlastníctve a v správe Národnej diaľničnej spoločnosti, a.s.

V 17 reštauračných zariadeniach bolo v sledovanom roku v rámci ŠZD vykonaných 19 previerok a 18 previerok v bufetoch.

V priebehu roka bola posudzovaná činnosť potravinárskej prevádzky „Baliareň pitnej vody“ v Humennom, ktorá vykonáva balenie pitnej vody do jednorazových plastových kelímkov pre lôžkové vozne WGS Košice. Činnosť bola zahájená aj v prevádzke „Alkohol shop“ Humenné, ktorá však po pol ročnom prevádzkovaní svoju činnosť ukončila.

5. Preventívne pracovné lekárstvo

ANALÝZA STAVU PRACOVNÉHO PROSTREDIA A PRACOVNÝCH PODMIENOK

Základom výkonu činnosti oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Žilina je sledovanie vplyvov a faktorov pracovného prostredia a podmienok práce na zdravie zamestnancov v zariadeniach a organizáciách spadajúcich do pôsobnosti Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky.

Na základe objektivizácie rizikovosti prác – meraní negatívnych faktorov pracovného prostredia (hlukovej záťaže, expozície chemickým škodlivinám – pevnému aerosólu v pracovnom prostredí) realizovaných vo firme COLORSPOL s.r.o. Novotň – pracovisko „Otryskávanie vozňov v ŽOS Trnava, a.s.“ boli rizikové práce na tomto pracovisku preklasifikované zo 4. do 3. kategórie rizika. Na tomto pracovisku sme evidovali v roku 2013 posledné rizikové práce v 4. kategórii rizika. V súčasnosti sú zaradené rizikové práce iba v 3. kategórii rizika.

Organizácie s vyhlásenými rizikovými prácami zaslali k 31.12.2013 (podľa § 31, ods. 7, písm. c) zákona NR SR č.355/2007 Z.z.) požadované písomné informácie o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie.

Za účelom zlepšovania pracovného prostredia a podmienok pri práci boli v roku 2013 realizované nasledovné konkrétne opatrenia :

V ŽOS Vrútky, a.s. na rizikovom pracovisku „Oprava a výroba náhradných dielov“ bolo nainštalované nové účinnejšie odsávacie zariadenie na odsávanie chemických škodlivín v pracovnom ovzduší - hliníkového prachu v sekcii „Brúsenie alumíniových súčastí“.

Na rizikovom pracovisku „Oprava a výroba náhradných dielov“ organizácia zabezpečila výmenu technického benzínu na čistenie a odmasťovanie súčastí železničných koľajových vozidiel za ekologický prípravok STANDARD EXTRA.

Pri opravách železničných osobných vozňov, kde sa používali pri prácach na zvýšených pracovných úrovniach rebríky, boli z dôvodu bezpečnosti pri práci tieto nahradené posuvnými – mobilnými plošinami pre práce vo výškach.

V ŽOS Trnava, a.s. boli v Prevádzke výroby dielov – Hala N1 na rizikovom pracovisku „Plazmové rezacie stroje“ inštalované protihlukové steny, ktoré odizolovaním tohto pracoviska znižujú hlukovú záťaž ostatných zamestnancov vykonávajúcich rôzne pracovné činnosti vo veľkej Hale N2.

V Prevádzke výroby dielov – „hala PUMS“ došlo k zlepšeniu pracovných podmienok výmenou stropného žeriavu dodaním klimatizovanej kabíny obsluhy žeriavu s ergonomickým sedadlom.

V prevádzke nákladných vozňov na rizikovom pracovisku „Povrchová úprava vozňov“ bolo zmodernizované striekacie zariadenie GALATEK. Na rizikovom pracovisku „Zvarovňa“ organizácia ŽOS Trnava, a.s. zakúpila nové kvalitnejšie zvaracie agregáty a novú techniku pre kontrolu zvarov, dutín a celých výrobkov (endoskopy typu MKF-D-12,0-1005-1400, termokamera typu Fluke-Ti 27);

V ŽOS Zvolen, a.s. na rizikovom pracovisku Strojárska výroba – „Zvarovanie detailov“ organizácia zabezpečila rizikovým zamestnancom pri pracovnej činnosti zváranie špeciálne zvaracie masky vybavené samostmievacím ochranným filtrom s nastavením citlivosti a prívodom kyslíka zn. Kempii Beta 90A a pracoviská s expozíciou chemických škodlivín boli oddelené clonami. Ďalej bola na pracoviskách Strojárskej výroby vykonaná rekonštrukcia umelého osvetlenia;

V ATB – Austrian Airlines Technik Bratislava, s.r.o., Letisko M.R.Štefánika, prebiehala v roku 2013 postupná obnova používaného profesionálneho vzduchového náradia od výrobcu Atlas Copco, ktoré v podstatnej miere znižuje hlukovú expozíciu zamestnancov;

Vo firme TOWERCOM Bratislava, a.s. na pracoviskách „Televízne vysielacie veže“, kde sú vyhlásené rizikové práce, rizikový faktor elektromagnetické žiarenie 3. kategória rizika, zabezpečila organizácia používanie špeciálnych ochranných odevov do prostredia elektromagnetického žiarenia a osobných dozimetrov;

V Letových prevádzkových službách SR Bratislava, štátny podnik, na základe odporúčenia oddelenia PPL naďalej prideliuje 1 x ročne 14-dňové rekondičné pobyty zamestnancom v profesii letový dispečer, ktorí sú zaradení do rizika neuropsychická záťaž 3. kategória.

Zamestnávateľ v spolupráci s Ústredným inštitútom vzdelávania a psychológie ŽSR poskytuje v rámci psychologickéj podpory zamestnancov možnosť bezplatne absolvovať psychologické vyšetrenia mimo rozsahu preventívnych periodických lekárskech prehliadok rizikových zamestnancov;

V Železničiach Slovenskej republiky v roku 2013 zamestnávateľ spustil skúšobnú prevádzku nových osobných ochranných pracovných prostriedkov – chráničov sluchu s dorozumievacím zariadením u zamestnancov, na ktorých sa vzťahuje výnimka v používaní chráničov sluchu (výlukové práce na dvojkoľajných tratiach v čase neprerušená bežnej železničnej prevádzky);

V Železničnej spoločnosti Cargo Slovakia Bratislava, a.s. a v Železničiach Slovenskej republiky naďalej prebieha postupná rekonštrukcia kotolní z pevného vykurovacieho média na plyné, čím sa eliminuje riziko prašnosti;

Oddelenie PPL vykonalo 90 kontrol rizikových prác (pracovísk) v prevádzkach železničnej, leteckej dopravy a pôšt. V problematike preventívneho pracovného lekárstva pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Žilina vykonali 176 konzultačných rokovaní a konzultácií, vrátane uplatňovania novej legislatívy do praxe v konkrétnych podmienkach nami dozorovaných pracovísk.

V rámci vykonávania pozemnej ochrany okolia železničných tratí pred burinami, ktorú zabezpečujú Železnice SR na celom území Slovenskej republiky boli vydávané odborné stanoviská k aplikácii herbicídnych prípravkov chemickými postrekmi (ŽSR - Oblastné riaditeľstvo – Sekcia železničných tratí a stavieb Trnava a Zvolen).

Prešetrenia podozrení na chorobu z povolania boli v roku 2013 vykonané v Slovenskej pošte, a.s., železničnej doprave a leteckej doprave celkom 17 x u 15 pacientov.

Vo veľkej väčšine sa tieto šetrenia týkali suspektných profesionálnych ochorení z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia (13x), ktoré boli často vyslovené zo špekulatívnych dôvodov. Ďalej to boli suspektné poruchy sluchu z hluku (2x), ochorenia horných končatín pôsobením vibrácií. U pracovníčky Slovenskej pošty Čadca sa realizovali prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania pri klinickej diagnóze Lymfická borelióza.

Priznané a hlásené boli 2 choroby z povolania, a to 2x ochorenie horných končatín z vibrácií.

Naďalej pokračuje aktívna spolupráca s Klinikami pracovného lekárstva a toxikológie Bratislava, Martin a Košice, poliklinickými oddeleniami klinického pracovného lekárstva a toxikológie, ambulanciami pracovného lekárstva, oddeleniami preventívneho pracovného lekárstva regionálnych

úradov verejného zdravotníctva, železničnými okrskovými lekármi, železničnými odbornými lekármi a lekármi pracovných zdravotných služieb v problematike posudzovania suspektných chorôb z povolania.

Náplňou kontrol zdravotníckych zariadení (78) boli metodické preverky stupňa kvality vykonávania preventívnych periodických, vstupných a výstupných lekárskeho prehliadok zamestnancov zaradených do rizika podľa Vestníka č.10525/2010 „Odborné usmernenie MZ SR o náplni lekárskeho preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci“ a Vyhlášky MDPT SR č.245/2010 Z.z. zo dňa 24.5.2010 „O odbornej spôsobilosti, zdravotnej spôsobilosti a psychickej spôsobilosti pri prevádzkovaní dráhy a dopravy na dráhe“. Ďalej to bolo posudzovanie suspektných chorôb z povolania a profesionálnych intoxikácií, vyhodnotenie výsledkov biologických expozičných testov a meraní negatívnych faktorov pracovného prostredia a ostatných parametrov pracovného prostredia, dodržiavanie epidemiologického režimu na ambulanciách, správne používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, informovanie o náplni pracovnej činnosti Poradne ochrany a podpory zdravia pri práci ÚVHR MDVRR SR a ďalších legislatívnych predpisov v problematike preventívneho pracovného lekárstva.

V problematike preventívneho pracovného lekárstva vypracovalo a vydalo oddelenie v roku 2013 pre subjekty v rezorte MDVRR SR 49 záväzných rozhodnutí – k návrhom na schválenie alebo zmenu prevádzkového poriadku a uvedenie priestorov do prevádzky, k návrhom na manipuláciu prípravkov na ochranu rastlín, k návrhom na pracovné činnosti používania karcinogénov a mutagénov na pracovisku, k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a k návrhom na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác.

Tabuľka č.1

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce za rok 2013 v porovnaní s rokom 2012 podľa druhu a kategórie rizikového faktora

Faktor	počet exponovaných pracovníkov											
	2012						2013					
	3. kat.		4. kat.		spolu		3. kat.		4. kat.		Spolu	
	C	Ž	C	Ž	C	Ž	C	Ž	C	Ž	C	Ž
Prach	813	21	3	-	816	21	792	23	-	-	792	23
Hluk	1997	18	3	-	2000	18	1713	51	-	-	1713	51
Vibrácie	455	-	-	-	455	-	407	-	-	-	407	-
Chemické látky	121	19	-	-	121	19	120	24	-	-	120	24
Chem. karcinogény	3	2	-	-	3	2	11	5	-	-	11	5
Dermatotropné látky	4	-	-	-	4	-	4	-	-	-	4	0

Ionizujúce žiarenie	4	-	-	-	4	-	4	-	-	-	4	-
Jednostr.nadmer.zať.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Elektromag.žiarenie	27	-	-	-	27	-	27	-	-	-	27	-
Lasery	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Infračervené žiarenie	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Biologický faktor	45	30	-	-	45	30	24	11	-	-	24	11
Alergény	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Zvýšený tlak vzduchu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Tlak na lakťový nerv	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Nešpecifické faktory	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Neuropsych. záťaž	99	3	-	-	99	3	94	4	-	-	94	4
S P O L U	3568	93	6	-	3574	93	3196	118	-	-	3196	118

Komentár :

V tabuľke č. 1 sú uvedené počty expozícií pracovníkov jednotlivým rizikovým faktorom, tzn., že ide o niektorých pracovníkov, ktorí sú vystavení viacerým rizikovým faktorom (združené – kumulované riziká), preto výsledné súčty reprezentujú sumár expozícií a nie fyzických osôb.

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce podľa špecifických faktorov je najvyšší v riziku hluku (v r.2012 - 2000, v r. 2013 - 1713), ďalej v riziku prach (v r.2012 - 816, v r.2013 - 792), tretie sú vibrácie (v r.2012 - 455, v r.2013 - 407), štvrté sú chemické škodliviny (v r.2012 - 121, v r.2013 - 120) a piata neuropsychická záťaž (v r.2012 - 99, v r.2013 - 94).

V pracovnom prostredí každoročne dominuje hluk, ktorému bolo exponovaných najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce za rok 2013 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie

Prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		Spolu	
Kód	Názov	Celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohosp.a lesníctvo						
B	Rybolov						
C	Ťažba nerastných surovín						
D	Priemyselná výroba						
E	Výr., rozv. elektr., plynu a vody						
F	Stavebníctvo						
G	VO a MO, motorové vozidlá						
H	Hotely a reštaurácie						
I	Doprava, skladovanie, spoje	2886	87	0	0	2886	87
J	Peňažníctvo a poisťovníctvo						
K	Obchodné služby, výskum						
L	Verejná správa, soc. zabezp.						
M	Školstvo						
N	Zdravotníctvo	18	12	0	0	18	12
O	Ostatné verejné služby						
S P O L U		2904	99	0	0	2904	99

Komentár:

Počet zamestnancov na pracoviskách s rizikovým faktorom sa oproti minulému roku znížil o 155 zamestnancov. Celkový počet je 2904, z toho 99 žien. Oproti roku 2012 bol počet rizikových pracovísk v rezorte MDVRR znížený o 24, čo predstavuje 5,6 %. Kontroly rizikových prác na vyhlásených rizikových pracoviskách sa v priebehu roku 2013 vykonávali podľa plánu práce nášho oddelenia. Kontroly v roku 2013 boli uskutočnené na 195 pracoviskách, z toho bolo 90 pracovísk, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

PRACOVISKÁ S RIZIKOVÝM FAKTOROM

Tabuľka č.3

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých oblastiach rezortu

Odvetvie rezortu	počet exponovaných pracovníkov					
	3.kategória		4.kategória		Spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Železničná doprava	2546	94	0	0	2546	94
Letecká doprava	140	4	0	0	140	4
Lodná doprava	190	0	0	0	190	0
Pošty	1	1	0	0	1	1
Telekomunikácie	27	0	0	0	27	0
Ostatní	0	0	0	0	0	0
SPOLU	2904	99	0	0	2904	99

Komentár:

Počet zamestnancov na rizikových prácach sa oproti minulému roku znížil o 155 zamestnancov. Celkový počet je 2904, z toho 99 žien. Pokles zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sme zaznamenali predovšetkým v rezorte železničnej dopravy (najmä Železnice Slovenskej republiky, Železničné zdravotníctvo Košice). V leteckej a lodnej doprave, na poštách a telekomunikáciách patriacich pod MDVRR SR neboli uskutočnené oproti predošlému roku podstatnejšie zmeny v počte zamestnancov.

Počet pracovísk s rizikovou prácou evidovaných na oddeleniach oblastných hygienikov

	Počet pracovísk	Kategória		Počet zamestnancov	
		3	4	celkom	žien
Bratislava	98	98	0	1196	53
Zvolen	94	94	0	453	13
Košice	130	130	0	757	19
Žilina	108	108	0	498	14
SPOLU	430	430	0	2904	99

RIZIKOVÉ PRÁCE VYHLÁSENÉ V ROKU 2013**➤ ŽELEZNIČNÁ DOPRAVA****ŽOS Trnava, a.s.:**

- Prevádzka nákladných vozňov - Demontáž komponentov brzdových systémov sústredenej opravy - rizikový faktor hluk a prach 3. kategória rizika;
- Prevádzka výroby dielov - Hala 039 - Výroba kovových dielov na CNC frézach - rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;
- Prevádzka sústredenej výroby – 15. a 17. Koľaj - rizikový faktor hluk a prach 3. kategória rizika.

ZSSK CARGO Slovakia, a.s.:

- Sekcia Východoslovenské prekladiská S24, Oddelenie prekládky Čierna nad Tisou - Pracovisko ťažkej a ľahkej mechanizácie a prečerpávacích komplexov – Obvod ťažkej mechanizácie - Portálová rampa (obsluha okružnej píly a motorovej píly) - rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;

- Sekcia údržby a opráv železničných koľajových vozidiel S42, Stredisko údržby a opráv Žilina, Hnacie dráhové vozidlá – Hala EO – Obnova náterov - rizikový faktor hluk a prach 3. kategória rizika.

BEKY Snina, a.s.:

- Pracovisko výroby lepeného dreva – fréza Profimat KP 5-230 GS - rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;
- Pracovisko výroby lepeného dreva – fréza SK 907 GS - rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;
- Pracovisko výroby lepeného dreva – fréza Costra WAN – CC 1350 - rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;
- Pracovisko výroby lepeného dreva – fréza Profimat 1000 - rizikový faktor hluk 3. kategória rizika.

➤ **LETECKÁ DOPRAVA**

Air Livery Limited Bratislava, o.z.:

- Hangár 1, Hangár 2 - Hala A, Letisko M.R.Štefánika Bratislava - rizikový faktor hluk a prach 3. kategória rizika.

RIZIKOVÉ PRÁCE ZRUŠENÉ V ROKU 2013

➤ **ŽELEZNIČNÁ DOPRAVA**

ŽOS Trnava, a.s.:

1. Prevádzka nákladných vozňov Stará kolovka - rizikový faktor hluk, prach 3. kategória rizika;
2. Prevádzka výroby dielov - Nová sústružňa - rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;

IKORES Slovakia Bratislava, s.r.o.:

3. Čistička odpadových vôd v areáli ŽSR – Mostný obvod Bratislava - rizikový faktor biologický faktor 3. kategória rizika;

Železničné zdravotníctvo Košice, s.r.o.:

4. Železničná nemocnica s poliklinikou Košice – OKB laboratórium - rizikový faktor biologický faktor 3. kategória rizika;
5. Železničná nemocnica s poliklinikou Košice – Oddelenie mikrobiologické - rizikový faktor biologický faktor 3. kategória rizika;
6. Železničná lekárska stanica Košice – Zubná technika - rizikový faktor hluk a prach 3. kategória rizika;
7. Železničná lekárska stanica Spišská Nová Ves – Zubná technika - rizikový faktor prach 3. kategória rizika;
8. Železničná lekárska stanica Prešov – Zubná technika - rizikový faktor prach 3. kategória rizika;
9. Železničná poliklinika Čierna nad Tisou – OKB laboratórium - rizikový faktor biologický faktor 3. kategória rizika;

10. Železničná poliklinika Čierna nad Tisou – Zubná technika - rizikový faktor prach 3. kategória rizika;

Železnice Slovenskej republiky (ďalej len ŽSR):

ŽSR – Oblastné riaditeľstvo Košice, Sekcia železničných tratí a stavieb:

11. Mechanizačno-dopravné stredisko Spišská Nová Ves – PSE SM2 - rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;
12. Mechanizačno-dopravné stredisko Štrba – SVP 74 - rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;
13. Traťový obvod Spišská Nová Ves, prac. Vysoké Tatry – Krovinorez, Motorová píla - rizikový faktor hluk a vibrácie 3. kategória rizika; M
14. Mechanizačno-dopravné stredisko Trebišov – SVP 74 - rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;
15. Mechanizačno-dopravné stredisko Košice – SVP 60 - rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;
16. Mechanizačno-dopravné stredisko Košice – Kosacie zariadenie ZETOR, rizikový faktor hluk a vibrácie 3. kategória rizika;
17. Mechanizačno-dopravné stredisko Košice, pracovisko Prešov – SVP 74, rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;
18. Mechanizačno-dopravné stredisko Košice, pracovisko Prešov – PKD 6, rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;
19. Mechanizačno-dopravné stredisko Košice, pracovisko Prešov – KSF 70, rizikový faktor hluk a vibrácie 3. kategória rizika;
20. Mechanizačno-dopravné stredisko Košice, pracovisko Prešov – PUŠL, rizikový faktor hluk a vibrácie 3. kategória rizika;

ŽSR – Oblastné riaditeľstvo Košice, Sekcia elektrotechniky a energetiky:

21. Špeciálne zariadenia Košice – Rezanie azbestocementových dosiek, rizikový faktor hluk a prach 3. kategória rizika;

ŽSR – Oblastné riaditeľstvo Košice, Sekcia oznamovacej a zabezpečovacej techniky :

22. Zabezpečovacia technika Košice nákladná stanica - Kompresorovňa, rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;

RIM PONA Trnava, s.r.o. :

23. Zápustkáreň – Výroba zváraných sietí v areáli TAZ Trnava, rizikový faktor hluk 3. kategória rizika;

ZSSK CARGO Slovakia, a.s. :

24. Sekcia údržby a opráv železničných koľajových vozidiel S42, Stredisko údržby a opráv Žilina, Hnacie dráhové vozidlá – Hala PO – Prípravné oddelenie, rizikový faktor prach 3. kategória rizika.

Prehľad spôsobu poskytovania preventívnej zdravotnej starostlivosti

Názov organizácie	Výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach a na pracoviskách								
	Kde nie sú vyhlásené rizikové práce			Kde sú vyhlásené rizikové práce			Pracovná zdravotná služba		
	Počet previerok	Počet zamestnancov	Z toho žien	Počet previerok	Počet zamestnancov	Z toho žien	Vlastnými odbornými zamestnancami	Dodávateľským spôsobom	PZS nemajú
ŽSR	21	82	28	53	645	0		áno	
ZSSK CARGO	8	36	30	4	23	0	áno	áno	
ŽOS Trnava, a.s.	13	82	13	5	175	4		áno	
ŽOS Zvolen, a.s.	8	27	8	8	58	0		áno	
ŽOS Vrútky, a.s.	9	19	8	5	55	5		áno	
ŽELOS Trnava, s.r.o.	1	6	0	1	4	0		áno	
Železničné Stavby Košice, a.s.	8	12	0	11	16	0		áno	
COLORSPOL Novoť, s.r.o.	0	0	0	1	6	0		áno	

Názov organizácie	Výkon štátneho zdravotného dozoru v zariadeniach a na pracoviskách								
	Kde nie sú vyhlásené rizikové práce			Kde sú vyhlásené rizikové práce			Pracovná zdravotná služba		
	Počet previerok	Počet zamestnancov	Z toho žien	Počet previerok	Počet zamestnancov	Z toho žien	Vlastnými odbornými zamestnancami	Dodávateľským spôsobom	PZS nemajú
Slovenská pošta, a.s.	4	81	70	0	0	0		áno	
NOVAPHARM Bratislava, s.r.o.	12	48	38	0	0	0	áno	áno	
NOVAPHARM Zvolen, s.r.o.	3	5	4	0	0	0	áno	áno	
ŽELEZNIČNÉ ZDRAV. Košice, s.r.o.	8	36	34	0	0	0	áno	áno	
MEDCENTRUM Žilina, s.r.o.	8	28	25	0	0	0	áno	áno	
BLUE AIR MAIN. Letisko M.R.Š. BA	1	9	0	0	0	0		áno	
ARGUSS Bratislava, s.r.o.	1	5	0	0	0	0		áno	
LETISKO M.R.Š. - Airport Bratislava	0	0	0	2	26	0		áno	

Komentár:

Číselné údaje uvedené v tab. č.5 sa týkajú počtu fyzických previerok - 90 na 246 rizikových pracoviskách. V roku 2013 bol oproti predošlému roku zaznamenaný nárast počtu vykonaných kontrol rizikových pracovísk – prác predovšetkým v organizáciách železničnej dopravy – Železnice Slovenskej republiky, Železničná spoločnosť Cargo Slovakia Bratislava, a.s., ŽOS Zvolen, a.s. a leteckej dopravy. V Železničnom zdravotníctve Košice boli rizikové práce zrušené vo väčšine pracovísk (z 8 rizikových pracovísk na 1).

V rámci programu ASTR – Automatický systém triedenia rizík na pracoviskách rezortu MDVRR SR pre Úrad verejného zdravotníctva SR sa pokračovalo v zadávaní aktuálnych údajov o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v rámci rezortu.

Počet vykonaných previerok na rizikových pracoviskách nekorešponduje s počtom kontrolovaných rizikových pracovísk, pretože v rámci jednej previerky bolo spravidla skontrolovaných viacero pracovísk.

Zabezpečovanie pracovnej zdravotnej služby podľa § 21 zák. č. 124/2006 Z.z. bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci

V rámci evidovaných organizácií majú naďalej Pracovnú zdravotnú službu zabezpečenú vlastnou organizáciou ZSSK CARGO Slovakia, a.s., MEDCENTRUM Žilina, s.r.o., NOVAPHARM Bratislava, s.r.o. a Železničné zdravotníctvo Košice, s.r.o.

V ostatných organizáciách sú pracovné zdravotné služby poskytované externými dodávateľmi, najmä prostredníctvom :

ProCare Bratislava, s.r.o., NOVAPHARM Bratislava, s.r.o., Železničné zdravotníctvo Košice, s.r.o., MEDCENTRUM Žilina, s.r.o., OHS Opatovce nad Nitrou, s.r.o., ProBenefit Púchov, s.r.o., MEDISON, s.r.o., BIOFIT, s.r.o., MEDI RELAX M+M, s.r.o., PZS – Nemocnica Košice – Šaca, a.s., GAJOS, s.r.o. Liptovský Mikuláš.

Pre Pracovné zdravotné služby v rámci rezortu vykonáva merania parametrov faktorov pracovného prostredia certifikovaná spoločnosť BEL/NOVAMANN International Bratislava, s.r.o., ktorá aj z týchto meraní vypracúva protokoly s vyhodnotením ich výsledkov.

Na základe vyhodnotenia výsledkov meraní následne pracovné zdravotné služby vypracúvali posudky o riziku a prevádzkové poriadky pre jednotlivé rizikové pracoviská.

Na základe § 31, ods. 7, písm.c) zákona č. 355/2007 Z.z. zaslali zamestnávateľia organizačných zložiek rezortu, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce, k 31.12.2013 písomnú informáciu vypracovanú príslušnými Pracovnými zdravotnými službami o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

CHOROBY Z POVOLANIA

Tabuľka č.6

Choroby z povolania, profesionálne otravy a iné poškodenia z práce za rok 2013

Druh choroby z povolania, alebo priemyslových otráv podľa príl. 1 k zákonu č. 461/2003 Z.z.	Počet nových zistených chorôb z povolania a priemyslových otráv v sledovanom období za rok 2013				
	Žel. dopr.	Ostatné v rezorte	Spolu	Z toho žien	Úmrtí
Choroba z vibrácií – pol. č. 28	2	0	2	0	0
Spolu	2	0	2	0	0

Komentár:

Priznané a hlásené boli 2 choroby z povolania – obe choroby z vibrácií horných končatín v oblasti železničnej dopravy Oblastné riaditeľstvo Košice - pracovisko Stredisko miestnej správy a údržby Traťový obvod Margecany v profesii traťový robotník, Oblastné riaditeľstvo Zvolen - Stredisko miestnej správy a údržby Tunelový obvod Banská Bystrica v profesii tunelár).

Tabuľka č.7

Prešetrovanie podozrení na chorobu z povolania

Číslo položky Zoznamu	Diagnóza	Organizácia	Číslo OKEČ	Profesia	Číslo	Priznaná / nepriznaná
28	Chor. HK z vibrácií	ŽSR – Traťový obvod Margecany	60.1	traťový robotník	933	áno
29	Choroba HK z DNJZ	Letisko Košice	52230	hasič	5411003	nie
29	Choroba HK z DNJZ	Slovenská pošta Prievidza	64.1	poštová doručovateľka	4142/A	nie
38	Porucha sluchu z hluku	Letisko Košice	52230	pracovník ochrany	5413003	nie
29	Choroba HK z DNJZ	Slovenská pošta Prievidza	64.1	poštová doručovateľka	4142/A	nie

29	Choroba HK z DNJZ	Slovenská pošta Prievidza	64.1	poštová doručovateľka	4142/A	nie
29	Choroba HK z DNJZ	Slovenská pošta Bratislava	64.1	poštová doručovateľka	4142/A	nie
38	Porucha sluchu z hluku	Žel. spol. Slov. – Stred. riad. prev. Zvolen	60.1	rušňovodič	831	nie
29	Choroba HK z DNJZ	Slovenská pošta Prešov	64.1	poštová doručovateľka	4142/A	nie
29	Choroba HK z DNJZ	Slovenská pošta Kalinovo	64.1	poštová doručovateľka	4142/A	nie
24	Lymská borelióza	Slovenská pošta Čadca	64.1	poštová doručovateľka	4142/A	nie
29	Choroba HK z DNJZ	ŽSR – Tunel. obvod Banská Bystrica	60.1	tunelár	712205	áno
29	Choroba HK z DNJZ	ŽSR – Želez. stanica Kriváň	60.1	závorárka	8312001	nie
29	Choroba HK z DNJZ	ŽSR - Traťový obvod Kriváň	60.1	traťový robotník	933	nie
29	Choroba HK z DNJZ	Slovenská pošta Prešov	64.1	poštová doručovateľka	4142/A	nie
29	Choroba HK z DNJZ	Slovenská pošta Rožňava	64.1	poštová doručovateľka	4142/A	nie
29	Choroba HK z DNJZ	Slovenská pošta Košice	64.1	poštová doručovateľka	4142/A	nie

Komentár :

V roku 2013 realizovalo oddelenie preventívneho pracovného lekárstva Žilina 17 prešetrení podozrení na chorobu z povolania u 15 pacientov, z toho 10 x v oblasti pôšt, 4 x v Železničiach Slovenskej republiky, 2 x v oblasti leteckej dopravy a 1 x v Železničnej spoločnosti Slovensko.

Oproti roku 2012 sme zaznamenali enormný nárast prešetrení podozrení na suspektnú chorobu z povolania v Slovenskej pošte, a.s., z ktorých nebolo profesionálne ochorenie priznané ani v jednom prípade. Ide tu opäť vo veľkej miere o priznanie choroby z povolania zo špekulatívnych dôvodov (finančné odškodnenie) a žiadosti o prešetrenie suspektnej choroby z povolania nám zasielala predovšetkým Klinika pracovného lekárstva a toxikológie Košice. Jedná sa o diagnózu ochorení horných končatín, resp. chrčtice z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

Okrem suspektných profesionálnych ochorení horných končatín z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia (13 x) sme šetrili aj suspektné profesionálne ochorenia – poruchy sluchu (2 x), suspektnú profesionálnu chorobu horných končatín z vibrácií (1 x) a suspektnú profesionálnu lymfskú boreliózu (1 x).

Priznané a hlásené boli 2 choroby z povolania – 2 x ochorenie horných končatín z vibrácií.

Odborné školenia a odborné podujatia

V rámci posudzovania suspektných chorôb z povolania a profesionálnych intoxikácií sa vedúci oddelenia PPL v roku 2013 aktívne zúčastňoval pravidelných Celoslovenských konzultačných dní chorôb z povolania a profesionálnych intoxikácií na Klinike pracovného lekárstva a toxikológie Bratislava – Kramáre.

- V januári 2013 absolvovali odborné pracovníčky oddelenia školenie v elektronickej registratúre **FABASOFT** na MDVRR SR a v auguste 2013 odborné školenie na tému uzatvárania spisov a registratúrnych záznamov, ako aj odovzdávania spisov za roky 2009 - 2012 do archívu MDVRR SR.
- Vo februári 2013 sa zúčastnili pracovníci nášho oddelenia na MDVRR SR školenia v **problematike informačnej a komunikačnej technológie a systému riadenia informácií a bezpečnosti**.
- V rámci zdravotno-výchovných aktivít vedúci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v máji 2013 predniesol odborný referát na **Celoslovenskej porade vedúcich oddelení preventívneho pracovného lekárstva** rezortu zdravotníctva SR, rezortu dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR, rezortu vnútra SR, rezortu obrany SR a Slovenskej informačnej služby SR organizovanej Úradom verejného zdravotníctva SR Bratislava v Liptovskom Jáne. Téma referátu bola : „Pracovná náplň a vyhodnotenie činnosti Oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Žilina MDVRR SR“.
- 23. mája 2013 absolvovali odborné pracovníčky nášho oddelenia na MDVRR SR Bratislava odborný seminár v problematike „**Zdravotné riziká v doprave a vplyv elektromagnetického žiarenia v doprave**“ a 29. mája 2013 školenie ASTR – **Automatický systém triedenia rizík**, ktoré bolo zamerané na evidovanie rizikových prác a chorôb z povolania za príslušné rezorty v SR na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Martine.
- V júni 2013 pracovníci nášho oddelenia sa zúčastnili odborného školenia **bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a požiarnej ochrany** na MDVRR SR.
- Pracovníci oddelenia PPL Žilina boli prizývaní na odborné konzultácie Odborov kontroly a inšpekcie Generálneho riaditeľstva ŽSR, a.s., Generálneho riaditeľstva Železničnej spoločnosti CARGO, a.s. a Generálneho riaditeľstva Železničnej spoločnosti Slovensko, a.s., na ktorých poskytovali aktuálne informácie týkajúce sa výkonu štátneho zdravotného dozoru v týchto organizáciách, posudzovaní miery rizika a novej legislatívy v problematike preventívneho pracovného lekárstva.

6. Epidemiológia

VÝKAZ O ODBORNEJ ČINNOSTI ODDELENIA

Oddelenie epidemiológie v priebehu roka 2013 cielene plnilo úlohy vyplývajúce z platnej legislatívy, ako aj hlavné úlohy stanovené na rok 2013. Hlavnou náplňou cieleného štátneho zdravotného dozoru vykonávaného v zdravotníckych zariadeniach bola kontrola dodržiavania zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a Vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. Celkovo bolo vykonaných 258 kontrol, pričom zásadné porušenie zákona nebolo zistené. Drobné nedostatky boli odstránené v termíne. Výkon ŠZD bol zameraný predovšetkým na dodržiavanie hygienicko - epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach a kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky.

Tabuľka č.1

Aktivity v roku 2013

Druh aktivít	Počet
Počet kontrol v rámci ŠZD	258
Šetrenie petícií a podnetov	0
Odborné stanoviská (expertízy)	126
Konzultácie v rámci ŠZD/ metodické návštevy	37
Evidencia povinných hlásení o výskyte prenosných ochorení poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti	1595
Odber vzoriek	2287
Zdravotno – výchovné aktivity (prednášky, osvetová činnosť, ...)	7
Individuálne poradenstvo – počet klientov v rámci poradní zdravia	321
Potvrdenie o dezinfekcii a deratizácii lodí – zdravotný preukaz na plavidlo	128

Počas sledovaného obdobia bolo v rámci ŠZD vykonaných 258 previerok v zdravotníckych zariadeniach v pôsobnosti rezortu dopravy (tab.č.1). V 124 prípadoch sa previerky týkali kontroly účinnosti sterilizačnej techniky v zdravotníckych zariadeniach, v 133 prípadoch dodržiavania

hygienicko - epidemiologického režimu, v 1 prípade pri uvádzaní pracovných priestorov do prevádzky a schvaľovaní prevádzkového poriadku.

Na základe vykonaných expertíz bolo vydaných 126 odborných stanovísk, z toho 121 na vyhodnotenie kontroly účinnosti sterilizačnej techniky a 5 na vyhodnotenie kontroly sterility a dezinfekcie v zdravotníckych zariadeniach.

V rámci odborných konzultácií v zdravotníckych zariadeniach boli riešené postupy pri upratovaní nemocničných priestorov ako aj dezinfekčný program a spôsoby kontroly životnosti germicídnych žiaričov. Počas roka 2013 pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali 37 metodických návštev zameraných predovšetkým na dodržiavanie povinnosti poskytovateľov zdravotnej starostlivosti hlásiť výskyt prenosných ochorení, podozrenie na prenosné ochorenia a nosičstvo choroboplodných zárodkov, ktorá im vyplýva z platnej legislatívy.

Oddelenie epidemiológie sa tiež zúčastnilo 5. ročníka kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ (Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorý je súčasťou programu WHO „First Global Patient Safety Challenge - Clean Care Is Safer Care. Jedná sa o medzinárodnú iniciatívu, ktorej hlavným cieľom je celosvetové propagovanie správnej praxe v oblasti hygieny rúk u zdravotníckych pracovníkov.

Hygiena a dezinfekcia rúk patria medzi najdôležitejšie spôsoby na predchádzanie vzniku a šíreniu infekčných ochorení vrátane nozokomiálnych nákaz. Preto je kampaň zameraná na zlepšenie hygieny rúk u pracovníkov pracujúcich v zdravotníckych zariadeniach. Formou metodických návštev boli informovaní zdravotnícki pracovníci o význame hygieny rúk v ambulantnej starostlivosti a poukázali na dôležitosť dodržiavania päť momentov hygieny rúk v týchto zariadeniach. Ich cieľom bolo naučiť zdravotníckych pracovníkov ako si v správnom čase a správnym spôsobom umývať ruky a zdôrazniť fakt, že hygiena je prostriedkom k zníženiu výskytu infekcií, a tým zvýšeniu bezpečnosti pacienta.

V roku 2013 bolo evidovaných 1595 povinných hlásení od poskytovateľov zdravotnej starostlivosti a to 1568 hromadných hlásení o výskyte akútnych respiračných ochorení a 27 individuálnych hlásení o výskyte prenosnej choroby ošetrojúcimi lekármi.

Počas roka 2013 odobrali pracovníci oddelenia epidemiológie spolu 2287 vzoriek, a to 650 vzoriek v rezortných zdravotníckych zariadeniach, 819 vzoriek v stravovacích zariadeniach a 818 vzoriek biologického materiálu v rámci Poradne zdravia MDVRR SR. Podrobný rozpis odobratých vzoriek uvádzame v tabuľke číslo 3.

V rámci poradenskej činnosti Poradne zdravia bolo vyšetrených 321 klientov. Poradňa zdravia MDVRR SR okrem poradenskej činnosti organizovala počas roka 7 zdravotno - výchovných aktivít, ktoré zahŕňali okrem Dni otvorených dverí, pri príležitosti Svetových dní vyhlásených Svetovou zdravotníckou organizáciou aj prednáškovú činnosť. Poradenská činnosť bola zameraná na skrining základných rizikových faktorov vzniku kardiovaskulárnych ochorení a skrining tabakizmu.

Počas roka 2013 vydalo oddelenie epidemiológie spolu 128 zdravotných preukazov na plavidlo, ktoré slúžia na medzinárodné účely ako potvrdenie o vykonanej deratizácii a dezinfekcii lode ako aj o epidemiologicky priaznivej situácii v prístave Bratislava. Bolo vydaných 121 zdravotných preukazov pre nákladné lode a 7 zdravotných preukazov pre osobné lode.

Špecifická činnosť oddelenia epidemiológie

Špecifická činnosť oddelenia	Počet
MPK, stanoviská a pripomienky k materiálom iných ústredných orgánov štátnej správy predkladaných do vlády	11
Aktivity spojené s implementáciou Medzinárodných zdravotných predpisov (IHR)	20
SHIPSAN ACT Join Action – projekt – prehľad aktivít	9

Komentár:

Oddelenie epidemiológie pripravilo spolu 11 odborných stanovísk k materiálom iných ústredných orgánov štátnej správy predkladaných na rokovanie Vlády SR.

Oddelenie aktívne participovalo na procese implementácie Medzinárodných zdravotných predpisov (MZP) Svetovej zdravotníckej organizácie v podmienkach Slovenskej republiky. Zúčastňovalo sa odborných akcií venovaných spomínanej problematike, participovalo na príprave Rezortného plánu vzdelávania a výcviku osôb určených na zásah pri vzniku udalostí podliehajúcich MZP ako aj na príprave Metodickéj príručky na vykonávanie teoretickej prípravy osôb zaradených na plnenie úloh po vzniku udalosti podliehajúcej MZP na mieste vstupu do Slovenskej republiky.

V roku 2013 sa Oddelenie epidemiológie zapojilo do projektu SHIPSAN ACT Join Action, ktorý je financovaný z prostriedkov Európskej komisie. Cieľom projektu je vytvoriť integrovanú a trvalo udržateľnú stratégiu na úrovni EU na zabezpečenie ochrany zdravia obyvateľstva EU a to najmä cestujúcich a posádky na osobných a nákladných lodiach a zabránenie cezhraničnému šíreniu chorôb. V rámci partnerstva sa oddelenie vyjadrovalo k predkladaným materiálom, pripravilo diseminačný plán a zapojilo sa do 5 online dotazníkových prieskumov.

Prehľad odobratých vzoriek za rok 2012 a 2013

Vzorky na kontrolu	Počet odobratých vzoriek za rok	
	2012	2013
sterility a dezinfekcie v zdrav. zariadeniach	608	168
ovzdušia v zdravotníckych zariadeniach	56	18
účinnosti sterilizačnej techniky	446	464
sanitárnej hygieny v stravovacích zariadeniach	1915	819
klinických parametrov z kapilárnej krvi	420	818
Počet odobratých vzoriek spolu	3445	2287

Komentár:

V priebehu roka bolo odobratých 2287 vzoriek, čo predstavuje pokles o 33,6% oproti predchádzajúcemu roku. Pokles počtu odobratých vzoriek bol spôsobený obmedzením činnosti laboratória v dôsledku rekonštrukčných prác.

Pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali bakteriologickú kontrolu sterility a dezinfekcie a kontrolu ovzdušia sedimentačnou metódou v zdravotníckych zariadeniach spoločnosti Novapharm s.r.o. Bratislava a Železničnom zdravotníctve Košice, s.r.o. Celkove bolo odobratých 168 vzoriek na bakteriologickú kontrolu sterility a dezinfekcie a 18 vzoriek na bakteriologickú kontrolu ovzdušia.

V rámci kontroly účinnosti sterilizačnej techniky bolo spolu aplikovaných a následne vyšetrených 464 bioindikátorov.

Pracovníci oddelenia epidemiológie v spolupráci s oddeleniami oblastných hygienikov Bratislava, Žilina, Zvolen a Košice odobrali celkom 819 vzoriek na kontrolu sanitárnej hygieny v 16 stravovacích zariadeniach. Počet odobratých sterov sa v porovnaní s minulým rokom znížil o 57,2%.

V rámci činnosti Poradne zdravia MDVRR SR bolo spolu odobratých a následne analyzovaných 818 vzoriek kapilárnej krvi. V odobratých vzorkách boli stanovené tieto klinické parametre - celkový cholesterol, HDL- cholesterol, LDL- cholesterol, glukóza a triglyceridy – ako jedných zo základných rizikových faktorov pre vznik kardiovaskulárnych ochorení.

Tabuľka č.4

Výsledky mikrobiologickej kontroly sterility a dezinfekcie vykonanej v rezortných zdravotníckych zariadeniach v roku 2013

Oddelenie/ambulancia	Sterilný materiál			Prostredie a predmety		
	počet testov	z toho pozitívne		počet testov	z toho nevyhovujúce	
	absol.	absol.	%	absol.	absol.	%
Operačné sály BA	0	0	0	40	8	20
Chirurgické oddelenie BA	4	0	0	36	9	25
Chirurgická ambulancia KE	0	0	0	32	4	12,5
Gastroendoskopická ambul. BA	4	0	0	36	3	6
Gastroendoskopická ambul. KE	2	0	0	14	0	0
Spolu	10	0	0	158	24	15,19

Komentár:

Na bakteriologickú kontrolu sterility a dezinfekcie bolo v rezortných zdravotníckych zariadeniach odobratých 168 vzoriek z prostredia, predmetov a vysterilizovaných materiálov, čo predstavuje pokles o 72,4 % oproti predchádzajúcemu roku. Z uvedeného počtu bolo z prostredia a

predmetov v zdravotníckych zariadeniach odobratých spolu 158 vzoriek, pričom 15,2% (24 sterov) z nich bolo nevyhovujúcich. Zo sterilných zdravotníckych pomôcok bolo odobratých 10 vzoriek, pričom všetky odobraté vzorky boli sterilné.

Kontroly sterility a dezinfekcie v rámci kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v zdravotníckych zariadeniach boli vykonané v 5 ambulanciách / oddeleniach, a to v Železničnej nemocnici s poliklinikou - Novapharm s.r.o., Bratislava a v Železničnej nemocnici s poliklinikou - Železničné zdravotníctvo Košice s.r.o.

V zdravotníckom zariadení Novapharm s.r.o. boli kontroly vykonané na operačných sálach a lôžkovom oddelení jednodňovej chirurgie a na gastroenterologickej ambulancii, v Železničnej nemocnici s poliklinikou - Železničné zdravotníctvo Košice s.r.o. na chirurgickej a gastroenterologickej ambulancii. Výsledky kontrol boli prerokované vedením zdravotníckych zariadení s cieľom minimalizovať riziko vzniku nozokomiálnych nákaz.

Tabuľka č.5

Kontrola účinnosti sterilizačnej techniky

Druh prístroja	Evidovaný počet sterilizátorov	Počet kontrol	Proporcia kontrol (%)	Vyradené prístroje	Počet aplikovaných bioindikátorov	Počet pozitívnych bioindikátorov
Horúcovzdušný sterilizátor	36	90	250	272	10	1
Parný sterilizátor	11	37	336,36	192	4	1
SPOLU	47	127	270,21	464	14	2

Komentár:

V zdravotníckych zariadeniach Novapharm s.r.o., Bratislava, 3S DENT s.r.o., Bratislava, Lekáreň TRNÁVKA s.r.o. , Bratislava, Medcentrum s.r.o., Žilina, Novapharm s.r.o., Zvolen, evidujeme spolu 47 sterilizátorov, a to 36 horúcovzdušných a 11 parných.

V rámci kontroly účinnosti sterilizačnej techniky bolo spolu vykonaných 90 kontrol horúcovzdušných sterilizátorov a 37 kontrol parných sterilizátorov. Spolu bolo vyšetrených 464 bioindikátorov, z toho 272 bioindikátorov na kontrolu účinnosti horúcovzdušných sterilizátorov a 192 vzoriek bioindikátorov na kontrolu parných sterilizátorov.

Kontrola účinnosti sterilizačnej techniky bola vykonaná na základe Vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení. Na kontrolu horúcovzdušných sterilizátorov boli použité biologické indikátory s testovacím kmeňom *Bacillus atrophaeus*, pre parné sterilizátory bioindikátory s testovacím kmeňom *Geobacillus stearothermophilus*. Na základe opakovaných testovaní bolo v 2 prípadoch zistené, že sterilizačné prístroje nie sú účinné a teda aj plne funkčné pri stanovených parametroch. Vzhľadom na bezprostredné riziko šírenia prenosných ochorení a tým aj ohrozenia zdravia ľudí bolo preto 2 poskytovateľom zdravotnej starostlivosti vydané opatrenie so zákazom používania sterilizačnej techniky a vykonávania sterilizácie v predmetných sterilizátoroch.

Po vykonaní nápravných opatrení a opätovnej kontrole sterilizačného prístroja, na základe výsledku kontroly účinnosti sterilizátora pomocou biologických indikátorov a protokolu o testovaní sterilizačného prístroja bol následne rozhodnutím daný súhlas s používaním a vykonávaním sterilizácie v predmetnom prístroji.

EPIDEMIOLOGICKÁ SITUÁCIA V ROKU 2013

Výskyt prenosných ochorení

Tabuľka č.6

Kód MKCH	Názov ochorenia	Rok 2013	
		Absolútny počet ochorení	Chorobnosť/100000 zamestnancov
A02	Infekcie salmonelami	2	5,6
A03	Bacilová dyzentéria	-	-
A04	Iné bakteriálne črevné infekcie	4	11,2
A05	Iné bakteriálne otravy potravinami	-	-
A09	Hnačky a gastroenteritídy	-	-
B15	Akútna hepatitída A	-	-
B16	Akútna hepatitída B	-	-
B17	Akútna hepatitída C	-	-
B18	Chronická vírusová hepatitída	4	11,2
B19	Iné vírusové hepatitídy	-	-
B00	Herpes simplex	-	-
B01	Ovčie kiahne	2	5,6
B02	Herpes zoster	2	5,6
B05	Osýpky	-	-
B06	Ružienka	-	-
B26	Mumps	-	-
A39	Meningokoková infekcia	-	-
A87	Vírusová meningitída	-	-
G00	Bakteriálny zápal mozgových blán	-	-
A27	Leptospirózy	-	-
A32	Listerióza	-	-
A69	Lymfická choroba	-	-
A78	Q horúčka	-	-
A84	Vírus. encefalitída prenášaná kliešťami	-	-
B58	Toxoplazmóza	-	-
B68	Tenióza	-	-
Z20.3	Kontakt s besnotou	-	-
A35	Tetanus	-	-
A 48	Plynová gangréna	-	-
A 46	Erysipelas	-	-
B86	Svrab	-	-
A 37	Pertusis	-	-
A 53.9	Syfilis bližšie neurčený	3	8,4
Spolu		17	47,6

Komentár:

V priebehu roka 2013 bolo hlásených 17 prenosných ochorení. V porovnaní s predchádzajúcim rokom bol zaznamenaný 32%-ný pokles výskytu prenosných ochorení z ambulancií lekárov 1. kontaktu v pôsobnosti rezortu dopravy.

V skupine hepatitíd v roku 2013 na rozdiel od predchádzajúcich rokov boli hlásené len 4 prípady nosičstva HBsAg zisteného v rámci predoperačných vyšetrení. Akútne hepatitídy zaznamenané v tomto roku neboli. Všetky hlásené ochorenia pochádzajú z oddelenia oblastného hygienika Košice.

V skupine vírusových infekcií charakterizovaných léziami na koži a sliznici boli hlásené 4 ochorenia a to 2 prípady herpes zoster a 1 prípad varicelly hlásené oddelením oblastného hygienika Zvolen a 1 prípad varicelly hlásený oddelením oblastného hygienika Košice.

V skupine črevných nákaz bolo hlásených 6 ochorení. V dvoch prípadoch išlo o salmonelovú enteritídu a v štyroch prípadoch o kampylobakteriálnu enteritídu. Všetky ochorenia boli hlásené oddelením Košice.

V skupine nákaz kože a slizníc nebolo hlásené žiadne ochorenie.

V skupine zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou nebolo hlásené žiadne ochorenie. Posledný výskyt ochorenia v tejto skupine bol zaznamenaný v roku 2008.

V skupine pohlavne prenášaných ochorení boli hlásené 3 prípady syfilisu. Všetky ochorenia boli hlásené oddelením oblastného hygienika Košice.

V skupine nemocničných nákaz bolo počas roka hlásených 10 infekcií spôsobených mikróboom *Staphylococcus aureus* rezistentný na methicillin (MRSA).

VÝVOJ CHOROBNOSTI NA CHRÍPKU, CHRÍPKE PODOBNÉ OCHORENIA A AKÚTNE RESPIRAČNÉ OCHORENIA V ROKU 2013

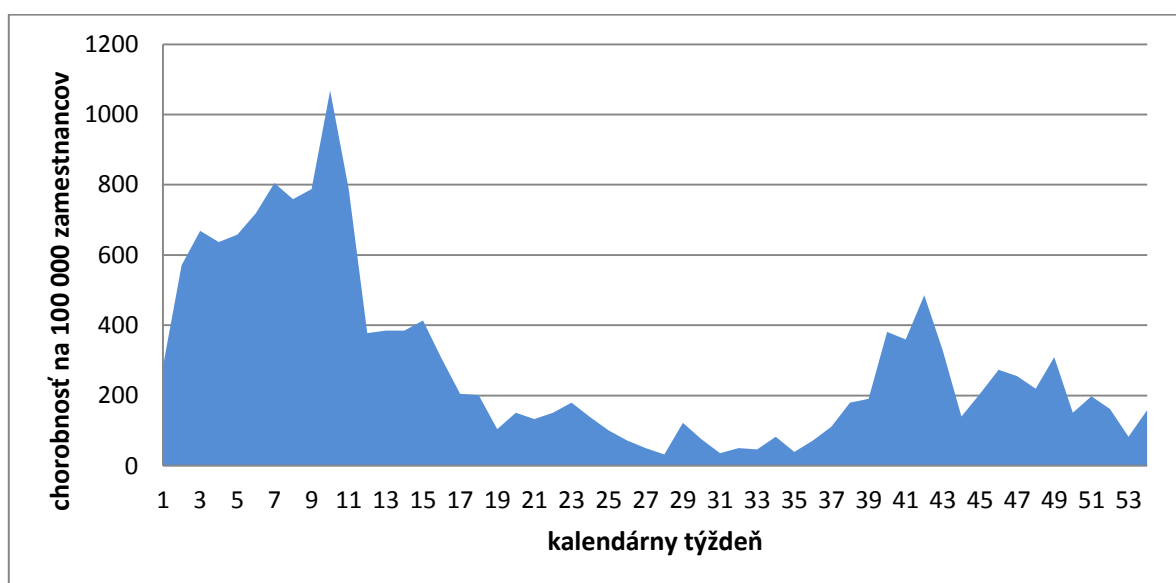
Oddelenie epidemiológie aj v roku 2013 zabezpečovalo celoročnú surveillance akútnych respiračných ochorení (ARO), chrípky a chrípke podobných ochorení (CHPO). Surveillance pozostáva z analýzy povinných týždenných hlásení výskytu ARO získaných od lekárov 1. kontaktu pracujúcich v rezortných zdravotníckych zariadeniach na území SR. Na základe týchto údajov oddelenie epidemiológie získava priebežne údaje o chorobnosti na ARO, chrípku a CHPO u najpočetnejšej skupiny rezortu – železničiarov.

V roku 2013 bolo spolu hlásených 4340 akútnych respiračných ochorení u zamestnancov železníc, čo predstavuje chorobnosť 1206,52/100 000 zamestnancov. Najvyššia chorobnosť na ARO ako aj CHPO bola zaznamenaná v 10. kalendárnom týždni (1068,345/100 000).

Priebeh chorobnosti na ARO v priebehu roka 2013 prezentuje graf č.1.

Graf č.1

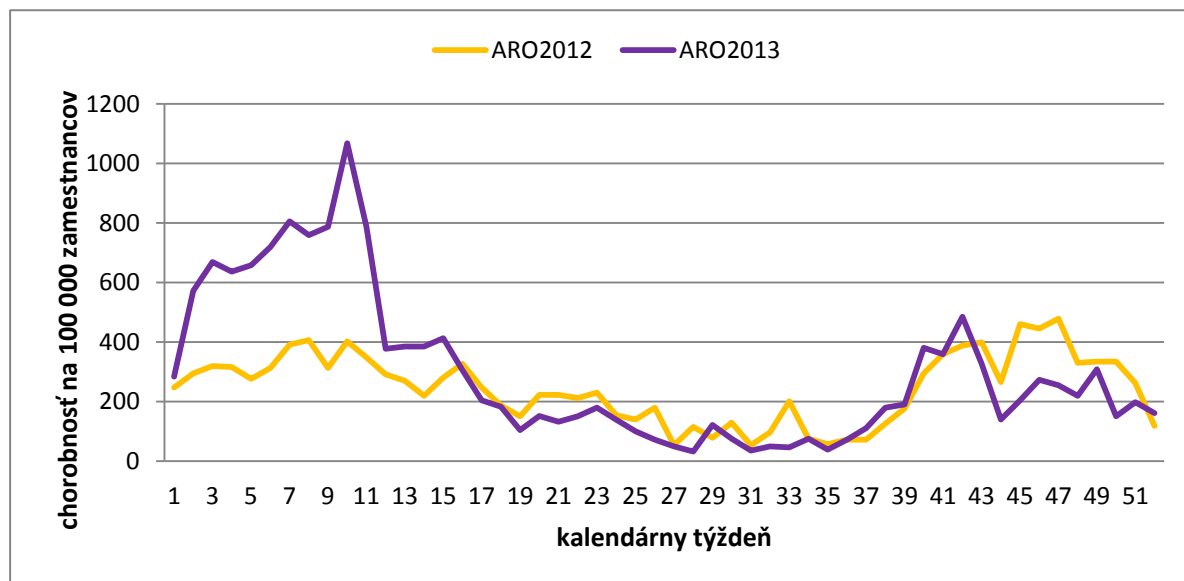
Chorobnosť na akútne respiračné ochorenia v roku 2013

V porovnaní s rokom 2012 bol zaznamenaný nárast chorobnosti na akútne respiračné ochorenia o 22,4%. Porovnanie chorobnosti na akútne respiračné ochorenia v roku 2012 s rokom 2013 uvádzame v grafe č.2.

Graf č.2

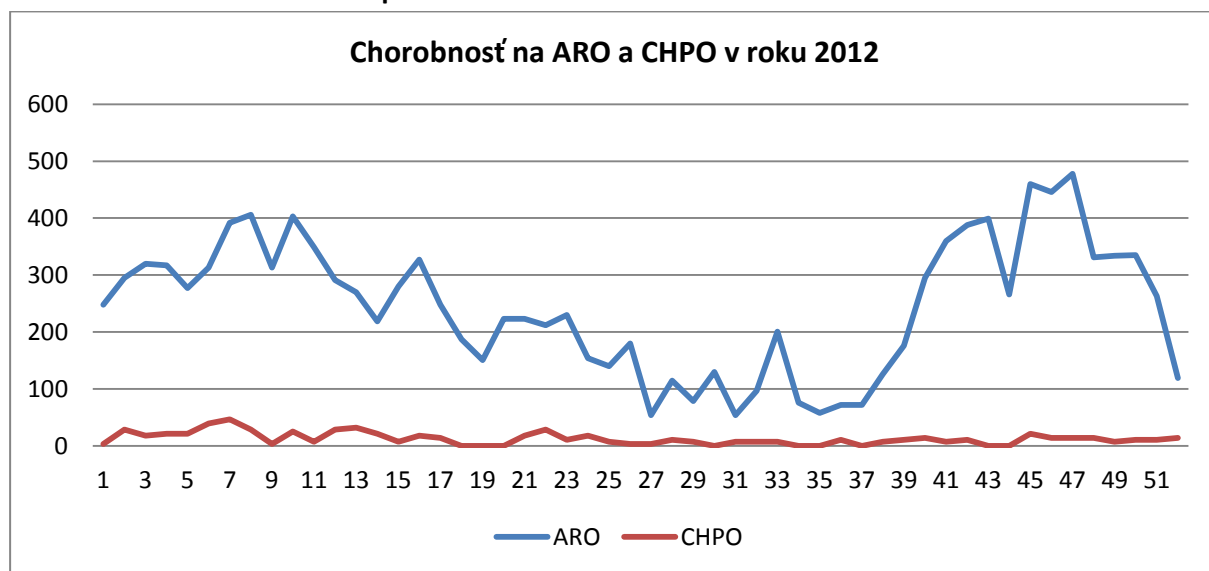
Porovnanie chorobnosti na ARO v rokoch 2012 a 2013

V roku 2013 bolo ako chrípka a chrípke podobné ochorenia (CHPO) hlásených 250 ochorení čo predstavuje 5,8% všetkých hlásených akútnych respiračných ochorení. Porovnanie chorobnosti na ARO a CHPO za jednotlivé kalendárne týždne v roku 2013 prezentuje graf č.3.

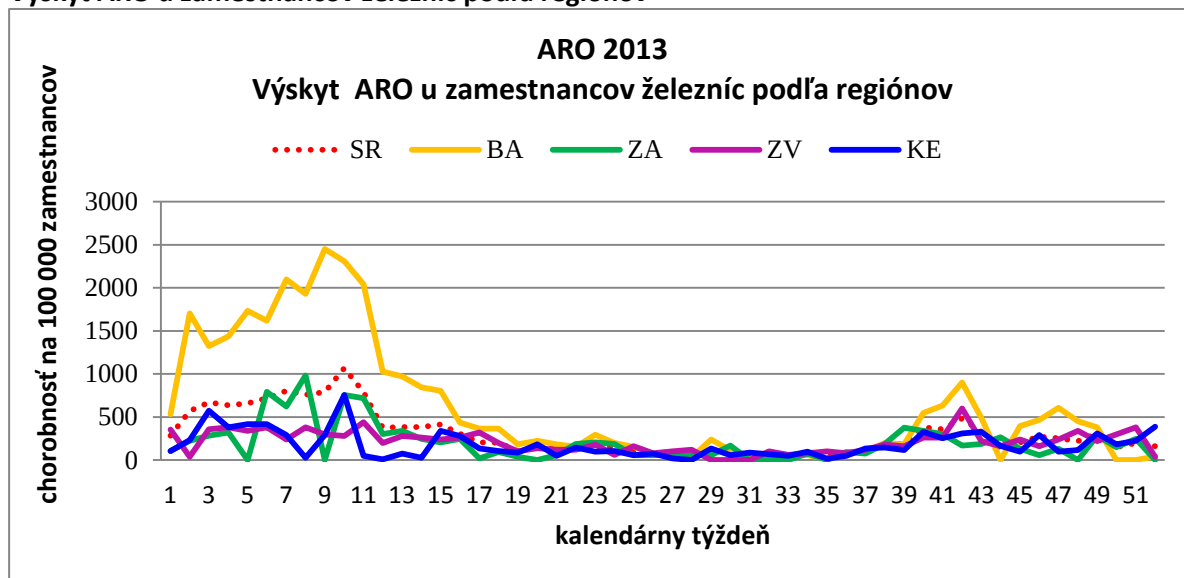
Graf č.3

Chorobnosť na ARO a CHPO v priebehu roka 2013

Nasledujúci graf porovnáva chorobnosť na ARO v regiónoch Bratislava, Žilina, Zvolen a Košice s celkovou chorobnosťou u zamestnancov železníc v SR (graf č.4). Tak ako po minulé roky, aj v roku 2013 bola najvyššia chorobnosť na ARO zaznamenaná v regióne Bratislava a najnižšia v regióne Zvolen.

Výskyt ARO u zamestnancov železníc podľa regiónov

Priebeh ochorení bol komplikovaný u 74 osôb, čo predstavuje 1,7% zo všetkých hlásených akútnych respiračných ochorení. Najčastejšou komplikáciou boli sínusitídy, ktoré predstavovali až 77% zo všetkých hlásených komplikácií. Prehľad a percentuálne zastúpenie ostatných komplikácií uvádzame v tabuľke číslo 7.

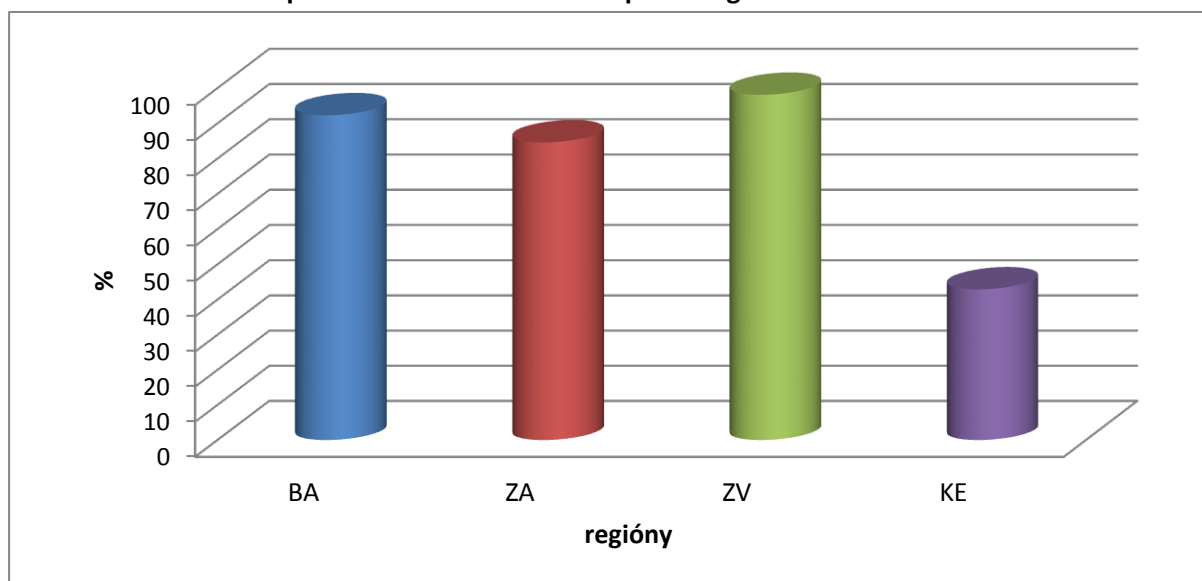
Tabuľka č.7

Prehľad komplikácií ARO a CHPO za rok 2013

Druh komplikácie	abs. počet	% z počtu komplikácií	% z počtu ARO
Bronchopneumonie a pneumónie	15	20,3	0,34
Sínusitídy	57	77,0	1,3
Otitídy	2	2,7	0,06
KOMPLIKÁCIE SPOLU	74	100	1,7

V priebehu roka 2013 surveillance ARO a CHPO v rámci rezortu dopravy zabezpečovalo 40 lekárov prvého kontaktu pričom priemerné percento hlásiacich lekárov zabezpečujúcich týždenné hlásenie bolo na úrovni 79,5%. Najvyššie priemerné percento hlásiacich lekárov bolo zaznamenané v regióne Zvolen (98,1%), región Bratislava (92,3%) a región Žilina (84,6%). Naopak problematické sa ukazuje zabezpečenie hlásnej služby ARO a CHPO v regióne Košice, kde úroveň týždenného hlásenia ARO a CHPO dosiahla len 42,9% (graf č.5).

ARO 2013 - Priemerné percento hlásiacich lekárov podľa regiónov

PORADŇA ZDRAVIA

Činnosť Poradne zdravia MDVRR SR je zameraná na prevenciu chronických neinfekčných ochorení tzv. civilizačných chorôb. Sú to predovšetkým:

- srdcovo-cievne choroby - vysoký krvný tlak, infarkt, cievna mozgová príhoda;
- metabolické poruchy - obezita, cukrovka, poruchy metabolizmu tukov;
- nádorové ochorenia - súvisiace s nesprávnou výživou a životosprávou.

Okrem poradenskej a prednáškovej činnosti organizovala Poradňa zdravia MDVRR SR v roku 2013 aj zdravotno - výchovné aktivity pri príležitosti týchto Svetových dní:

► Svetový deň zdravia

Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) vyhlásila deň 7. apríl za Svetový deň zdravia. Hlavnou témou tohtoročného Dňa zdravia bol celosvetový problém - hypertenzia ako významný rizikový faktor závažných srdcovocievnych ochorení.

Cieľom tohtoročného Svetového dňa zdravia bolo zvýšiť informovanosť a vedomosti o vysokom krvnom tlaku – o hypertenzii. Poradňa zdravia MDVRR SR sa zapojila do WHO kampane – „kontroluj svoj krvný tlak“ formou dňa otvorených dverí kedy zamestnanci MDVRR SR mali možnosť dať si zmerať svoj krvný tlak a niektoré základné antropometrické parametre akými sú telesná hmotnosť, výška, index telesnej hmotnosti (BMI) a index pás-boky (WHR). Zároveň im bolo poskytnuté krátke poradenstvo zamerané na nemedikamentózne ovplyvnenie krvného tlaku. Celkovo bolo vyšetrených 15 klientov, z toho 9 žien a 6 mužov. U 4 klientov bol zaznamenaný zvýšený tlak krvi, u 1 muža bola nameraná hraničná hodnota krvného tlaku.

► Svetový deň bez tabaku

Svetová zdravotnícka organizácia vyhlásila 31. máj za „Svetový deň bez tabaku“. Hlavným cieľom Svetového dňa bez tabaku je prispieť k ochrane súčasnej generácie nielen pred zdravotnými následkami, ale aj pred sociálnymi, environmentálnymi a ekonomickými dopadmi užívania tabaku a expozíciou tabakového dymu.

Poradňa zdravia MDVRR SR sa zapojila do WHO kampane formou „Dňa otvorených dverí“ kedy si zamestnanci MDVRR SR mohli dať zmerať hladinu oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyser. Zároveň im bolo poskytnuté krátke poradenstvo zamerané na odvykanie od fajčenia.

Pri tejto príležitosti v rámci kampane "Exfajčiari sú nezastaviteľní" odborní pracovníci Poradne zdravia MDVRR SR v spolupráci s pracovníkmi Slovenskej lekárskej spoločnosti poskytovali meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu, spirometrické vyšetrenie a krátke poradenstvo v odvykaní od fajčenia pre cestujúcu verejnosť vo vestibule železničnej stanice Bratislava Hlavná stanica. Klienti, ktorí sa zúčastnia merania dostali informačné letáky a propagačné materiály kampane EXSMOKERS.

► Svetový deň srdca

Svetový deň srdca je každoročným celosvetovým podujatím, ktoré vyhlasuje Svetová zdravotnícka organizácia spolu so Svetovou federáciou srdca (World Heart Federation). Základnou myšlienkou Svetového dňa srdca je zvýšiť verejné povedomie o rizikových faktoroch vzniku srdcovo-cievnych ochorení, rozpoznanie prvých príznakov ochorení a hlavne propagovanie prevencie ich vzniku prostredníctvom zdravého životného štýlu. Ochorenia srdca a ciev predstavujú veľkú paletu

rôznych ochorení (hypertenzia, srdcový infarkt, mozgovo-cievna príhoda, poruchy srdcového rytmu, ischemickú chorobu srdca), na ktoré v súčasnosti zomiera obrovský počet ľudí.

Poradňa zdravia MDVRR SR sa zapojila do kampane dňa 29. septembra a ponúkla zamestnancom MDVRR SR možnosť dať si zmerať svoj krvný tlak, cholesterol a BMI index. Zároveň im bolo poskytnuté krátke poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl. Celkovo bolo vyšetrených 10 záujemcov a to 6 žien a 4 muži. U 4 žien boli namerané hraničné hodnoty TK, a u dvoch bol TK v norme. V skupine vyšetrených mužov bol u jedného klienta zaznamenaný vysoký tlak krvi, u jedného hraničná hodnota a u dvoch bol tlak krvi v norme.

► Svetový deň výživy

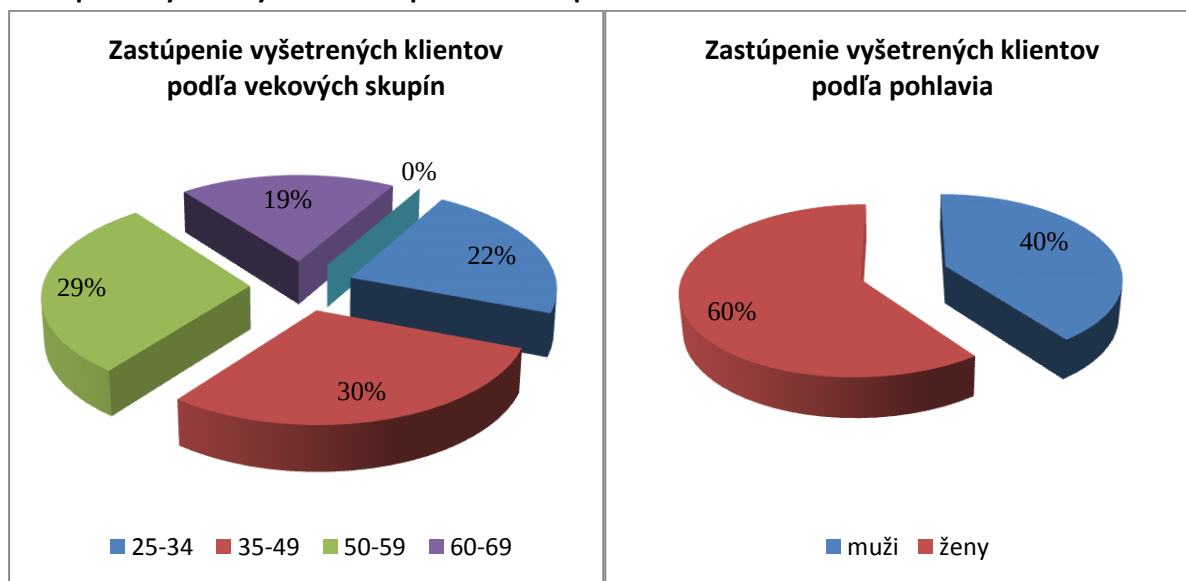
Svetová zdravotnícka organizácia vyhlásila 16. október za „Svetový deň výživy“. Pri príležitosti tohto dňa prebiehala na Slovensku kampaň „Odstráň obezitu“, ktorej cieľom bolo informovať verejnosť o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených nadváhou a obezitou a možných spôsoboch jej prevencie.

WHO označila obezitu za najväčší zdravotný celosvetový problém a varuje pred globálnou epidémiou. Od roku 1980 sa prevalencia obezity v mnohých krajinách európskeho regiónu strojnásobila. Počet obéznych ľudí sa celosvetovo neustále zvyšuje a práve Slovensko patrí medzi krajiny s vysokým výskytom obezity vo všetkých vekových kategóriách.

Poradňa zdravia MDVRR SR sa zapojila do kampane formou dňa otvorených dverí pre zamestnancov MDVRR SR. Samotné vyšetrenie pozostávalo z antropometrického merania (telesná hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov) s následným výpočtom BMI a WHR. Zároveň bolo orientačne analyzované percentuálne zastúpenie vody, kostí, tukovej a svalovej hmoty v organizme. Klientom bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na zdravý životný štýl, vhodnú výživu a pohybovú aktivitu ako prevenciu nadváhy a obezity. V rámci tejto akcie bolo vyšetrených 18 záujemcov, a to 13 žien a 5 mužov. U 4 klientov bola zaznamenaná nadváha a u 3 klientov boli namerané hodnoty BMI poukazujúce na obezitu.

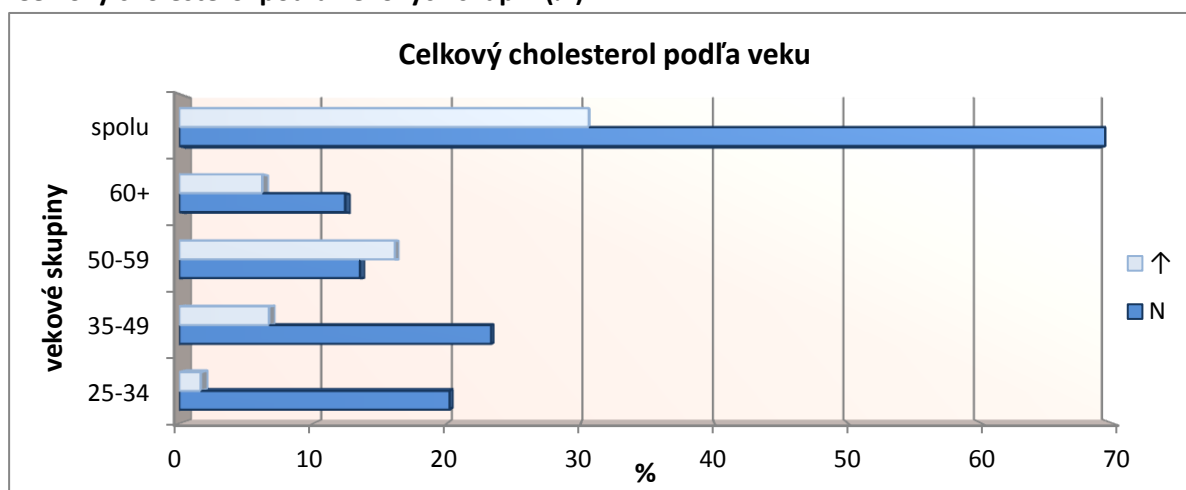
Skríning rizikových faktorov pre vznik kardiovaskulárnych ochorení

V priebehu roka 2013 absolvovalo v Poradni zdravia MDVRR komplexné poradenstvo zamerané na skríning základných rizikových faktorov pre vznik kardiovaskulárnych chorôb spolu 193 klientov, z nich niekoľko opakovanne. Spolu bolo vyšetrených 116 žien a 77 mužov, zastúpenie jednotlivých vekových skupín prezentuje graf číslo 6.

Zastúpenie vyšetrených klientov podľa veku a pohlavia.

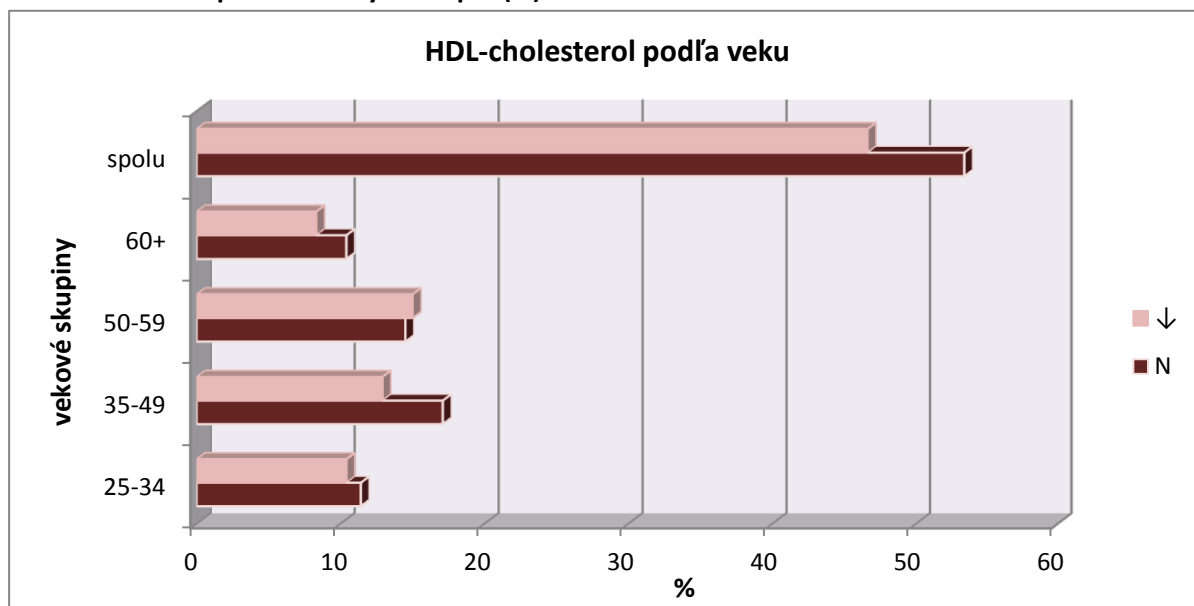
Celkovo bolo odobraných 818 vzoriek kapilárnej krvi, ktoré boli podrobené analýze prostredníctvom prístroja Reflotron Plus. Stanovené boli tieto klinické parametre: celkový cholesterol, HDL cholesterol, LDL cholesterol, triglyceridy a glukóza.

Pri základnom vyšetrení boli namerané zvýšené hodnoty celkového cholesterolu u takmer tretiny (30,6%) všetkých vyšetrených klientov. Graf číslo 7 porovnáva hodnoty celkového cholesterolu u rôznych vekových skupín. Bolo zistené, že vo vekovej skupine 50-59 ročných malo až 54,3% vyšetrených klientov zvýšené hodnoty celkového cholesterolu.

Celkový cholesterol podľa vekových skupín (%).

N - normálna hodnota celkového cholesterolu ↑ - zvýšená hodnota celkového cholesterolu

Ďalším významným klinickým parametrom je hodnota tzv. „dobrého“ HDL – cholesterolu. Graf č.8 porovnáva hodnoty HDL - cholesterolu u rôznych vekových skupín.

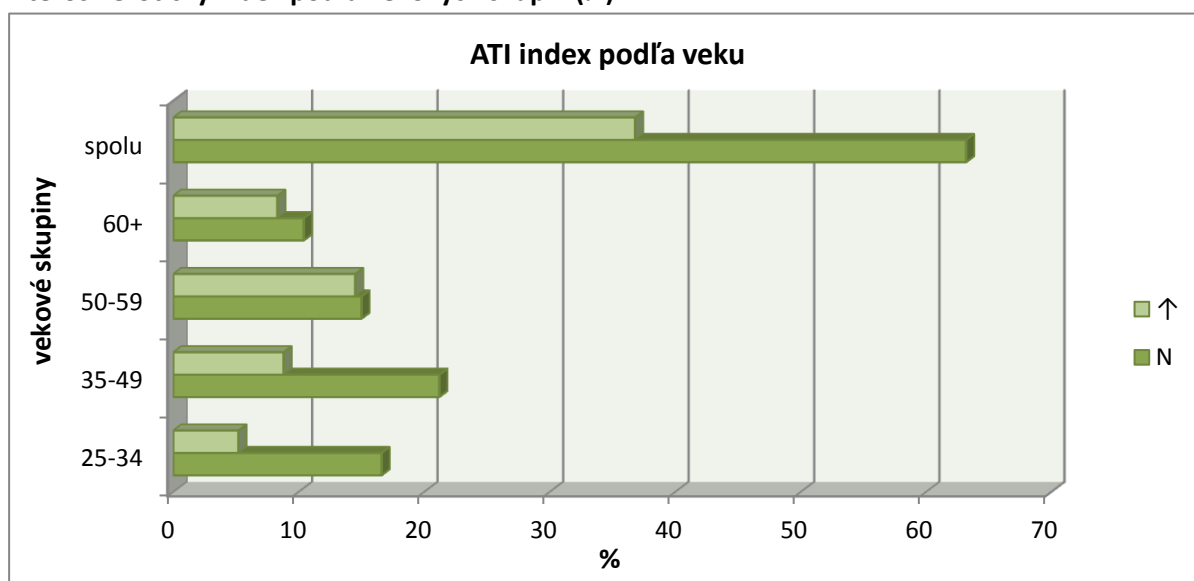
HDL-cholesterol podľa vekových skupín (%).

N - normálna hodnota

↓ - znížená hodnota

Zistili sme, že 46,6% vyšetrených osôb malo znížené hodnoty ochranného cholesterolu. 40% všetkých vyšetrených mužov a 15,3 % vyšetrených žien malo znížené hodnoty HDL cholesterolu. Graf č.9 porovnáva hodnoty HDL - cholesterolu u rôznych vekových skupín.

Následne bol klientom vypočítaný aterosklerotický index (ATI) ako pomer hodnoty celkového cholesterolu a tzv. dobrého – HDL cholesterolu. Zistili sme, že 36,8% všetkých vyšetrených pacientov malo zvýšený aterosklerotický index. Analýzou nameraných hodnôt podľa pohlavia sme zistili, že 41,6% vyšetrených mužov a 32,8 % vyšetrených žien mali zvýšené hodnoty aterosklerotického indexu.

Aterosklerotický index podľa vekových skupín (%).

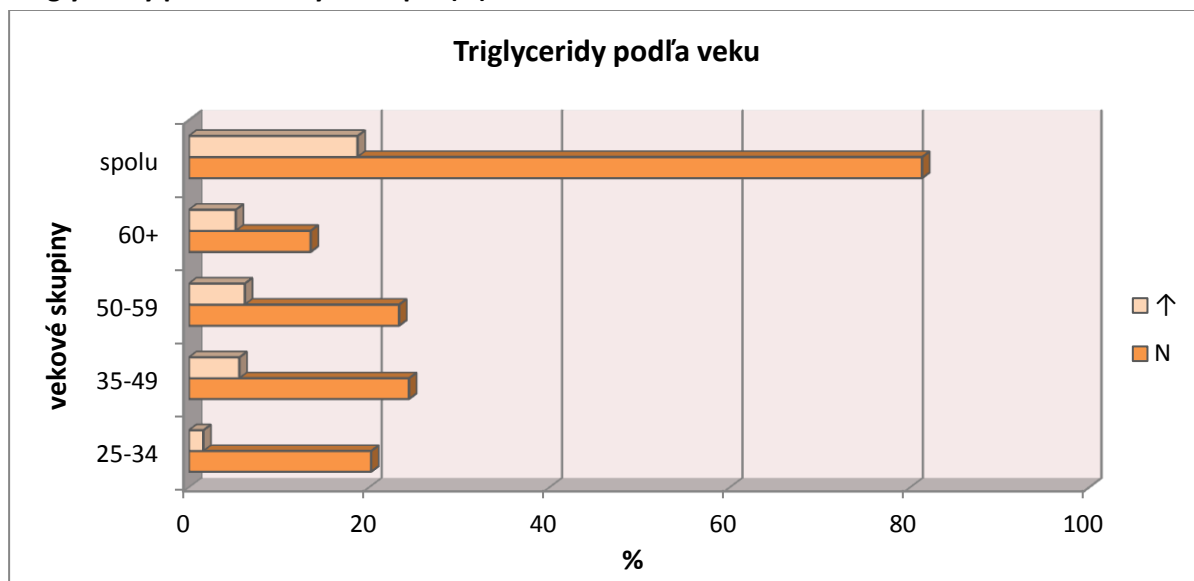
N – normálna hodnota ATI ↑ - zvýšená hodnota ATI

Analýzou hodnôt ATI podľa vekových skupín bolo zistené, že takmer polovica všetkých vyšetrených klientov vo vekovej kategórii 50-59 ročných malo zvýšený aterosklerotický index.

Hladiny triglyceridov (TAG) boli zvýšené u 18,7% všetkých vyšetrených klientov. Analýzou nameraných hodnôt podľa vekových skupín a podľa pohlavia sme nezaznamenali výrazné rozdiely.

Graf č.10

Triglyceridy podľa vekových skupín (%).

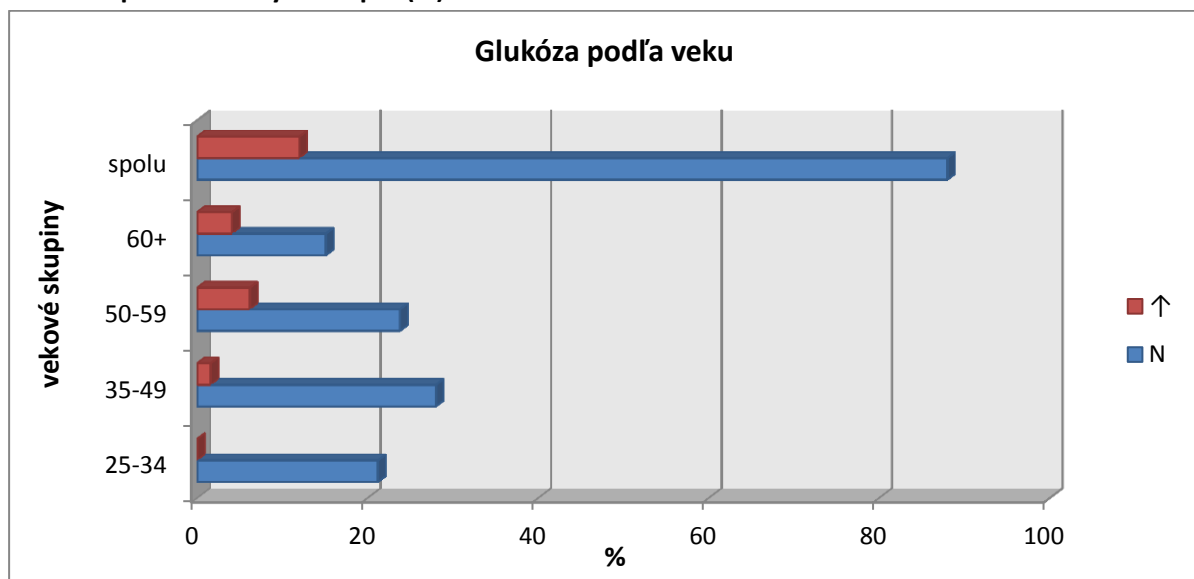

N - normálna hodnota triglyceridov ↑ - zvýšená hodnota triglyceridy

Ďalším významným testovaným parametrom bola hladina krvného cukru – glukózy. Zistili sme, že 12% všetkých vyšetovaných klientov malo zvýšené hodnoty krvného cukru, pričom najviac klientov so zvýšenými hodnotami glukózy bolo vo vekovej kategórii 50-59 ročných (graf číslo 11).

Glukóza podľa vekových skupín (%).

Graf č.11

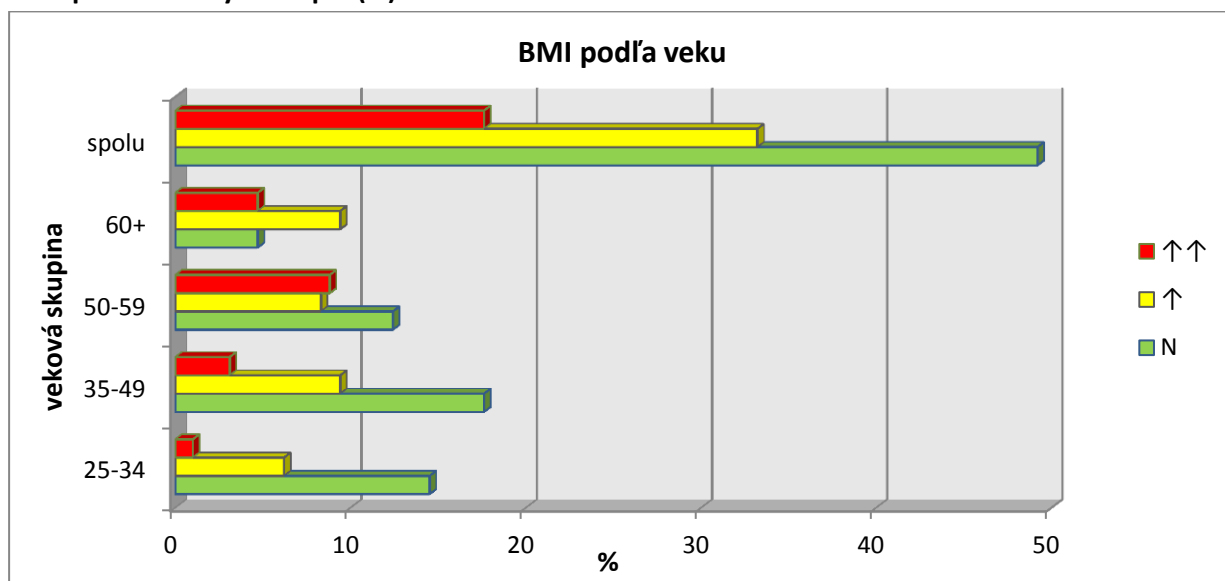
N – normálna hodnota glukózy ↑ - zvýšená hodnota glukózy

Analýzou nameraných hodnôt glukózy podľa pohlavia sme zistili, že zvýšené hodnoty glukózy malo 14,3% vyšetrovaných mužov a 10,3% testovaných žien.

Výpočtom indexu telesnej hmotnosti (BMI - body mass index) sme zistili, že 33,2% všetkých vyšetrovaných klientov trpí nadváhou a 17,6% obezitou pričom najväčšie zastúpenie obéznych klientov bolo vo vekovej skupine 50-59 ročných.

Graf č.12

BMI podľa vekových skupín (%).

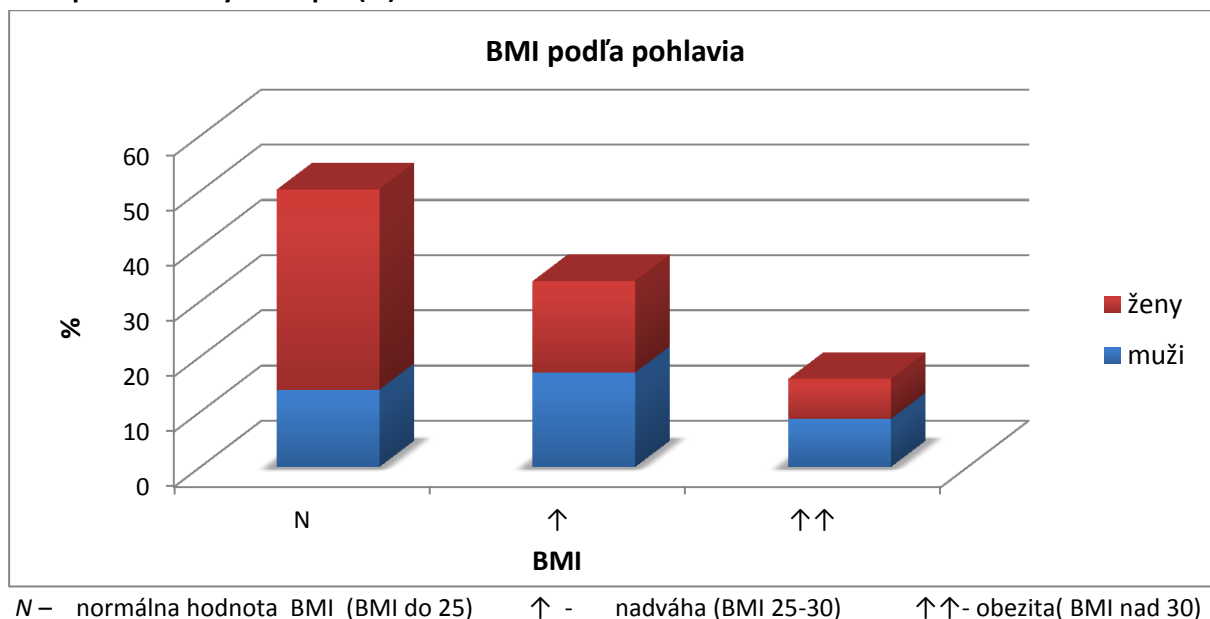

N - normálna hodnota BMI (BMI do 25)

↑ - nadváha (BMI 25-30)

↑↑ - obezita (BMI nad 30)

Analýzou hodnôt BMI u mužov bolo zistené, že až 42,8% vyšetrených mužov trpí nadváhou a až 22,1% mužov trpí obezitou. U väčšiny (60,4%) vyšetrovaných žien sa hodnoty BMI pohybovali v medziach normy (BMI do 25). 27,6% žien malo hodnoty BMI svedčiace pre nadváhu a 12% žien malo BMI nad 30, čo sa považuje za obezitu.

BMI podľa vekových skupín (%).

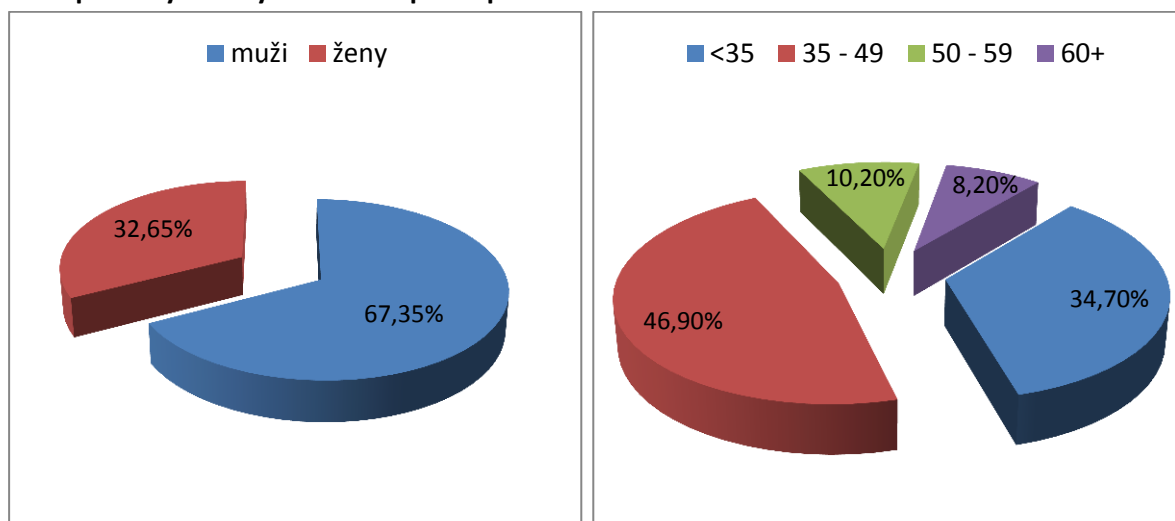
Z uvedených výsledkov vyplýva, že najviac patologických hodnôt bolo zaznamenaných vo vekovej skupine 50-59 ročných klientov, pričom až 54,3% klientov tejto vekovej kategórie malo zvýšený celkový cholesterol, 15% malo znížené hodnoty HDL-cholesterolu, 6,2% zvýšené hodnoty triglyceridov, 14,5% malo zvýšený aterosklerotický index, 8,3 % všetkých klientov v danej vekovej skupine trpí nadváhou a 8,8 % bolo obéznych.

Skríning tabakizmu

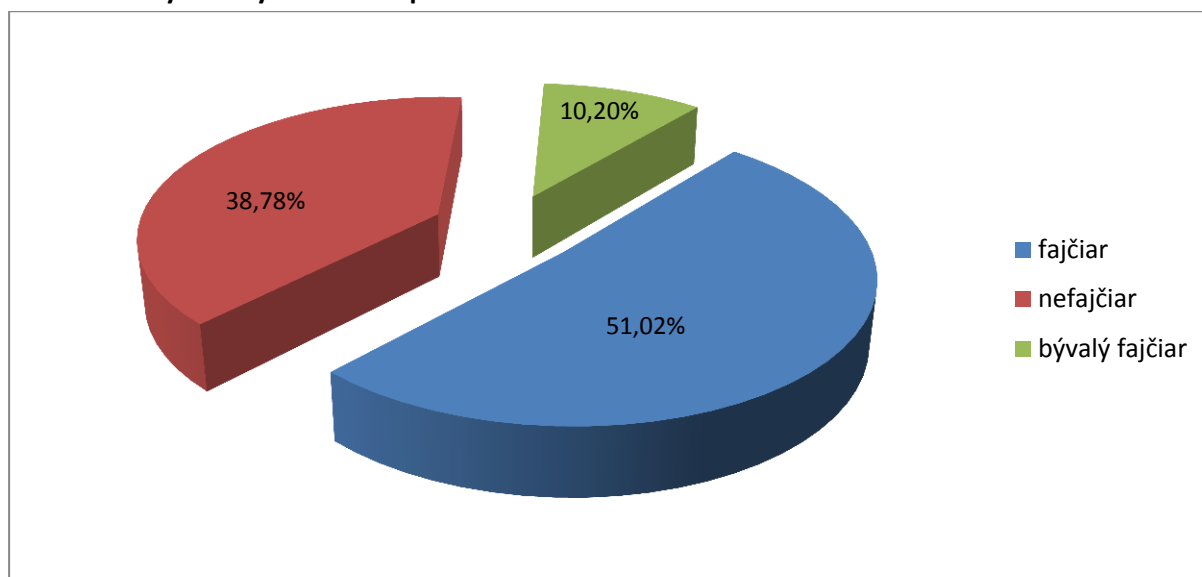
Poradňa zdravia MDVRR SR v rámci svojej činnosti pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku dňa 31.mája 2013 participovala na kampani "Exfajčiari sú nezastaviteľní". Pri tejto príležitosti odborní pracovníci Poradne zdravia MDVRR SR v spolupráci s pracovníkmi Slovenskej lekárskej spoločnosti poskytovali meranie hladiny oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu, spirometrické vyšetrenie a krátke poradenstvo v odvykaní od fajčenia pre cestujúcu verejnosť vo vestibule železničnej stanice Bratislava Hlavná stanica. Klienti, ktorí sa zúčastnili merania dostali informačné letáky a propagačné materiály kampane EXSMOKERS.

Poradňa zdravia MDVRR SR zároveň ponúkla možnosť zmerania hladiny oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyser aj zamestnancom MDVRR SR v priestoroch Poradne zdravia MDVRR SR. Záujemcom bolo zároveň poskytnuté krátke poradenstvo zamerané na odvykanie od fajčenia.

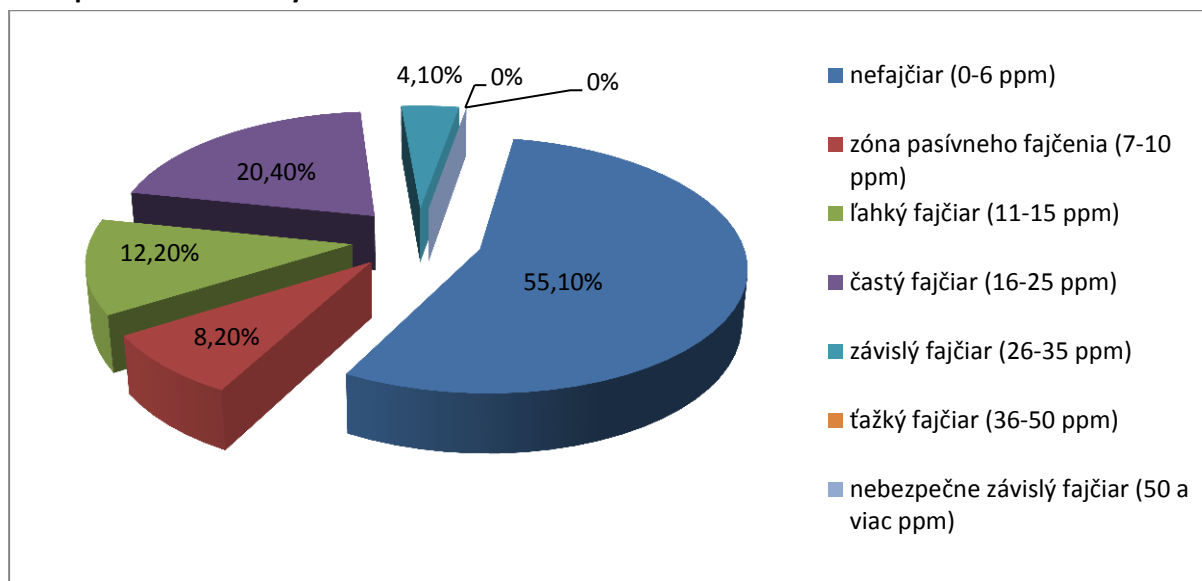
Celkovo bolo vyšetrených 49 klientov a to 33 mužov a 16 žien. Zastúpenie vyšetrených klientov podľa vekových skupín a pohlavia prezentuje graf číslo 14. Takmer polovica vyšetrených klientov spadala do vekovej kategórie 35 – 49 ročných, tretina klientov bola mladšia ako 35 rokov.

Zastúpenie vyšetrených klientov podľa pohlavia a veku.

Dotazníkovou metódou bolo zistené, že až 51,02% klientov patrilo do skupiny aktívnych fajčiarov, 38,78% tvorili nefajčiari a 10,2% vyšetrených osôb boli bývalí fajčiari (graf číslo 15). Najviac fajčiarov (24,5%) sa vyskytlo vo vekovej skupine 35 – 49 ročných. V skupine klientov mladších ako 35 rokov patrilo k aktívnym fajčiarom 18,4% vyšetrených klientov. Analýzou nameraných hodnôt sme zistili, že 55,1% klientov malo namerané hodnoty svedčiace pre nefajčiara a 8,2% klientov spadalo do zóny pasívneho fajčenia. 12,2% klientov vykazovala hodnoty typické pre ľahkého fajčiara a 20,4 % klientom boli namerané hodnoty charakteristické pre ťažkého fajčiara. (graf č.16)

Rozdelenie vyšetrených klientov podľa závislosti od nikotínu.

Interpretácia nameraných hodnôt.

* hodnoty sú vyjadrené v ppm - častíc na milión (parts per million)

Odborné školenia a odborné podujatia

RNDr. Martina Pilková, PhD.

- SHIPSAN ACT – Kick off meeting, Atény, Grécko
- 4th Global CAPSCA and 3rd CAPSCA EUROPE meeting – Bern, Švajčiarsko
- ICAO Aviation Medical Seminar – Bukurešť, Rumunsko
- Implementace MZP WHO v SR – Zlín, Česká republika
- Červenkové dni preventívnej medicíny – konferencia, Tále, SR
- Surveillance nozokomiálnych nákaz – konferencia, Tále, SR
- Manažérske dilemy a ich riešenie – kurz, Bratislava, SR
- Štylizácia písomného prejavu – seminár, Bratislava, SR
- Zdravotné riziká v doprave – školenie, Bratislava, SR
- Zdravé pracovisko – školenie, Bratislava, SR
- Spoločenská etika a diplomatický protokol – seminár, Bratislava, SR
- Efektívna komunikácia – seminár, Bratislava, SR
- Fabasoft – školenie, Bratislava, SR
- Poradňa zdravia MDVRR SR – prednášková činnosť MDVRR SR, Bratislava, SR
- Zdravý životný štýl - prednášková činnosť MDVRR SR, Bratislava, SR

MUDr. Ivan Bakoss

- Efektívna komunikácia – seminár, Bratislava, SR
- Európska únia – školenie, Bratislava, SR
- Fabasoft – školenie, Bratislava, SR
- Vybraná legislatíva štátnej správy – školenie, Bratislava, SR
- Spoločenská etika a diplomatický protokol – seminár, Bratislava, SR
- MS Power Point - kurz, Bratislava, SR

Mgr. Tatiana Šišková

- Efektívna komunikácia – seminár, Bratislava, SR
- Európska únia – školenie, Bratislava, SR
- Fabasoft – školenie, Bratislava, SR
- Vybraná legislatíva štátnej správy – školenie, Bratislava, SR
- Spoločenská etika a diplomatický protokol – seminár, Bratislava, SR
- MS Power Point - kurz, Bratislava, SR

7. Ochrana zdravia pred ionizujúcim žiarením

Tabuľka č.1

Prehľad aktivít oddelenia ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením

Druh aktivity	Počet aktivít
Výkon ŠZD - preverky pracovísk	31
Rozhodnutia o povolení na práce so zdrojmi IŽ a ich zmeny	8
Rozhodnutia o zrušení pracoviska so zdrojmi IŽ	1
Potvrdenia o zaevidovaní oznámení činností vedúcich k ožiareniu	1
Vydanie rozhodnutí (pokyny, opatrenia, zastavenie konania, prerušenie konania a pod.)	8
Výzvy	32
Stanoviská, vyjadrenia	13
Riešenie mimoriadnych radiačných udalostí	18
Prednášky, konferencie, spolupráca s inými organizáciami	4
Spracovanie a vedenie registrov *	5

* zoznam registrov:

- register zdrojov ionizujúceho žiarenia v rezorte MDVRR SR
- register povolení na vykonávanie činností vedúcich k ožiareniu, resp. činností dôležitých z hľadiska radiačnej ochrany a oznámení o činnostiach vedúcich k ožiareniu v rezorte MDVRR SR
- register pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v rezorte MDVRR
- register odborne spôsobilých pracovníkov na pracoviskách so zdrojmi IŽ v rezorte MDVRR SR
- register osobných dávok pracovníkov v rezorte MDVRR SR

Spracovanie a vedenie registrov

➤ Register zdrojov ionizujúceho žiarenia

Priebežne je vedený register zdrojov ionizujúceho žiarenia v organizáciách, ktoré svojou pôsobnosťou spadajú do rezortu MDVRR SR (tabuľka č.2). V závere roka 2013 boli všetky organizácie vyzvané na aktualizáciu počtu zdrojov a termínov skúšok dlhodobej stability. (Ak sa zmenil počet zdrojov alebo niektoré staré zdroje boli vymenené za nové (hlavne výmena rtg. prístrojov

v zdravotníckych zariadeniach) boli vyžadované likvidačné protokoly, resp. doklady o preberacích skúškach nových zdrojov.

Tabuľka č. 2

Register zdrojov ionizujúceho žiarenia

Druh zdroja ionizujúceho žiarenia	Použitie	Počet zdrojov ionizujúceho žiarenia
Röntgenové prístroje (RTG)	Lekárske ožiarovanie	37
	Kontrola batožín	51
	Kontrola zásielok	5
Uzavreté rádioaktívne žiariče (UŽ)	Súčasť prístrojov	11
SPOLU		104

➤ Register povolení na vykonávanie činností vedúcich k ožiarovaniu, resp. činností dôležitých z hľadiska radiačnej ochrany a oznámení o činnostiach vedúcich k ožiarovaniu

Činnosti vedúce k ožiarovaniu, resp. činnosti dôležité z hľadiska radiačnej ochrany je možné vykonávať len na základe povolenia. V roku 2013 boli vydané podľa § 45 zákona č. 355/2007 Z. z. nasledovné počty povolení, resp. zmeny povolení:

- 5 na používanie zdrojov ionizujúceho žiarenia pri lekárskom ožiarovaní. Z toho 2 rozhodnutia boli pre nové rtg. prístroje, 2 rozhodnutia s aktualizovaným stavom pracovísk, v ktorých bolo zrušenie detašovaného pracoviska a 1 rozhodnutie pre dočasné ukončenie činnosti pracoviska,
- 1 na prepravu rádioaktívnych žiaričov cestnou dopravou,
- 1 na prepravu čerstvého jadrového paliva železničnou dopravou,
- 1 na dočasné skladovanie prístrojov, ktorých súčasťou sú uzavreté rádioaktívne žiariče.

V roku 2013 bolo prijaté 1 oznámenie o činnosti vedúcej k ožiarovaniu podľa § 46 ods. 1 písm. e) zákona č. 355/2007 Z. z. Podľa § 46 ods. 7 citovaného zákona bolo oznámenie Útvárom vedúceho hygienika MDVRR SR zaevidované.

➤ Register pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia

V sledovanom období požiadalo 1 pracovisko o zrušenie povolenia podľa § 45 ods. 21 písm. a) zákona č. 355/2007 Z. z. Všetky podmienky pre zrušenie povolenia boli žiadateľom splnené a pracovisko bolo zrušené vydaním rozhodnutia.

V tabuľke č.3 je uvedený prehľad organizácií a ich pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v rezorte MDVRR SR, percentuálny podiel rôznych pracovísk je znázornený grafom č.1.

Organizácie a pracoviská so zdrojmi ionizujúceho žiarenia

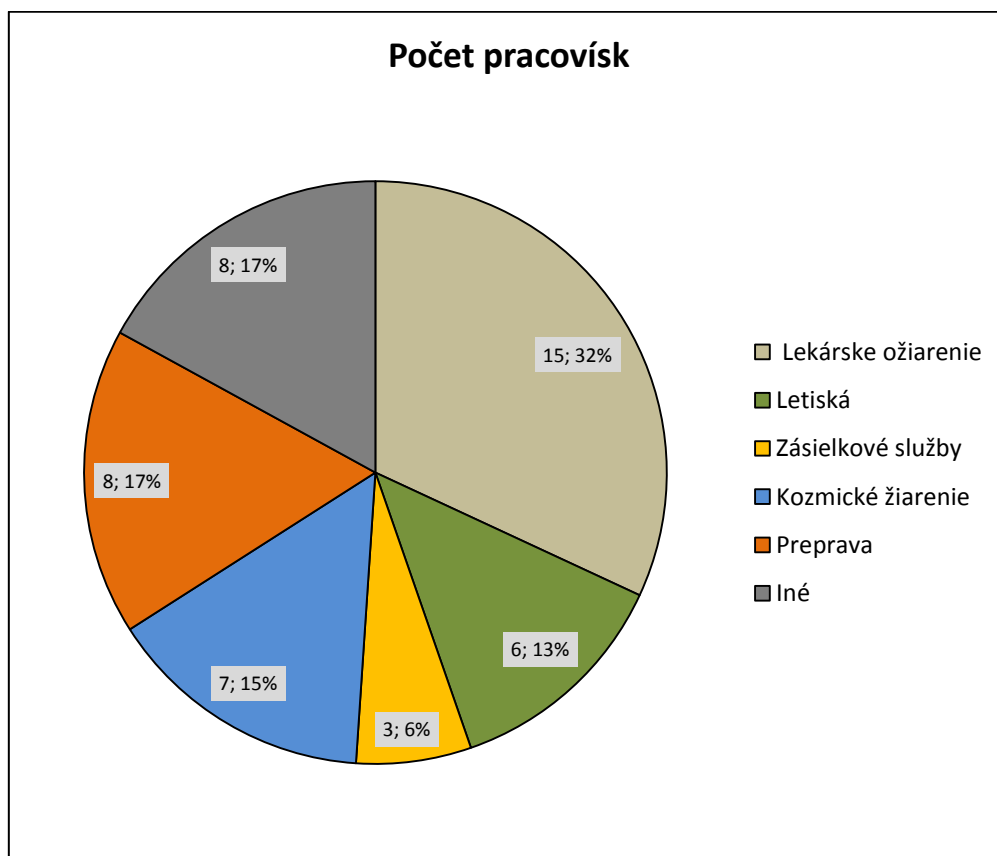
Organizácia	Pracovisko	Druh zdroja IŽ	Počet zdrojov IŽ	Povolenie (P) resp. oznámenie (O)
NOVAPHARM, s. r. o. Bratislava	ŽNaP Bratislava	RTG	6	P a O
	ŽP Zvolen	RTG	6	
	ŽLS Zvolen	RTG	1	
	ŽLS Lučenec	RTG	1	
3S DENT, s. r. o. Bratislava	3S DENT Bratislava	RTG	4	P
	3S DENT Štúrovo	RTG	1	
	3S DENT Tr. Teplá	RTG	1	
LUXDENT, s. r. o. Nitra	Luxdent Nitra	RTG	1	P
MEDCENTRUM, s. r. o.,	Medcentrum Žilina	RTG	6	P a O
	Medcentr. Vrútky	RTG	1	
Železničné zdravotníctvo Košice, s. r. o.	ŽNsP Košice	RTG	8	P a O
	ŽLS Margecany	RTG	1	
MEDIXRAY, s. r. o.	Medixray Piešťany	Servis RTG	-	P
Crysoft spol. s r. o.	Košice	Inštalácia RTG	-	P
		Servis RTG	-	P
Letisko M. R. Štefánika, a.s.	BTS Bratislava	RTG a UŽ	26 a 3	O
Letisko Piešťany, a. s.	Letisko Piešťany	RTG	3	O
Letisko Sliač, a. s.	Letisko Sliač	RTG	6	O
Letisková spol. Žilina, a. s.	Letisko Žilina	RTG	2	O
Letisko Poprad - Tatry, a. s.	Letisko Poprad	RTG	5	O
Letisko Košice–Airport, a..s	Letisko Košice	RTG	9	O
DHL Expres, spol. s r. o.	DHL Letisko BA	RTG a UŽ	1 a 2	O
Slovenská pošta B. Bystrica, a. s.	Pošta Bratislava	RTG	2	O
	Pošta Košice	RTG a UŽ	2 a 1	O
AirExplore, s. r. o.	Bratislava	Kozmické ž.	-	O
Air-Transport Europe, s.r.o.	Bratislava	Kozmické ž.	-	O
OPERA JET, a. s.	Bratislava	Kozmické ž.	-	O
Sayegh Aviation Europe	Bratislava	Kozmické ž.	-	O
VR JET, a. s.	Bratislava	Kozmické ž.	-	O
ÚJF AV v. v. i., ČR,	Řež	-	-	P
INTER P	Bratislava	-	-	P
DIAMO, s. p., ČR	Stráž pod Ralskem	Preprava	-	P
DMS s. r. o., ČR	JE Dukovany	Preprava	-	P

		Preprava ČJP	-	P
HUMA-LAB APEKO, s. r. o	Košice	Preprava	-	P
Jadrová vyrad'ovacia spoločnosť, a. s.	Jaslovské Bohunice	Opustené žiar.	-	P
		VJP	-	P
		Preprava	-	P
VÚJE, a. s.	Trnava	Preprava	-	P
Metra, s. r. o.	ŽLS BA - východ	-	-	P
ANV, s. r. o.	Bratislava	-	-	P
INTER P	Bratislava	-	-	P
FISWELL, s. r. o.	Fiswell Bratislava	Servis RTG	-	P
RTG servis, s. r. o.	Bratislava	Servis RTG	-	P
Ysselbach-ENVIMET, s. r. o.	Bratislava	Servis RTG	-	P
Slovenská správa ciest	Invest. výst. Košice	UŽ	0 + 4	P
Miloš Šimek	Banská Štiavnica	UŽ	0 + 1	O
35 organizácií	47 pracovísk	93 RTG a 11 UŽ	25 P a 18 O	

*rtg – röntgen, UŽ – uzavretý zdroj, IŽ – ionizujúce žiarenie, ČJP, VJP – čerstvé, resp. vyhoreté jadrové palivo

Graf č.1

Počet pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia

➤ **Register odborne spôsobilých osôb**

V roku 2013 zasadala skúšobná komisia 1 krát. Bolo vydaných spolu 6 osvedčení o odbornej spôsobilosti na činnosti vedúce k ožiareniu a na činnosti dôležité z hľadiska radiačnej ochrany na vykonávanie nasledovných činností:

- výroba, distribúcia, predaj a prenájom zdrojov ionizujúceho žiarenia (2),
- vykonávanie inštalácie, údržby a opráv zdrojov ionizujúceho žiarenia (2),
- poskytovanie služieb monitorovania ionizujúceho žiarenia,
- preprava rádioaktívnych žiaričov, rádioaktívnych odpadov a rádioaktívne kontaminovaných predmetov.

➤ **Register osobných dávok**

Osobné dávky boli vyhodnocované pre 318 pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, z toho 65 v zdravotníctve a 253 v leteckých spoločnostiach (tabuľky č. 4 a 6). Ani u jedného pracovníka neboli prekročené limity osobných dávok, ktoré sú stanovené príslušnými právnymi predpismi.

Výkon štátneho zdravotného dozoru – previerky pracovísk

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách so zdrojmi ionizujúceho žiarenia sa postupovalo v súlade s platnými právnymi predpismi pre ochranu zdravia pred ionizujúcim žiarením. V zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. je na prácu so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a na činnosti dôležité z hľadiska radiačnej ochrany potrebné povolenie, prípadne má pracovisko povinnosť na taxatívne vymenované činnosti vedúce k ožiareniu oznámiť túto skutočnosť príslušnému orgánu štátnej správy, ktorým je v rezorte dopravy Útvar vedúceho hygienika MDVRR SR. Pre vydanie povolenia, zmeny povolenia, potvrdení o prijatí oznámenia a zrušenie pracoviska je potrebné splniť podmienky, ktoré sú obsahom príslušných právnych predpisov.

Splnenie podmienok je kontrolované previerkami pracovísk v rámci ŠZD pred vydaním príslušných dokumentov a potom priebežne s frekvenciou podľa náročnosti pracovísk z hľadiska rizika ožiarenia a stochastických účinkov ionizujúceho žiarenia pre pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia a obyvateľstva (t. j. ľudí, ktorí so zdrojmi ionizujúceho žiarenia nepracujú). Ďalej sú previerky vykonávané pri riešení mimoriadnych situácií na pracovisku. Závery každej previerky sú uvedené v zápise o výkone ŠZD.

Zdravotnícke rádiodiagnostické pracoviská

Zdravotnícke rádiodiagnostické pracoviská patria z hľadiska ŠZD k náročným pracoviskám, pretože je potrebné kontrolovať opatrenia na ochranu zdravia pred žiarením pre pracovníkov, pre vyšetrovaných pacientov a obyvateľov v okolí pracoviska. Pre činnosť pracovísk je potrebné

povolenie. Zoznam zdravotníckych pracovísk v pôsobnosti rezortu MDVRR SR je v tabuľke č. 4, kde je uvedený aj počet pracovníkov pre ktorých boli vyhodnotené osobné dávky ionizujúceho žiarenia.

Tabuľka č. 4

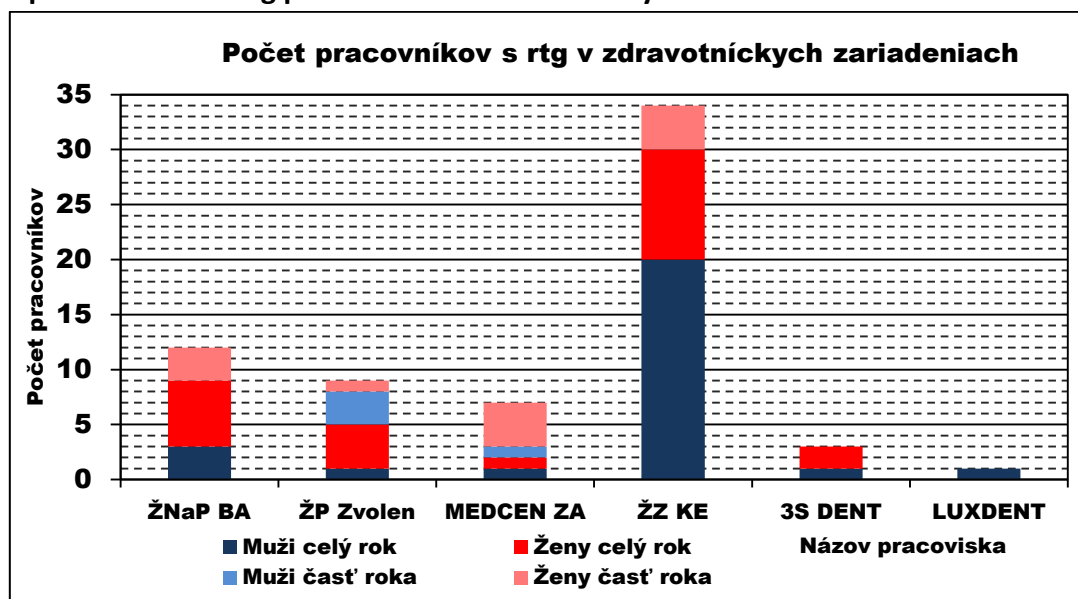
Zdravotnícke rádiodiagnostické pracoviská a počet pracovníkov

Organizácia	Počet pracovníkov (stálych/všetkých)
NOVAPHARM, s. r. o., Bratislava, pracovisko Železničná nemocnica a poliklinika, Bratislava	9/12
NOVAPHARM, s. r. o., Bratislava, pracovisko Železničná poliklinika, Zvolen	5/9
MEDCENTRUM, s.r.o., Žilina	2/7
Železničné zdravotníctvo, s. r. o., Košice	30/34
3S DENT, s.r.o., Bratislava	3/3
LUXDENT, s. r. o., Nitra	1/1
SPOLU	50/66

Z celkového počtu 66 pracovníkov v roku 2013 bolo 50 stálych (75,8 %) – pracovali na pracovisku po celý rok, ostatní boli novoprijatí alebo prepustení pracovníci a teda neboli pre nich vyhodnocované osobné dávky počas celého roka vo všetkých vyhodnocovacích obdobiach (3 mesiace). Počet pracovníkov bol určený z registra osobných dávok. Pre 1 pracovníka na stomatologickom pracovisku (LUXDENT, s. r. o.) s intraorálnym rtg prístrojom a záznamovým zariadením pre rádioviziografiu (RVG) nie je potrebné sledovanie osobnej dávky. Počet pracovníkov v jednotlivých organizáciách je graficky uvedený v grafe č. 2.

Graf č. 2

Počet pracovníkov na rtg pracoviskách v zdravotníckych zariadeniach

V tabuľke č. 5 je uvedená štruktúra rtg.

+ prístrojov na jednotlivých pracoviskách podľa ich diagnostického účelu.

Tabuľka č.5

Rtg. prístroje a ich štruktúra v zdravotníckych zariadeniach

Typ rtg prístroja	Pracovisko						SPOLU
	ŽNaP BA	ŽP ZV	MEDCENTRUM ZA	ŽZ KE	3S DENT BA	LUXDENT NR	
Stomatologický intraorálny	-	3	3	2	5	1	14
Stom. panoramatický	-	1	1	-	1	-	3
Kostný denzitometer	1	1	1	1	-	-	4
Mamografický	1	1	-	1	-	-	3
Počítačový tomograf	1	-	-	1	-	-	2
Skiagrafický	2	1	1	3	-	-	7
Skiagrafický a skiaskopický	1	1	1	1	-	-	4
SPOLU	6	8	7	9	6	1	37

V roku 2013 bolo vykonaných 10 previerok vo všetkých zdravotníckych pracoviskách, vrátane všetkých detašovaných pracovísk v rámci jednej organizácie. Stav pracovísk z hľadiska požiadaviek ochrany pred ionizujúcim žiarením je vyhovujúci.

Predmet kontroly:

- Vizuálne a na kritických miestach meraním dávkových príkonov bol skontrolovaný stav pasívnej ochrany okolia kontrolovaného pásma (vyšetrovne s rtg. prístrojom),
- bol skontrolovaný stav ochranných pomôcok pre pracovníkov a pre pacientov,
- vedenie dokumentácie pracoviska s dôrazom preventívne lekárske prehliadky
- platnosť protokolov skúšok dlhodobej stability rtg. prístrojov,
- evidencia vyšetrených pacientov a záznam parametrov rtg. vyšetrenia potrebný pre výpočet dávkovej záťaže pacientov,
- odstránenie nedostatkov zistených pri predošlých previerkach.

Okrem štandardných previerok v rámci ŠZD boli vykonané špeciálne previerky v súvislosti s uvedením pracoviska do prevádzky po výmene rtg. prístroja (2 previerky), a následným vydaním povolenia na používanie zdrojov ionizujúceho žiarenia. Ďalej to boli previerky po zrušení pracoviska (2 previerky) a následným vydaním rozhodnutia. Pri previerke bolo oproti štandardnému postupu overené odstránenie zdroja ionizujúceho žiarenia (rtg. prístroja) z pracoviska predpísaným spôsobom.

Pracoviská s rtg. prístrojmi pre kontrolu batožín a zásielok

V pôsobnosti rezortu sú v prevádzke rtg. prístroje na kontrolu batožín alebo zásielok na letiskách, prepravných organizáciách a na poštách zaisťujúcich triedenie zásielok v medzinárodnom styku. Organizácie používajúce tieto rtg. prístroje sú uvedené v tabuľke č. 6. Tieto pracoviská pracujú na základe oznámenia o činnosti vedúcej k ožiareniu.

Tabuľka č.6

Pracoviská s rtg prístrojmi pre kontrolu batožín a zásielok

Organizácia	Počet RTG prístrojov
Letisko M.R. Štefánika - Airport Bratislava, a.s. (BTS)	26
Letisko Piešťany, a.s.	3
Letisková spoločnosť Žilina, a.s.	2
Letisková spoločnosť Sliač, a.s.	6
Letisko Poprad – Tatry, a.s.	5
Letisko Košice – Airport Košice, a.s.	9
DHL Express (Slovakia), spol. s r.o.	1
Slovenská pošta, a.s. Bratislava	2
Slovenská pošta, a.s. Košice	2
SPOLU	56

V roku 2013 bolo vykonaných 10 previerok na všetkých pracoviskách. Stav pracovísk z hľadiska požiadaviek ochrany pred ionizujúcim žiarením je vyhovujúci. Osobná dozimetria pracovníkov nie je potrebná.

Predmet kontroly:

- ✓ Vizuálne a na kritických miestach (vstup a výstup kontrolovaného predmetu do a z rtg. prístroja, pracovisko obsluhy rtg. prístroja) meraním dávkových príkonov bol skontrolovaný stav pasívnej ochrany okolia rtg. prístroja,
- ✓ vedenie dokumentácie pracoviska, zvlášť doklady o uskutočnených školeniach pracovníkov o základoch ochrany zdravia pred ionizujúcim žiarením,
- ✓ platnosť protokolov skúšok dlhodobej stability rtg. prístrojov,
- ✓ odstránenie nedostatkov zistených pri predošlých previerkach,
- ✓ funkčnosť signalizácie o zapnutí rtg. zdroja.

Počet pracovísk sa nezmenil. Uskutočnil sa len presun 3 rtg prístrojov z Letiska Bratislava na Letisko Sliač v rámci výpomoci na prechodnú dobu.

Pracoviská s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi

V pôsobnosti rezortu sú 4 pracoviská s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi (UŽ). Ich zoznam je uvedený v tabuľke č. 7. Žiariče sú súčasťou prístrojov na detekciu výbušnín (rádionuklid ^{63}Ni) a sú používané na základe oznámenia o činnosti vedúcej k ožiareniu resp. na kontrolu objemovej hmotnosti a vlhkosti zemín a objemovej hmotnosti a množstva asfaltu v asfaltových zmesiach (rádionuklidy ^{137}Cs a $^{241}\text{Am/Be}$) používané na základe povolenia.

Tabuľka č.7

Zoznam pracovísk a počet uzavretých rádioaktívnych žiaričov

Organizácia	Rádionuklid	Počet uzavretých žiaričov
Letisko M.R. Štefánika - Airport Bratislava, a.s. (BTS)	^{63}Ni	3
DHL Express (Slovakia), spol. s r.o.	^{63}Ni	2
Slovenská pošta, a.s., Košice	^{63}Ni	1
Slovenská správa ciest, pracovisko Košice	^{137}Cs	2
Slovenská správa ciest, pracovisko Košice	$^{241}\text{Am/Be}$	2
Miloš Šimek	^{238}U	1
Spolu		11

V roku 2013 boli vykonané 4 previerky na všetkých pracoviskách. Stav pracovísk z hľadiska požiadaviek ochrany pred ionizujúcim žiarením je vyhovujúci.

Predmet kontroly:

- ✓ Meranie dávkových príkonov na rôznych častiach povrchu prístroja,
- ✓ vedenie dokumentácie pracoviska,
- ✓ platnosť osvedčenia uzavretého rádioaktívneho žiariča,
- ✓ bezpečné uloženia prístroja s rádioaktívnymi žiaričmi keď sa nepoužíva a spôsob zabezpečenia prístroja pred odcudzením,
- ✓ odstránenie nedostatkov zistených pri predošlých previerkach.

Pracovisko Slovenskej správy ciest bolo koncom roka zrušené a rádioaktívne žiariče boli odovzdané oprávnenej organizácii HUMA LAB, s. r. o., Košice.

Riešenie mimoriadnych radiačných udalostí

Prvoradým cieľom riešenia mimoriadnych udalostí v súvislosti so záchytom nedeklarovanej rádioaktivity a opustených žiaričov je zabrániť ožiareniu pracovníkov, ktorí sa v rámci plnenia svojich pracovných povinností vyskytujú v blízkosti rádioaktívnych žiaričov a tiež predísť neodbornej manipulácii so zdrojom žiarenia, ktorá by mohla viesť k strate kontroly nad zdrojom žiarenia, resp. ožiareníu obyvateľov. Priebežne je pripravovaná fotodokumentácia nájdených predmetov, ktorá slúži ako archív nájdených kontaminovaných predmetov a tiež ako školiaci materiál pre pracovníkov zberní kovového šrotu.

V tabuľke č.8 je uvedený prehľad počtu záchytov nedeklarovanej rádioaktivity od roku 2008 v rámci rezortu MDVRR SR.

Tabuľka č.8

Prehľad počtu záchytov od roku 2008

Rok	2008	2009	2010	2011	2012	2013
počet záchytov	14	11	2	3	17	18

V roku 2013 pracovníci OZplŽ riešili 18 mimoriadnych udalostí v súvislosti s nálezom žiariča neznámeho vlastníka. Zoznam mimoriadnych udalostí a základné údaje sú uvedené v tabuľke č. 9.

Tabuľka č. 9

Prehľad záchytov rádioaktívnych materiálov v roku 2013

Č.	Dátum	Miesto riešenia mimoriadnej udalosti	Spôsob prepravy	Nájdený zdroj	Predmet	Príkon dávkového ekvivalentu mikroSv/hod	
						Na obale	Max. na predmete
1.	16.02.	Hraničný priechod Maťovce	vagón s rudou	^{226}Ra	3. stĺpik vagónu č. 6877 8570	0,91	
2.	22.02.	Slovenská pošta, a.s., Tomášikova 54 BA	poštová zásielka	^{226}Ra	4 kamene	12,5 9,4 13,0 0,28	
3.	28.02.	Železničná stanica Bratislava - východ	vagón so šrotom	-	Nepotvrdená prítomnosť ra-materiálu	-	
4.	07.03.	Slovenská pošta, a.s., Tomášikova 54, BA	poštová zásielka	^{226}Ra	1 kameň	123	

5.	22.03.	Železničná stanica Bratislava - východ	vagón so šrotom	^{226}Ra	Ovládací panel s ciferníkmi	0,17	0,35
6.	26.03.	Zberné suroviny, a.s. Žilina, prev. Trenčín	sklad šrotu	^{226}Ra	Ciferník		15,5
7.	16.04.	Hraničný priechod Maťovce	vagón s rudou	^{226}Ra	1. a 4. stĺpik vagónu č. 8922 6848 8329	0,84 0,54	
8.	05.05.	Hraničný priechod Maťovce	vagón s rudou	^{226}Ra	6. stĺpik vagónu č. 8922 6848 1811	0,905	
9.	13.05.	Slovenská pošta, a.s., Tomášikova 54 BA	poštová zásielka	Prírodný urán	Historické hodiny		16
10.	22.05.	Železničná stanica Bratislava - východ	vagón so šrotom	^{226}Ra	Ciferník – otáčkomer	0,7	39
11.	31.05.	Železničná stanica Bratislava - východ	vagón so šrotom	^{226}Ra	Súčiastka z vodomeru	0,2	14
12.	12.06.	Hraničný priechod Maťovce	vagón s rudou	^{226}Ra	Konštrukcia vagónu č. 8922 6844 8329	0,74 0,56	
13.	14.06.	Zberné suroviny, a.s., Žilina, prev. Šurany	sklad šrotu	^{60}Co	6 ks oceľových pružín		125
14.	24.07.	Slovenská pošta, a.s. Thurzova 2, Košice	poštová zásielka	^{226}Ra	Počítač nábojov		23
15.	31.07.	Zberné suroviny, a.s., Žilina, prev. Trenčín	sklad šrotu	^{226}Ra	Ciferník		0,5
16.	15.11.	Slovenská pošta, a.s., Tomášikova 54 BA	poštová zásielka	^{226}Ra	Vojenský kompas		450
17.	03.12.	Železničná stanica Bratislava - východ	vagón so šrotom	^{232}Th	Trezor		0,16
18.	05.12.	Železničná stanica Bratislava - východ	vagón so šrotom	-	Nepotvrdená prítomnosť ra- materiálu		-

Na základe mimoriadnej udalosti č.9 – záchyt hodín z historického vozidla, vznikla požiadavka preverenia radiačnej nezávadnosti historických vozidiel v SR vyrobených v čase intenzívneho využívania rádioaktívnych materiálov v rôznych priemyselných odvetviach.

V následnej štúdii zameranej na zisťovanie výskytu týchto zdrojov ionizujúceho žiarenia bolo skúmaných a meraných viac ako 168 jedno a dvojstopových historických vozidiel s rokom výroby v rozmedzí 1915-1988 rôznych značiek (Škoda, Tatra, Aero Minor, Jawa). Jedná sa o súkromné vlastníctvo i zbierky v Múzeu dopravy a v Múzeu letectva. Meranie vozidiel bolo uskutočnené pomocou prenosného spektrometra Exploranium GR -135 počas prezentácií a výstav na stretnutiach historických vozidiel v Gbeloch - Adamove, Kolárove, Liptovskom Mikuláši a v priestoroch Múzea dopravy v Bratislave a Múzea letectva v Košiciach. Bolo nájdených ďalších 6 historických vozidiel (viď tab. č.10) obsahujúcich niekoľko ciferníkov s nanosenou rádiovou farbou. Na základe výsledkov meraní a konzultácií s majiteľmi vozidiel je možné konštatovať, že väčšina z kontrolovaných ciferníkov z historických vozidiel bola repasovaná a pôvodne rádioaktívne ciferníky sa v nich už nenachádzajú.

Tabuľka č. 10

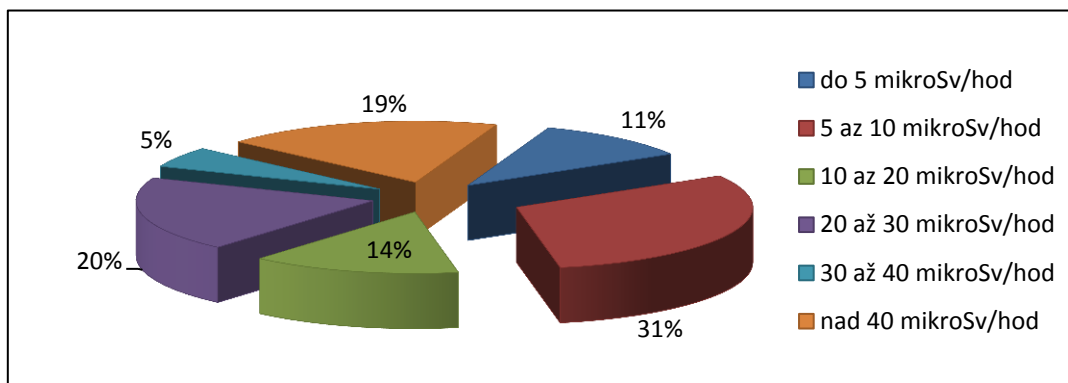
Výsledky štúdie zameranej na výskyt ZIŽ v historických vozidlách

Počet kontrolovaných vozidiel	Počet vozidiel so zdrojom IŽ	Počet nájdených zdrojov IŽ vo vozidlách	Rozsah dávkových príkonov nájdených zdrojov IŽ
168	6	8	0,12 – 16 mikroSv/hod

Situácia v expozícii letectva a leteckej techniky v Múzeu letectva, čo do počtu nájdených zdrojov, je veľmi odlišná. V jednom z hangárov múzea sa nachádza 13 panelov, na ktorých sú umiestnené jednotlivé kusy leteckej techniky, predovšetkým výškomery, rýchlomery, variometre, sklonomery, zatáčkomery, kompasy, tlakomery, otáčkomery, teplomery, palivomery – spolu viac ako 147 ks. Z nich až 96% obsahuje zdroj rádioaktivity – rádium ^{226}Ra . Dávkový príkon vo vzdialenosti 1 m od panelov je v rozmedzí 0,3 – 1,4 mikroSv/hod. Najvyšší dávkový príkon – 47 mikroSv/hod vykazovali rýchlomery. Okrem toho sú na voľnom priestranstve umiestnené rôzne typy stíhačiek, lietadiel a helikoptér, v ktorých sa rovnako vyskytujú zdroje ionizujúceho žiarenia (námrazomery s Th-232 a iné). Kontrolované lietadlá vykazovali dávkové príkony vo vzdialenosti 50 cm v rozmedzí 0,1 mikroSv/hod až 2,2 mikroSv/hod. Percentuálne rozdelenie všetkých nájdených zdrojov IŽ v priestoroch múzea podľa nameraných dávkových príkonov je v grafe č.3.

Na základe zisteného množstva zdrojov ionizujúceho žiarenia (minimálne 38 zdrojov Ra-226 a dva Th-232) je potrebné stanoviť dávku, ktorej môže byť vystavený bežný návštevník múzea a následne nariadiť príslušné opatrenia potrebné pre dodržiavanie limitov ožiarenia návštevníkov. Výskyt ZIŽ bol oznámený príslušnému orgánu verejného zdravotníctva, ktorým v prípade Múzea letectva v Košiciach je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach.

Výsledky štúdie boli prezentované na medzinárodnej konferencii XXXV. Dny radiačnej ochrany v Třeboni, ČR.

Podiel nájdených ZIŽ v expozícii letectva podľa ich dávkových príkonov

Spoločný akčný plán vlády SR a vlády USA na boj proti nelegálnemu nakladaniu s jadrovými a rádioaktívnymi materiálmi a súvisiacimi technológiami

Prijatím Spoločného akčného plánu sa vláda SR zaviazala zvyšovať schopnosti SR predchádzať, zisťovať a účinne reagovať na pokusy o nelegálne nakladanie s jadrovými materiálmi (JM), rádioaktívnymi materiálmi (RaM) a súvisiacimi technológiami prostredníctvom realizácie úloh definovaných v tomto materiáli.

V tejto súvislosti sa aktivity MDVRR SR sústredili na sfunkčnenie monitorovacích systémov v strategických miestach, ktoré spadajú do kompetencie MDVRR SR – pošty, letiská, železnice.

Slovenská pošta, a.s. vybudovala detekčné systémy monitorovania nedeklarovanej rádioaktivity, ktoré sa nachádzajú v priestoroch triediarne balíkov na medzinárodnej pošte v Bratislave na Tomášikovej ul. a v Košiciach na Thurzovej ul. Priamo na mieste sa v decembri 2011 preverila funkčnosť systému a vykonateľnosť havarijného plánu. V januári 2012 bol zachytený prvý zdroj ionizujúceho žiarenia na pošte v Bratislave, ktorý bol odoslaný zo Žiliny a smeroval do Francúzska. Následne boli identifikované zdroje ionizujúceho žiarenia v 8 zásielkach.

Letisko M.R. Štefánika v Bratislave inštalovalo meracie zariadenie na identifikáciu RaM v podanej batožine, ktoré je umiestnené v triediarni batožín. Zariadenie je pripravené na skúšobnú prevádzku, je však potrebné vykonať množstvo krokov, ktoré majú zabezpečiť spoľahlivosť systému v časovo náročných podmienkach.

V spolupráci s pracovníkmi colnej správy, letiska a MDVRR SR v novembri 2011 prebehli prvé rokovania s americkou stranou. Bolo dohodnuté, že je potrebné vybudovať niekoľko odlišných detekčných systémov a určiť sa konkrétne miesta ich inštalácie. Jedná sa o detekciu JM a RaM pred vstupom do nákladných priestorov letiska, kontrola cestujúcich s príručnou batožinou a kontrola podanej batožiny. Spojením týchto troch systémov bude možné vytvoriť jednotný systém, ktorý významným spôsobom zvýši bezpečnostný štandard letiska. V roku 2011 malo letisko M. R. Štefánika v Bratislave vyškolený personál na riešenie záchytu RaM, v súčasnosti je potrebné opakované preškolenie.

V prípade **železničnej dopravy na žst. Bratislava – východ** bol odskúšaný pilotný projekt stacionárnych monitorovacích brán (SMB). Vo februári 2012 bolo nariadené monitorovanie všetkých vagónov prechádzajúcich cez SMB v 24 hodinovom režime. Systém je schopný odosielať alarmové údaje do národného komunikačného centra, ktoré sa SR zaviazala týmto Spoločným akčným plánom založiť v spolupráci s medzinárodnými partnermi. V súčasnosti je však prevádzka zameraná iba na meranie prítomnosti nedeklarovanej rádioaktivity podľa požiadaviek niekoľkých prepravcov.

Na základe vyššie uvedených aktivít boli identifikované vlastné zdroje v rezorte MDVRR SR a miesta smerovania pomoci zo strany USA s cieľom získania kontroly nad pohybom nedeklarovanej rádioaktivity v leteckej, cestnej a železničnej doprave a tiež pri zasielaní predmetov prostredníctvom pošty:

- dobudovanie vonkajšieho monitorovacieho systému na Letisku M.R.Štefánika v Bratislave tak, aby bolo navzájom prepojené monitorovanie podanej batožiny, cestujúcich na odlete/prílete a nákladných priestorov. Prvoradou požiadavkou pre funkčnosť systému je dobre zvládnuté rozlišovanie falošných (neodôvodnené spustenie alarmu) a nevinných alarmov (príčina alarmu súvisí s ionizujúcim žiarením, nemá však podstatu nelegálneho nakladania so zdrojmi) od skutočných alarmov. Toto je možné dosiahnuť použitím viacerých technických prostriedkov ako je kamerový systém, analýza spektra zachyteného žiarenia a tiež ručné overenie automatického merania prostredníctvom skúseného operátora;
- vybudovanie monitorovacieho systému na železnici tak, aby sa skúsenosti z úspešného pilotného projektu SMB na Bratislava – východ aplikovali pri vybudovaní ďalších 7 SMB, čím by bola monitorovaná celá nákladná železničná doprava v SR a zároveň aj nákladný prístav v Bratislave;
- poskytnutie monitorovacej techniky na mobilné monitorovanie cestnej dopravy s cieľom merania bez obmedzovania bežného chodu cestnej dopravy;
- vybudovanie viacerých monitorovacích bodov na pracoviskách Slovenskej pošty, a.s.
- vybudovanie národného komunikačného centra na integráciu alarmových údajov v prípade, ak by Národné bezpečnostné analytické centrum SIS nemohlo plniť túto funkciu;
- poskytnúť materiálne vybavenie dozorným orgánom v rezorte MDVRR SR potrebné na vykonávanie štátneho zdravotného dozoru, ktorý je prioritnou požiadavkou na presadzovanie cieľov Spoločného akčného plánu v rezorte.

Stacionárna monitorovacia brána na Žst. Bratislava – východ

Prevádzkovateľ SMB Bratislava – východ začiatkom roku 2013 oznámil, že do vyriešenia riadnej záchytovej funkčnosti SMB Bratislava – východ, bude prevádzkovať meranie len tých železničných vozňov so železným šrotom, o ktoré odosielať nákladu vopred požiada, pretože do vyriešenia komplexnej funkčnosti SMB Bratislava – východ za danej situácie nie je možné zabezpečiť naďalej 24-hodinovú prevádzku. V tomto režime fungovala SMB Bratislava – východ celý rok 2013 nakoľko po zrušení niektorých nariadení súvisiacich s prevádzkou SMB ešte stále nedošlo k vyriešeniu jej 24-hodinovej funkčnosti. Takto bolo v roku 2013 zmonitorovaných takmer 450 železničných

vagónov so železným šrotom, čo však predstavuje asi 1/10 všetkých vagónov so železným šrotom a len necelých 0,25 % všetkých vagónov, ktoré boli merané v roku 2012.

Štátny zdravotný dozor pri preprave zdrojov ionizujúceho žiarenia po železnici a cestnou dopravou

V roku 2013 pracovníci vykonávali ŠZD pri preprave vyhoretého jadrového paliva, čerstvého paliva, uránového koncentrátu po území SR železničnou dopravou a pri preprave zdrojov ionizujúceho žiarenia cestnou dopravou. V roku 2013 bolo vykonaných spolu 8 takýchto kontrol. Kontroly sa vykonávajú vždy na vstupe do SR, alebo na začiatku prepravy.

Okrem toho sa pracovníci zúčastnili ako hodnotitelia súčinnosťného havarijného cvičenia VEDRO 2013, zameraného na previerku činností v zmysle havarijného poriadku spoločnosti DMS s.r.o. pri preprave čerstvého jadrového paliva pri vzniku mimoriadnej udalosti.

Štátny zdravotný dozor v leteckých spoločnostiach

V zmysle príslušných právnych predpisov sú paluby lietadiel pri letoch vo výške vyššej ako 8 km považované za pracoviská s rizikom ožiarenia pracovníkov zvýšeným prírodným ionizujúcim žiarením. Dávková záťaž pracovníkov je vyhodnocovaná ako vypočítaná efektívna dávka na základe podkladov o parametroch letu pre každého pracovníka. Letecké spoločnosti poskytujú požadované podklady pre výpočet Ústavu jaderné fyziky AV ČR, v. v. i., Husinec – Řež 130, 250 68 Řež, Česká republika, kde sú efektívne dávky vypočítané a výsledky odoslané príslušnému pracovisku a pracovisku ŠZD. V roku 2013 boli podrobne spracované údaje za rok 2012, a sú uvedené v správe „Vyhodnotenie osobných dávok ionizujúceho žiarenia leteckého personálu v roku 2012“, ktorá je k dispozícii na Oddelení ochrany zdravia pred fyzikálnymi faktormi ÚVHR. V roku 2013 boli naďalej sledované osobné dávky, z nich podstatné výsledky vyhodnotenia efektívnych dávok za rok 2013 sú zhrnuté v tabuľke č. 11. Následne budú podobným spôsobom vyhodnotené v správe ako efektívne dávky pre rok 2012.

Letecké spoločnosti, pre ktoré boli vyhodnotené osobné dávky posádok na palubách lietadiel:

- AirExplore, s. r. o., Kupeckého 3, 821 08 Bratislava, (AE),
- Air Transport Europe, spol. s r. o., Na letisko, Letisko Poprad – Tatry, 858 98 Poprad, (ATE),
- OPERA JET, a. s., Trenčianska 56/A, 821 09 Bratislava,
- Sayegh Aviation Europe, s. r. o., Ivánska cesta 30/B, 821 04 Bratislava, (Sayegh),
- VR JET, a. s., Ivánska cesta 30/B, 821 04 Bratislava.

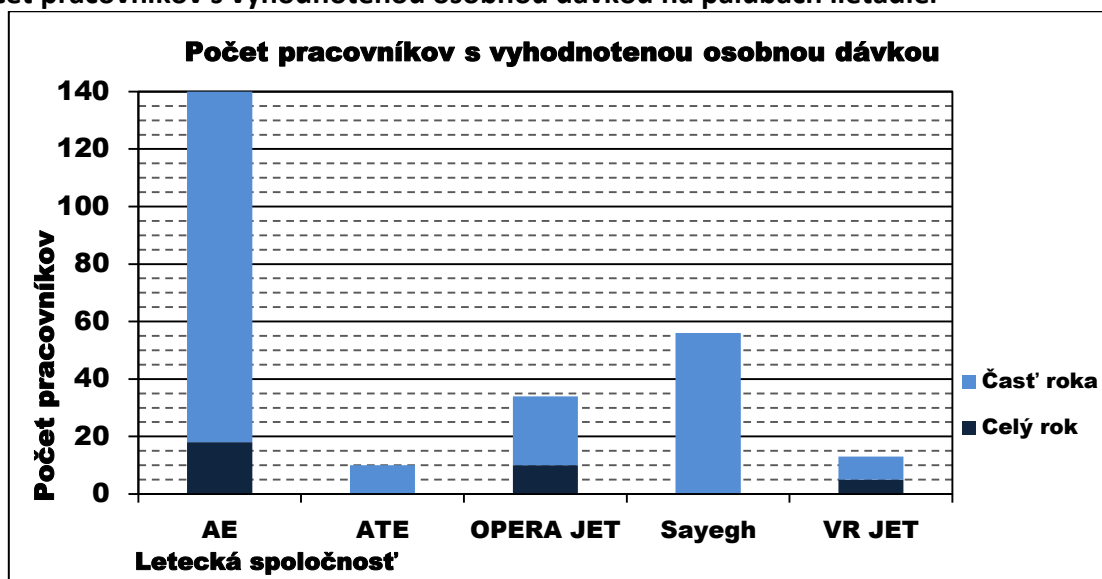
Výsledky vyhodnotenie efektívnych dávok leteckého personálu za rok 2013

Letecká spoločnosť	AirExplore	Air Transport Europe	OPERA JET	Sayegh Aviation Europe	VR JET	Spolu
Počet vyhodnotených pracovníkov	140	10	34	56	13	253
Najvyššia efektívna dávka [mSv]	1,9028	1,2713	1,5908	1,3656	0,7770	
Priemerná efektívna dávka [mSv]	0,8551	0,5707	0,7892	0,6817	0,3458	
Súčet efektívnych dávok všetkých pracovníkov [mSv]	119,7074	5,7077	26,8329	38,1732	4,4960	194,9272

Z celkového počtu 253 pracovníkov bolo počas celého roka vo všetkých vyhodnocovacích obdobiach (1 mesiac) vyhodnotených 33 pracovníkov (13,0 %). Počet pracovníkov na palubách lietadiel v jednotlivých leteckých spoločnostiach, pre ktorých boli určené efektívne dávky v roku 2013 je graficky uvedený v grafe č. 4.

Graf č. 4

Počet pracovníkov s vyhodnotenou osobnou dávkou na palubách lietadiel

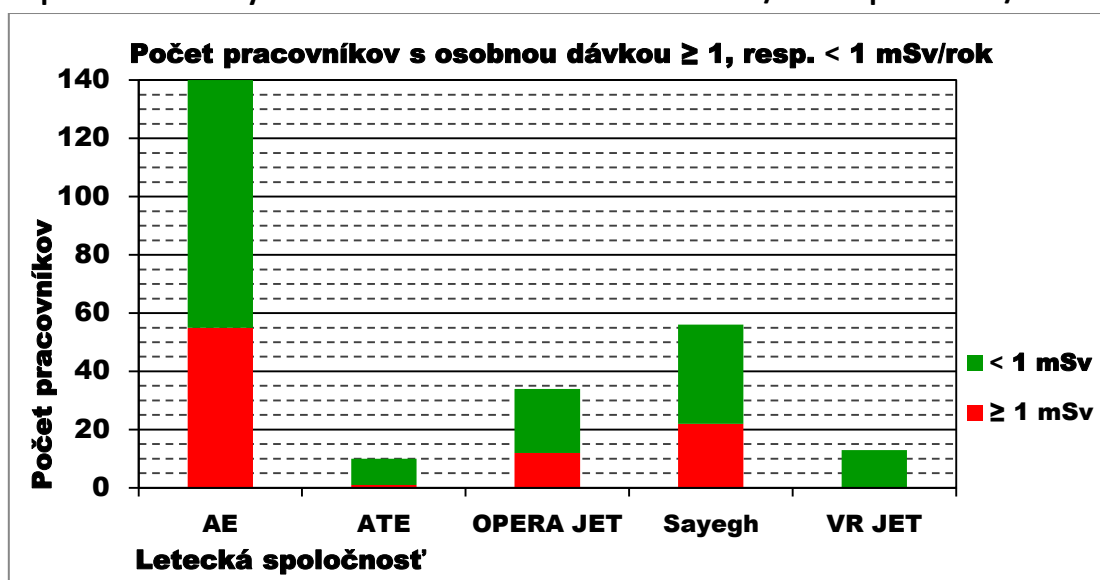
Počet vyhodnotených období (t. j. počet mesiacov v ktorých pracovník je členom palubného personálu pri letoch vo výške viac ako 8 km) za rok je potrebný pre posúdenie priemernej ročnej

osobnej dávky pracovníka - menší počet vyhodnotených mesiacov v roku znižuje priemer osobnej dávky za rok.

Ročná osobná efektívna dávka je tiež ovplyvnená počtom vyhodnotených období za rok. Je žiadúce, aby pracovník neprekročil limit dávky pre obyvateľ, ktorý je 1 mSv za rok (Nariadenie vlády č. 345/2006 Z. z.). Z výsledkov vyhodnotenia osobných dávok vyplýva, že už pri 10 vyhodnotených mesiacov je veľmi pravdepodobné prekročenie limitu 1 mSv/rok. Letecká spoločnosť by túto skutočnosť mala brať do úvahy pri plánovaní obsadenie posádok lietadiel. Preto je sledovanie osobných dávok leteckého personálu významné z hľadiska znižovania rizika ohrozenia zdravia prírodným ionizujúcim žiarením. V grafe č. 5 je pre jednotlivé letecké spoločnosti graficky zobrazený podiel pracovníkov z ich celkového počtu, pre ktorých bola vypočítaná vyššia ročná efektívna dávka ako 1 mSv. Celkový počet pracovníkov, ktorí prekročili osobnú dávku 1 mSv/rok je 90 (35,6 %).

Graf č. 5

Počet pracovníkov s vyhodnotenou osobnou dávkou ≥ 1 mSv/rok resp. < 1 mSv/rok

Spolupráca s Úradom jadrového dozoru SR (ÚJD).

Na základe dohovoru medzi ÚJD SR a príslušnými orgánmi verejného zdravotníctva, ktoré sa zúčastňujú riešenia mimoriadnych udalostí v SR, bol pravidelne v štvrtročných intervaloch zasielaný prehľad o mimoriadnych udalostiach, ktoré riešili pracovníci Útvaru vedúceho hygienika rezortu. Tieto informácie slúžia ako podklad pre hlásenia ÚJD SR do databázy MAAE o záchytoch jadrových a rádioaktívnych materiálov v SR. Okrem toho pracovníci ÚJD SR a ÚVHR vykonávali v roku 2013 spoločne dozor pri preprave jadrových materiálov železničnou dopravou.

Spolupráca s Ministerstvom vnútra SR

Na základe žiadosti o spoluprácu Ministerstva vnútra SR, Odboru železničnej polície Prezídia policajného zboru (ďalej len „OŽP“), pri kontrole prítomnosti nedeklarovanej rádioaktivity v železničných zásielkach bola v máji 2013 vykonaná spoločná akcia pracovníkov ÚVHR a OŽP. Zároveň v období od 1.5. do 20.5. boli vyhodnotené záznamy zo stacionárnej monitorovacej brány na železničnej stanici Bratislava-východ. Bolo zistených 72 prekročení záznamovej úrovne. Z nich 54 prekročení bolo vyhodnotených ako falošný alarm (počasie, porucha video systému, pohyb robotníkov medzi panelmi detektora, prechod lokomotívy), ďalších 7 prekročení ako nevinné alarmy (prítomnosť rádioaktívneho draslíka v umelých hnojivách) a 1 podozrenie na skutočný alarm (vagón s kovovým šrotom). Celkový počet zmonitorovaných vagónov na stacionárnej monitorovacej bráne závisí iba od počtu prejdenných vagónov. Ručné monitorovanie pracovníkmi sa uskutočnilo v železničnej stanici Kúty a Žilina-Teplica. Pracovníci ÚVHR počas celodenného monitorovania premerali spolu 78 vagónov (Kúty: 45, Teplica: 33). Ručným meraním nebola zistená zvýšená rádioaktivita. Na základe praktických skúseností bolo ručné meranie rádioaktivity vo vagónoch vo veľkom rozsahu vyhodnotené ako neefektívne.

Odborné podujatia a prednášky

- **IAEA Regional Training Course on Security in the Transport of Radioactive Material, 4.-8.november 2013, Karlsruhe, Nemecko**

Mgr. Alena Bujnová

Zastúpenie SR na výcvikovom kurze o bezpečnosti pri preprave rádioaktívnych materiálov organizovanom Medzinárodnou agentúrou pre atómovú energiu zabezpečil odborný pracovník Odd. OZPFF. Počas piatich dní trvania výcvikového kurzu boli prostredníctvom amerických lektorov prezentované odborné prezentácie týkajúce sa prepravy RaM. Získané vedomosti boli preverené počas 3 praktických cvičení, zameraných na určovanie bezpečnostných opatrení, vypracovanie havarijného plánu a kontrolu pripravenosti. V rámci kurzu bol prezentovaný aj príspevok Oddelenie ochrany zdravia pred fyzikálnymi faktormi ÚVHR MDVRR SR týkajúci sa legislatívnych náležitostí transportu rádioaktívnych materiálov na Slovensku.

- **XXXV. Dni radiačnej ochrany, 11.-15. November 2013, Třeboň, Česká republika**

RNDr. Darina Páleniková, MPH

Mgr. Alena Bujnová

Na medzinárodnej konferencii bolo prezentované postavenie ÚVHR v pozícii orgánu verejného zdravotníctva. V rámci sekcie „Všeobecné aspekty radiačnej ochrany a vzdelávanie“ bol prezentovaný príspevok ÚVHR vo forme posteru, týkajúci sa riešení mimoriadnych udalostí za posledných 5 rokov a výsledku štúdie zisťovania prítomnosti zdrojov ionizujúceho žiarenia v historických vozidlách.

8. Laboratória objektivizácie faktorov životného a pracovného prostredia

MIKROBIOLOGIA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Celkový prehľad počtu vzoriek, ukazovateľov a analýz oddelenia mikrobiológie životného prostredia

Tabuľka č.1

MIKROBIOLOGIA	Počet prevádzok	Počet vzoriek		Počet ukazovateľov		Počet analýz
		Spolu	Nevyhovuje	Spolu	Nevyhovuje	
Pitné vody		116	23	1624	44	1885
SMT*	16	819	234	2039	324	3084
Kontrola sterility	5	200	21	500	21	800
Sterilizátory	86	299	10	299	10	897
Autoklávy	35	208	4	208	4	208
Kontrola ovzdušia	5	18	0	36	0	36
Bazénové vody	2	8	2	72	10	106
Kontrolné vzorky	1	38	0	128	0	208
Iné analýzy						3546
S P O L U	150	1706	294	4906	413	10770

SMT* - Sanitárno-mikrobiologické testy / kontrola sanitácie /

Komentár :

V roku 2013 bolo v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia vyšetrených 1706 vzoriek životného a pracovného prostredia. Mikrobiologickým požiadavkám nevyhovelo 294 vzoriek, čo predstavuje 17,54 %. Pri stanovení 4906 ukazovateľov bolo vykonaných 10770 analýz. Počet vyšetrených vzoriek, ukazovateľov a analýz sa v porovnaní s rokom 2012 výrazne znížil v dôsledku rekonštrukcie laboratórnych priestorov, ktorá trvala od marca do novembra roku 2013.

Od apríla 2013 sa vykonávali rozbery vzoriek pitných vôd a bioindikátorov na kontrolu účinnosti sterilizátorov a autoklávov v priestoroch Vojenského ústavu hygieny a epidemiológie Ministerstva obrany, v laboratóriu mikrobiologických a chemických analýz.

Pitných vôd bolo v roku 2013 vyšetrených 116 vzoriek, čo je o 152 vzoriek menej ako v roku 2012. Všetky vzorky pitných vôd boli vyšetrené podľa Nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu. Požiadavkám nariadenia nevyhovelo 23 vzoriek, čo predstavuje 19,83 %.

Pri kontrole sanitácie bolo v roku 2013 vyšetrených v 16 prevádzkach 819 vzoriek sterov z pracovných plôch, tanierov, pohárov, odevov a rúk personálu. 234 vzoriek bolo nevyhovujúcich, čo predstavuje 28,6 %. Počet vzoriek pri sanitárno- mikrobiologických testoch sa v porovnaní s rokom 2012 znížil z dôvodu rekonštrukcie laboratórnych priestorov.

Kontrola sterility bola vykonaná v 5 prevádzkach, kde bolo vyšetrených spolu 200 vzoriek. Vo všetkých kontrolovaných zariadeniach bola pri kontrole sterility vykonaná aj **kontrola ovzdušia**. Pri kontrole ovzdušia bolo vyšetrených 18 vzoriek.

Pri kontrole účinnosti sterilizátorov bolo v 86 zariadeniach vyšetrených 299 vzoriek bioindikátorov. 10 vzoriek bolo nevyhovujúcich, čo predstavuje 5 nevyhovujúcich sterilizátorov. Po opakovanej kontrole boli všetky sterilizátory vyhovujúce. V roku 2013 bolo vyšetrených o 9 vzoriek viac ako v roku 2012.

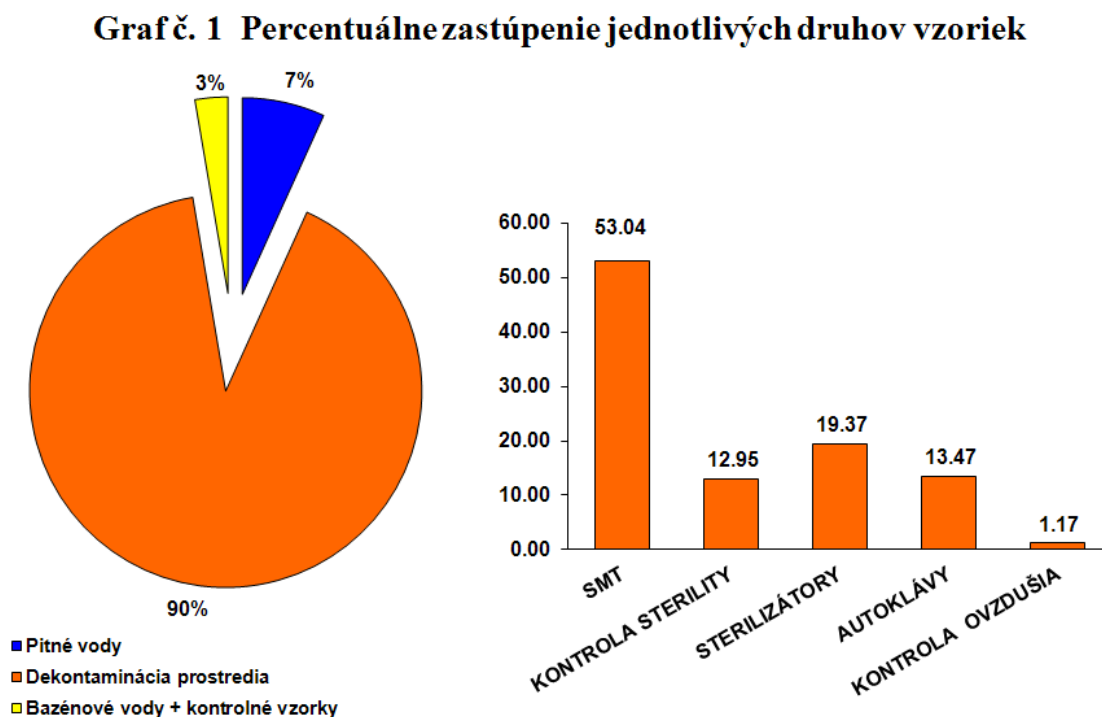
Pri kontrole účinnosti autoklávov bolo v 35 zariadeniach vyšetrených 208 bioindikátorov. 4 vyšetované vzorky boli nevyhovujúce, čo zodpovedá jednému nevyhovujúcemu prístroju.

Bazénové vody boli vyšetované v roku 2013 podľa Vyhlášky 308/2012 o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku. Spolu bolo vyšetrených 8 vôd. 2 vzorky boli nevyhovujúce.

Kontrolné vzorky. V laboratóriu mikrobiológie životného prostredia bola vykonaná vnútorná kontrola kvality práce laboratória ktorá zahŕňa kontrolu ovzdušia ako aj kontrolu sterility vysterylizovaných materiálov a kultivačných pôd.

Pod iné analýzy boli zahrnuté identifikačné testy, biochemické rady, izolácie, preočkovanie kmeňov, stanovenie patogenity a preparáty.

Zastúpenie jednotlivých druhov vyšetovaných vzoriek v percentách uvádza graf. č. 1

Pitné vody vyšetrené mikrobiologicky a biologicky

VYŠETROVANÉ UKAZOVATELE	Počet vzoriek		Počet ukazovateľov		Počet analýz
	Spolu	Nevyhovuje	Spolu	Nevyhovuje	
MIKROBIOLÓGIA					
Escherichia coli	116	0	116	0	116
Koliformné baktérie	116	2	116	2	116
Enterokoky	116	0	116	0	116
Kultivov.mikroorg. pri 37C	116	21	116	21	243
Kultivov.mikroorg. pri 22°C	116	19	116	19	243
Teplotný test	116	0	116	0	116
Kvasná skúška	116	2	116	2	116
S p o l u	116*	23**	812	44	1066
BIOLÓGIA					
Abiosestón	116	0	116	0	123
Bezfarebné bičikovce	116	0	116	0	116
Živé organizmy	116	0	116	0	116
Mŕtve organizmy	116	0	116	0	116
Železité a mangán. baktérie	116	0	116	0	116
Vláknité baktérie	116	0	116	0	116
Mikromycéty	116	0	116	0	116
S p o l u	116*	0**	812	0	819
S P O L U	116*	23M***	1624	44	1885

*) celkový počet vzoriek pitných vôd

**) počet nevyhovujúcich vzoriek mikrobiol. / resp. biol./

***) celkový počet nevyhovujúcich vzoriek pitných vôd

Pozn.: Sumy nie je možné sčítavať, nakoľko vzorka môže byť nevyhovujúca v jednom, ale aj v niekoľkých ukazovateľoch súčasne.

Komentár :

V roku 2013 bolo v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia vyšetrených 116 vzoriek pitných vôd. Z uvedeného množstva bolo 28 vzoriek pitných vôd zo záplavových oblastí. Z celkového

počtu vzoriek požiadavkám nariadenia nevyhovelo v mikrobiologických ukazovateľoch 23 vzoriek, čo je 19,83 %. Biologicky boli všetky vyšetrované vzorky vyhovujúce.

Pre oddelenie oblastného hygienika Bratislava sa vyšetřilo 98 vzoriek pitných vôd, pre oddelenie oblastného hygienika Žilina 11 vzoriek a pre oddelenie oblastného hygienika Zvolen 7 vzoriek.

Pri stanovení mikrobiologických ukazovateľov vo vzorkách pitných vôd bola použitá metóda membránovej filtrácie a následne kultivačné a identifikačné metódy. Biologické ukazovatele boli stanovené mikroskopicky.

Tabuľka č.1/b

Dekontaminácia prostredia

DRUH VYŠETRENIA	Počet prevádzok	Počet vzoriek		Počet ukazovateľov		Počet analýz
		Spolu	Nevyhovuje	Spolu	Nevyhovuje	
SMT	16	819	234	2039	324	3084
Kontrola sterility	5	200	21	500	21	800
Sterilizátory	86	299	10	299	10	897
Autoklávy	35	208	4	208	4	208
Kontrola ovzdušia	5	18	0	36	0	36
S P O L U	147	1544	269	3082	359	5025

Komentár :

Sanitárno – mikrobiologické testy, kontrola sterility a dezinfekcie, kontrola účinnosti sterilizátorov a autoklávov ako aj kontrola ovzdušia boli zahrnuté pod spoločný názov dekontaminácia prostredia.

V priebehu roka 2013 bolo v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia vyšetrených z hľadiska kontroly dekontaminácie prostredia v 147 prevádzkach spolu 1544 vzoriek, čomu zodpovedá 3082 ukazovateľov a 5025 analýz. Z uvedeného počtu bolo 269 vzoriek nevyhovujúcich, čo predstavuje 17,42 %.

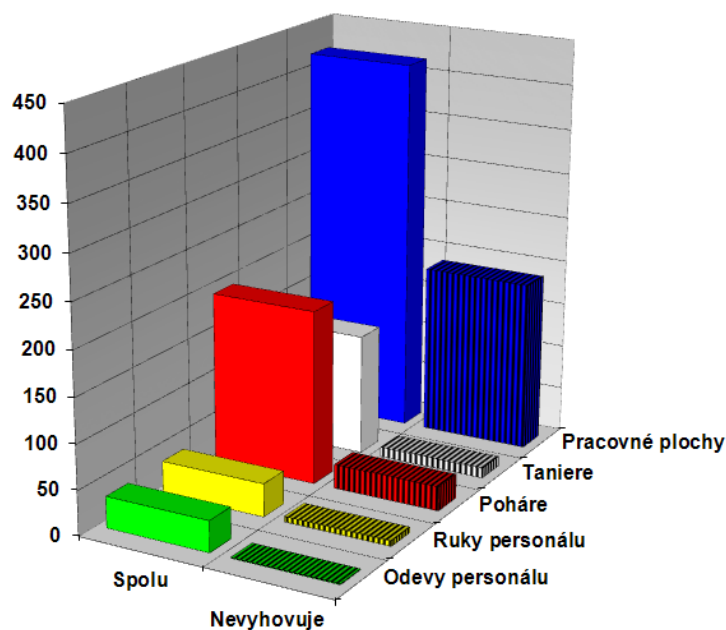
Pri sanitárno-mikrobiologických testoch (SMT) bolo vyšetrených v 16 prevádzkach 819 vzoriek, čomu zodpovedá 2039 ukazovateľov a 3084 analýz. Výskyt patogénnych mikroorganizmov z rodu salmonela a šigela nebol zaznamenaný. Vyhodnotenie sanitárno-mikrobiologických testov je uvedené v tabuľke č.1/c a v grafe č.2

Pri kontrole sterility a dezinfekcie bolo v 5 prevádzkach vyšetrených spolu 200 vzoriek. Súčasne s kontrolou sterility a dezinfekcie bola vo všetkých sledovaných prevádzkach vykonaná aj kontrola ovzdušia. Pri kontrole ovzdušia bolo vyšetrených 18 vzoriek. Kontrola sterility a dezinfekcie bola vykonaná v gastroenterologickej ambulancii, v operačných sálach a na chirurgickom oddelení v Novapharm, s.r.o., Bratislava a v gastroenterologickej a chirurgickej ambulancii v Železničnom zdravotníctve, s.r.o., Košice.

Pri kontrole účinnosti sterilizátorov bolo v 86 prevádzkach vyšetrených 299 vzoriek – bioindikátorov. Počet vyšetrených bioindikátorov sa v porovnaní s rokom 2012 aj napriek rekonštrukcii laboratórnych priestorov zvýšil. 10 vzoriek z 5 kontrolovaných sterilizačných prístrojov bolo nevyhovujúcich. Po opakovanej kontrole boli všetky vzorky vyhovujúce.

Účinnosť autoklávov bola sledovaná v 35 zariadeniach, kde bolo vyšetrených spolu 208 vzoriek. 4 bioindikátory boli nevyhovujúce, čomu zodpovedá 1 nevyhovujúci prístroj. Po následnej opakovanej kontrole boli všetky kontrolované prístroje vyhovujúce.

Graf č. 2 Sanitárno- mikrobiologické testy

Tabuľka č.1/c

Vyhodnotenie sanitárno-mikrobiologických testov

MIESTO ODBERU	Počet vzoriek			Počet ukazovateľov		
	Spolu	Nevyhovuje	Nevyhovuje %	Spolu	Nevyhovuje	Nevyhovuje %
Pracovné plochy	418	189	45,2	836	248	29,7
Taniere	135	11	8,1	405	20	4,9
Poháre	194	27	13,9	582	46	7,9
Ruky personálu	37	6	16,2	111	9	8,1

Odevy personálu	35	1	2,9	105	1	0,9
S P O L U	819	234	28,6	2039	324	15,9

Komentár :

Na kontrolu sanitácie bolo v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia vyšetrených v roku 2013 spolu 819 vzoriek. 234 vzoriek bolo mikrobiologicky nevyhovujúcich, čo predstavuje 28,6 %. Najčastejším miestom znečistenia boli pracovné plochy, hlavne odkvapkávače, dosky na krájanie, špongie a drôtenky. Pri vyšetrovaných vzorkách nebol zaznamenaný výskyt patogénnych baktérií z rodu salmonela a šigela.

Pre oddelenie oblastného hygienika Bratislava bolo vyšetrených 381 vzoriek v 7 zariadeniach, pre oddelenie oblastného hygienika Žilina v 5 zariadeniach 278 vzoriek a pre oddelenie oblastného hygienika Zvolen v 4 prevádzkach 160 vzoriek.

Tabuľka č.1/d

Bazénové vody

VYŠETROVANÉ UKAZOVATELE	Počet vzoriek		Počet ukazovateľov		Počet analýz
	Spolu	Nevyhovuje	Spolu	Nevyhovuje	
Escherichia coli	8	0	8	0	8
Koliformné baktérie	8	2	8	2	18
Enterokoky	8	0	8	0	8
Staphylococcus aureus	8	2	8	2	8
Pseudomonas aeruginosa	8	2	8	2	8
Salmonella a ostatné črevné patogény	8	0	8	0	32
Kultivov.mikroorg. pri 36°	8	2	8	2	8
Teplotný test	8	0	8	0	8
Kvasná skúška	8	2	8	2	8
S P O L U	8	2	72	10	106

Komentár:

Vzorky bazénových vôd boli v roku 2013 vyšetrované z rehabilitačného bazéna v Stredisku internátnej prípravy v Strečne a v Medcentre Žilina, s.r.o., na oddelení FRO. Spolu bolo vyšetrených 8 vzoriek bazénových vôd. 2 vzorky boli nevyhovujúce v mikrobiologických ukazovateľoch. Všetky vzorky bazénových vôd boli vyšetrené podľa Vyhlášky č.308/2012 Z.z. Ukazovatele koliformné baktérie a salmonela a ostatné črevné patogény boli vyšetrené nad rámec požiadaviek uvedených vo vyhláške.

Iné analýzy pri všetkých vzorkách

DRUH VYŠETRENIA	Počet analýz
Enterotest	0
Oxi, kat, oxa, sim., fen.	415
Biochemické rady	2293
Izolácie	449
Preočkovanie kmeňov	60
Stanovenie patogenity	84
Preparáty	245
S P O L U	3546

Komentár:

Pod spoločný názov iné analýzy boli zahrnuté diagnostické a identifikačné testy, izolácie, preočkovanie kmeňových kultúr, stanovenie patogenity, biochemické rady a príprava preparátov s následným mikroskopickým vyhodnotením.

Príprava bakteriologických pôd a roztokov

D R U H	Počet druhov	Pripravených litrov	Počet výkonov
Tekuté pôdy	9	22,2	2173
Tuhé pôdy	19	76,5	4909
Roztoky	8	20,9	
S P O L U	36	119,6	7082

Komentár:

V roku 2013 sa v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia pripravilo spolu 36 druhov kultivačných pôd tekutých, tuhých a roztokov v množstve 119,6 litrov. Počtu výkonov 7082 zodpovedá množstvo pripravených skúmavkových a platňových kultivačných pôd. Pripravené kultivačné pôdy boli použité pri vyšetrovaní vzoriek životného a pracovného prostredia.

CHEMICKÉ ANALÝZY

Tabuľka č.1

Prehľad o rozboroch vykonaných pracovníkmi oddelenia chemických analýz

Rozbory	Počet vzoriek		Počet ukazovateľov	Počet analýz
	Spolu	Nevyhovuje		
Pitné vody	98	43	1162	1450
Expozičné testy	-	-		
Bazénové vody	8	4	61	87
Iné vzorky	94		94	122
S P O L U	200	47	1317	1659

Komentár :

Celkovo sa vyšetrilo 200 vzoriek životného prostredia s počtom 1317 ukazovateľov kvality. Počet analyzovaných vzoriek v porovnaní s predošlým rokom 2012 poklesol z dôvodu rekonštrukcie laboratórnych priestorov.

V 98 vzorkách **pitných vôd** bolo stanovených 1162 ukazovateľov kvality, pričom limitné hodnoty neboli dodržané v 43 vzorkách, čo predstavuje 43,9% z celkového počtu vyšetrených pitných vôd. Podiel vzoriek, ktoré nezodpovedali požiadavkám príslušných predpisov narástol z 19,7% v roku 2012 na 43,9% v roku 2013. Pitné vody sa vyšetrovali podľa Nariadenia vlády SR č.496/2010 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie vlády SR č.354/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu.

Kvalita **bazénových vôd** bola hodnotená podľa Vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku. Medzné hodnoty ukazovateľov kvality neboli dodržané v 4 vzorkách bazénových vôd, t.j. v 50 % vyšetrovaných vzoriek.

Biologické expozičné testy v roku 2013 neboli vyšetrované z dôvodu dočasného vyradenia laboratória z prevádzky.

Interná kontrola kvality práce bola zabezpečená pravidelnými analýzami certifikovaných referenčných materiálov (iné vzorky).

Pitné vody

Stanovované ukazovatele	Počet ukazovateľov		Počet analýz
	Spolu	Nevyhovuje	
Voľný chlór (Cl ₂) **	55	21	55
Absorbancia 254 nm	92		120
Amónne ióny (NH ₄ ⁺)	92		129
Dusičnany (NO ₃ ⁻)	92		110
Dusitany (NO ₂ ⁻)	92		110
CHSK _{Mn} (chem. spotreba O ₂ manganistanom)	92		129
Reakcia vody (pH)	92	1	110
Vodivosť (χ)	92	1	110
Zákal	92	1	110
Farba	92	2	110
Železo celkové (Fe)	92	11	129
Mangán	92	4	120
Teplota *	63	22	63
TOC (celkový organický uhlík)	32		45
S P O L U	1 162	63	1 450

* merané pracovníkmi oddelení oblastných hygienikov

** merané pracovníkmi oddelení oblastných hygienikov a v laboratóriu

Komentár :

V priebehu roka bolo vyšetrených 98 vzoriek pitných vôd s počtom ukazovateľov 1162. Limitným hodnotám podľa Nariadenia vlády č. 496/2010 nezodpovedalo 43 vzoriek v jednom alebo vo viacerých ukazovateľoch : **medzná hodnota** ukazovateľa kvality pitnej vody bola prekročená 40 krát (voľný chlór, reakcia vody, zákal, farba, železo, mangán), **odporúčaná hodnota** nebola dodržaná pre ukazovateľ teplota v 22 vzorkách, **indikačná hodnota** pre parameter vodivosť v jednom prípade.

Expozičné testy

Biologické expozičné testy neboli v roku 2013 vyšetrované z dôvodu rekonštrukčných prác v laboratóriu.

Bazénové vody

Stanovované ukazovatele	Počet ukazovateľov		Počet analýz
	Spolu	Nevyhovuje	
Amónne ióny	8		10
Farba	8		10
pH	8	4	16
Teplota*	0		
Zákal	8		10
CHSK _{Mn}	8	2	12
Celkový organický uhlík	8	4	16
Zápach*	8		8
Voľný chlór*	5		5
SPOLU	61	10	87

* Merania vykonané pracovníkmi oddelení oblastných hygienikov

Komentár :

V bazénových vodách neboli dodržané medzné hodnoty pre ukazovatele: reakcia vody (4x), chemická spotreba kyslíka manganistanom (2x), ukazovateľ celkový organický uhlík bol prekročený v štyroch vzorkách vôd. Bazénové vody boli vyšetrované podľa Vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

Odborné školenia a odborné podujatia

RNDr. Anna Rumanková , vedúca oddelenia laboratórnych činností

- Labwater Tour 2013, 5.3.2013 Bratislava, Merck
- Konzultačný deň MŽP, 4.6.2013 Bratislava, ÚVZ SR
- Biomonitoring Merck Milipore 2013, 11.6.2013 Bratislava, Merck
- Mikrobiologický kurz 2013, 19.9.2013 Bratislava, ÚVZ SR
- Fabasoft, 26.9.2013 Bratislava, MDVRR SR

Ščepánková Mária , laborantka

- Zdravé pracovisko, 23.5.2013 Bratislava , MDVRR SR
- Zdravotné riziká v doprave, 23.5. 2013 Bratislava, MDVRR SR
- Fabasoft, 26.9.2013 Bratislava , MDVRR SR

Rodómová Marta, laborantka

- Fabasoft, 27.9.2013 Bratislava , MDVRR SR

Juranová Mária, sanitárka

- Zdravé pracovisko, 23.5.2013 Bratislava, MDVRR SR
- Zdravotné riziká v doprave, 23.5.2013 Bratislava, MDVRR SR
- Fabasoft, 26.9.2013 Bratislava, MDVRR SR

Ing. Viera Lošonská

- Informačná bezpečnosť MDVRR SR, 28.2.2013 Nám. slobody 6, Bratislava
- Fabasoft, 27.9.2013, MDVRR SR, Nám. Slobody 6, Bratislava

Eva Marčeková

- Informačná bezpečnosť MDVRR SR , 28.2.2013 Nám. slobody 6, Bratislava
- Fabasoft, 27.9.2013, MDVRR SR, Nám. Slobody 6, Bratislava

FYZIKÁLNE ANALÝZY

Tabuľka č.1

Druh vyšetrenia	Počet právných subjektov*	Počet vyšetrených pracovnísk**		Počet meraní ***
		S p o l u	Nevyhovuje	
HLUK				
frekv. analýza	3	12	-	68
ekvivalent. hladina	3	12	5	68
ultrazvuk	0	0	0	0
infrazvuk	0	0	0	0
život. prostredie	6	11	8	264
VIBRÁCIE				
ekvivalent. hladina	2	6	6	47
OSVETLENIE				
denné	2	2	1	85
umelé	2	2	1	102
EMG ŽIARENIE				
intenzita magnet. poľa	0	0	0	0
intenzita el. poľa	6	10	0	13
MIKROKLÍMA				
teplota	2	24	0	481
prúdenie vzduchu	3	25	0	444
relatívna vlhkosť	2	24	0	280
TOXICKÉ LÁTKY VO VZDUCHU				
prašnosť	2	17	9	49
CELK. UHLŮVOD. ORG. LÁTKY				
acetón	1	1	0	4
toluén	0	0	0	0
OSTATNÉ				

HCHO	0	0	0	0
Pb	0	0	0	0
Mn	0	0	0	
CO	2	11	3	29
NO _x	0	0	0	0
ERGONOMIA SEDADLA	0	0	0	0
S P O L U	36	157	33	1934

* právny subjekt, pod ktorý spadajú vyšetované pracoviská

** vyšetované pracovisko- vyšetovaný stroj, pracovné miesto, konkrétne miesto v životnom prostredí

***počet meraní – celkový počet meraní na pracoviskách na danom pracovisku resp. mieste

Komentár:

Tabuľka uvádza prehľad vyšetrení vykonaných pracovníkmi Oddelenia ochrany zdravia pred fyzikálnymi faktormi Košice v roku 2013. Spolu bolo vykonaných 1934 meraní fyzikálnych faktorov pracovného a životného prostredia v 36 právnych subjektoch na 157 pracoviskách a objektoch posudzovania. Z výsledkov meraní vyplynulo, že 33 posudzovaných objektov vykazovalo nevyhovujúce podmienky z hľadiska objektivizácie faktorov v pracovnom a životnom prostredí podľa:

- Nariadenia vlády SR č. 555/2006 Zb. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku,
- Vyhlášky MZ SR č. 549/2007 a Vyhlášky MZ SR č. 237/2009, ktorými sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí,
- Nariadenia vlády SR č. 629/2005 Zb. v znení NV SR č. 416/2005 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou vibráciám,
- Vyhlášky MZ SR č.541/2007 Z.z., v znení Vyhlášky MZ SR č. 206/2011 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na osvetlenie pri práci, STN EN 12464-1 Svetlo a osvetlenie, osvetlenie pracovných miest, časť 1: vnútorné pracovné miesta práci, STN 73 0580 Denné osvetlenie budov a STN 73 0580-1 denné osvetlenie budov, zmena 2,
- Nariadenia vlády SR č.471/2011 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 300/2007 Z.z a STN EN 481

Vykonali sme meranie imisíí hluku z líniových zdrojov v životnom prostredí, v 7 prípadoch išlo o imisie z cestnej dopravy a v 1 o dopravu železničnú. Objektivizovali sme mikroklimatické podmienky pre letné a zimné obdobie roku v IC vlakoch / posúdenie nameraných údajov vykonal oblastný hygienik Bratislava, realizovali sme hygienické skúšky na nových vozidlách hromadnej dopravy. Cieľom bolo ešte pred uvedením do prevádzky zistiť, či nové vozidlá vyhovujú podmienkam daných príslušnou legislatívou pre pracovné prostredie /napr. strojvodca/ a pre cestujúcu verejnosť. Jedno vozidlo vyhovelo hneď, druhé po úpravách urobených výrobcom.

V pracovnom prostredí sme na žiadosť oblastných hygienikov a preventívneho pracovného lekárstva objektivizovali pracovné podmienky, napr. osvetlenie pracoviska, záťaž teplom resp. chladom, expozíciu hlukom a vibráciami, expozíciu koncentráciou pevného aerosólu a chemickými látkami. Naše merania slúžili ako podklad pre zaraďovanie pracovníkov do tried rizikových prác.

Pri meraní intenzity elektromagnetického poľa nám prístrojové vybavenie umožňuje merať jeho elektrickú zložku. Vo všetkých prípadoch, bolo ich 6, sme riešili podnety. Meraním sa zistilo, že hygienické limity uvedené vo Vyhláške Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky 534/2007 zo 16. augusta 2007 o podrobnostiach o požiadavkách na zdroje elektromagnetického žiarenia a na limity expozície obyvateľov elektromagnetickému žiareniu v životnom prostredí neboli prekročené.

Okrem chemických látok uvedených v tabuľke č.1 sme v pracovnom prostredí stanovovali koncentráciu xylénu a v rámci hygienických skúšok oxidu uhličitého.

Tabuľka č.2

Objektivizácia faktorov v pracovnom prostredí

Druh merania	Počet súborov (meraní)*	Počet meraní (vzoriek)**	Počet analýz (ukazovateľov)***
Prach	17	49	0
Hluk	12	68	132
Vibrácie	6	47	0
Chemické faktory	12	33	0
Elektromagnetické pole	6	0	0
Lasery	-	0	0
Osvetlenie, UV a IČ žiarenie	4	187	0
Tepelno-vlhkostná mikroklima	3	0	0
Iné merania	0	0	0
S P O L U	60	384	132

*Počet súborov – počet protokolov alebo záznamov z ukončených meraní,

**Počet meraní – počet odčítaných výsledkov charakterizovaných jednou veličinou napr.: hladina A zvuku, osvetlenie E_p , u chemických látok – počet vzoriek,

***Počet analýz – počet meraní, pri ktorých sa výsledok nedá charakterizovať jednou veličinou, napr.: frekvenčná analýza hluku, percentné hladiny zvuku, meranie jasových charakteristík na pracovisku a pod. U chemických látok – počet vyšetovaných ukazovateľov.

Iné merania: napr. hodnotenie fyzickej záťaže, psychickej pracovnej záťaže

Komentár:

Z meraní fyzikálnych faktorov v pracovnom prostredí, sme vypracovali 60 protokolov, v ktorých je spracovaných 384 meraní a 132 analýz. Všetky protokoly boli odoslané objednávateľom meraní - oblastným hygienikom.

Odborné školenia a odborné podujatia

- 27.6.2013 RÚVZ Žilina
Konzultačné dni pre pracovníkov vykonávajúcich merania hluku.